

UHASSELT

KNOWLEDGE IN ACTION

Faculteit Bedrijfseconomische Wetenschappen

master in de toegepaste economische
wetenschappen

Masterthesis

***De invloed van het geslacht van verdachten en procureurs op de vervolgingsbeslissing
in strafzaken in België***

Naomi Fontaine

Scriptie ingediend tot het behalen van de graad van master in de toegepaste economische wetenschappen,
afstudeerrichting beleidsmanagement

PROMOTOR :

Prof. dr. Samantha BIELEN

UHASSELT

KNOWLEDGE IN ACTION

www.uhasselt.be
Universiteit Hasselt
Campus Hasselt:
Martelarenlaan 42 | 3500 Hasselt
Campus Diepenbeek:
Agoralaan Gebouw D | 3590 Diepenbeek

2017
2018

Faculteit Bedrijfseconomische Wetenschappen

master in de toegepaste economische
wetenschappen

Masterthesis

***De invloed van het geslacht van verdachten en procureurs op de vervolgingsbeslissing
in strafzaken in België***

Naomi Fontaine

Scriptie ingediend tot het behalen van de graad van master in de toegepaste economische wetenschappen,
afstudeerrichting beleidsmanagement

PROMOTOR :

Prof. dr. Samantha BIELEN

Woord vooraf

Deze masterproef vormt het sluitstuk van mijn opleiding Toegepaste Economische Wetenschappen, met afstudeerrichting Beleidsmanagement aan de Universiteit Hasselt. Het onderwerp van deze scriptie bood me een unieke kans om mijn gecombineerde interesse voor de economie alsook het recht te verbinden alsook te versterken. Dit was echter niet mogelijk geweest zonder alle mensen die mij geholpen hebben om dit af te leveren.

In het bijzonder wil ik mijn dank betuigen aan mijn promotor prof. dr. Samantha Bielen voor de uitstekende begeleiding en het deskundig advies doorheen het proces. Haar constructieve en uitgebreide feedback heeft een meerwaarde geboden voor dit onderzoek. Daarnaast wil ik ook graag de onderzoeksgroep Beleidsmanagement van de Universiteit Hasselt bedanken om mij de mogelijkheid te hebben geven om de benodigde data deels zelf te verzamelen alsook deels aan mij ter beschikking te stellen. Ten slotte wens ik ook mijn dichte omgeving te bedanken voor de steun, motivatie en opportuniteiten die ze mij gaven en zullen blijven geven.

Samenvatting

In deze masterproef wordt er onderzoek gedaan naar het effect van het geslacht van verdachten en procureurs op de vervolgingsbeslissing in België in zaken met tenlastelegging "*opzettelijke slagen en verwondingen*". Het Openbaar Ministerie moet op het einde van het vooronderzoek beslissen over de opportuniteit van de oriëntering dat aan een strafdossier dient te worden gegeven, met andere woorden of de procureur beslist om de verdachte al dan niet te vervolgen. Het vervolgingsbeleid is gebaseerd op het opportuniteitsbeginsel. Dit houdt in dat, zelfs al is het misdrijf bewezen, de vervolgingsbeslissing vrij is. De wetgever is zich bewust van de monopolistische positie van de parketmagistraten, daarom zijn er reeds enkele beperkingen hierover opgenomen in de wet. Toch is reeds duidelijk dat het Openbaar Ministerie heel wat bewegingsvrijheid nodig heeft om haar taak te kunnen uitvoeren en deze dan ook heeft. Met andere woorden, de mogelijkheid bestaat dat andere dan enkel en alleen wettelijke factoren meespelen in de deze besluitvorming. Hier volgt dan ook uit dat er een dispariteit is in beslissingen tot vervolging. De grote vrijheid van het Openbaar Ministerie om in individuele strafzaken de vervolgingsbeslissing te nemen, kan ertoe leiden dat er niet altijd sprake is van consistentie in het gevolg geven aan vergelijkbare dossiers. Binnen de rechtseconomie kunnen afwijkende vervolgingsbeslissingen van procureurs een invloed hebben op de efficiënte en effectieve werking van Justitie binnen de maatschappij. Criminaliteit is per slot van rekening een marktfaling en verstoort aldus ook de efficiënte marktwerking. Om deze marktfaling te kunnen beperken kan er nood zijn aan een nieuw of aangepast beleid, aangevoerd door de overheid. Indien de overheid namelijk op de hoogte is van de mogelijke impact van karakteristieken van verdachten en procureurs, kan ze ervoor zorgen dat de beleidvoering aangepast wordt en dit dan ook in rekening neemt. Op die manier kan de rechtszekerheid verhoogd worden voor rechtszoekenden en kan inconsistentie bij vervolgingsbeslissingen worden verlaagd. Wel moet men op de hoogte zijn of mogelijke verschillen te wijten zijn aan wettelijke factoren dan wel buitenwettelijke factoren (i.e. discriminatie omtrent geslacht). In tegenstelling tot de hoeveelheid aan onderzoeken die er reeds gevoerd zijn naar de impact van het geslacht van verdachten op de vervolgingsbeslissing, zowel in het buitenland alsook een beperkt aantal in België, is er uit het gevoerde literatuuronderzoek naar voren gekomen dat het effect van het geslacht van parketmagistraten op deze beslissing geen zoekresultaten oplevert. Bijgevolg is er aldus ook geen data ter beschikking. Het doel van deze thesis is dan ook om de leegte in de literatuur omtrent dit onderwerp in te vullen. Om echter over te kunnen gaan tot het uitvoeren van een empirische studie, moet er eerst een betrouwbaar theoretische basisprincipe voorhanden zijn om deze praktijkstudie aan te toetsen. Een eerste belangrijke conclusie die hieruit volgt, is dat het vervolgingsbeleid inderdaad geen louter objectieve interpretatie is van het bestaande wetten, maar ook afhankelijk is van een heel aantal karakteristieken eigen aan zowel verdachten als slachtoffers. De kenmerken eigen aan procureurs zijn, zoals eerder aangegeven, nog niet onderzocht in eerdere studies. Om daarom alsnog hypothesen te kunnen opstellen om de invloed van persoonlijke kenmerken te kunnen toetsen, wordt er in de literatuurstudie ook een hoofdstuk opgenomen waarin studies worden toelicht die de invloed van kenmerken eigen aan rechters onderzoeken. Er wordt namelijk verondersteld dat de beslissingen die door rechters genomen worden, een gelijkaardig verloop van beslissingsvormen kent als deze van parketmagistraten.

Zoals uit het voorgaande blijkt, werd er de keuze gemaakt om de focus en het uiteindelijke doel van dit onderzoek te stellen op het leveren van een bijdrage aan twee onderzoeksgebieden: de analyse van de differentiële behandeling van mannen versus vrouwen na het vooronderzoek en een analyse van de invloed van groepsidentiteit op individueel gedrag. Het kenmerk waar deze masterproef zich dan ook verder op heeft gericht, is de variabele geslacht. Genderdiversiteit in het strafrecht kan de neutraliteit van procureurs aantasten; wanneer namelijk een procureur op basis van het geslacht van verdachten een onderscheid gaat maken, is er sprake van genderdifferentiatie in het vervolgingsbeleid. Dit druist in tegen het grondwettelijk rechtsbeginsel, genaamd het gelijkheidsbeginsel. Uit deze gevoerde studie zal moeten blijken of deze variabele een belangrijke rol speelt in de besluitvorming. Verdachten met een bepaald geslacht zouden bijvoorbeeld meer kans kunnen hebben om vervolgd te worden, in vergelijking met verdachten van het andere geslacht. Anderzijds kan ook blijken dat procureurs die tot eenzelfde geslachtsgroep behoren net sneller vervolgen in vergelijking met hun collega-procureurs die tot het andere geslacht behoren. Hoewel aldus in principe persoonlijke kenmerken geen invloed zouden mogen hebben in vervolgingsbeslissingen om inconsistentie te vermijden, is er uit studies, die de invloed van het geslacht van rechters en daders onderzochten op de veroordelingsbeslissing, gebleken dat er eveneens een belangrijke wisselwerking tussen het geslacht van beide actoren plaatsvindt. De interactie tussen het geslacht van zowel procureur en verdachte kan aldus eveneens een belangrijke variabele zijn om op te nemen in het onderzoek aangezien dit de vervolgingsbeslissing kan beïnvloeden. De hypothesen die voorop werden gesteld, worden getoetst aan de hand van een kwantitatief empirisch onderzoek. Het effect van het geslacht op de vervolgingsbeslissing kan hierdoor worden nagegaan aan de hand van regressieanalyses. In dit onderzoek zullen vier soorten regressies worden opgenomen en besproken. Allereerst wordt er een regressie uitgevoerd en toegelicht dat de impact op de vervolgingsbeslissing van het geslacht van de verdachte alsook het geslacht van de procureur analyseert, vervolgens wordt er een tweede regressie opgesteld die de impact van het geslacht van de verdachte en het geslacht van de procureur op de seponeringsbeslissing onderzoekt. Als derde onderdeel wordt er een regressie uitgevoerd die de interactie tussen het geslacht van beide actoren opneemt en de invloed hiervan op de vervolgingsbeslissing in kaart brengt. Ten slotte wordt deze zelfde analyse ook uitgevoerd met de seponeringsbeslissing als afhankelijke variabele. In het kader hiervan werd er dan ook overgegaan tot een handmatige analyse van strafdossiers die handelen rond zaken met tenlastelegging *43A Opzettelijke slagen en verwondingen* gepleegd tussen 2011 en 2016, die zijn binnengekomen op een parket in België. Op basis van de eerste uitgevoerde analyse kan geconcludeerd worden dat, na gecontroleerd te hebben voor verschillende verdachte-, slachtoffer- en dossiergebonden kenmerken, er geen overeenstemmende conclusie kan worden geformuleerd. Het is dus niet zo dat alle mannelijke verdachten een hogere kans hebben om vervolgd te worden in vergelijking met verdachten die vrouwelijk zijn. Hetzelfde geldt voor de invloed van het geslacht van de beslissende procureur. Uit de gevoerde analyses blijkt namelijk dat het geslacht van de procureur alsook het geslacht van de verdachte op de vervolgingsbeslissing geen significant effect te hebben op het 10% significantieniveau. Er kan aldus worden gesteld dat er geen sprake is van genderdifferentiatie. Indien echter dezelfde analyse wordt uitgevoerd met de seponeringsbeslissing als afhankelijke variabele, kan er gesteld worden dat mannelijke verdachten bijna 11 procent meer kans hebben op seponering op het 10% significantieniveau. Indien er een interactieterm wordt toegevoegd aan de

eerste en derde analyse, kan worden vastgesteld dat er eveneens geen sprake is van significante verschillen naargelang het geslacht van verdachte dan wel procureur op de vervolgingsbeslissing. Mannelijke verdachten die echter waren toegewezen aan een procureur met hetzelfde geslacht zouden daarentegen wel 13% meer kans hebben op seponering, in vergelijking met verdachten die werden toegewezen aan een procureur van een ander geslacht.

Gesteld kan worden dat volledige objectiviteit in de rechtspraak nooit kan worden gegarandeerd aangezien parketmagistraten, net zoals andere mensen, eveneens subjectief rationeel zijn. Er kan dus worden gesteld dat het geslacht van procureurs, werkzaam aan een Belgisch parket, alsook het geslacht van een verdachte van een dossier binnengekomen bij datzelfde parket, mogelijks een invloed hebben op de beslissing die dient te worden genomen na het vooronderzoek maar dat deze effecten niet zo eenduidig zijn als verwacht. Het onderzoek kan ook met deze conclusie een bijdrage leveren in het verhogen van het efficiëntieniveau, om de mogelijke marktfalingen die hieruit volgen, te minimaliseren, en geeft hopelijk een aanleiding tot verder en uitgebreider onderzoek naar andere persoonlijke kenmerken van procureurs en verdachten op het vervolgingsbeleid.

Inhoudsopgave

Woord vooraf	i
Samenvatting	iii
Inhoudsopgave	vii
Lijst met tabellen.....	xi
Lijst van gebruikte afkortingen	xiii
TITEL I: Probleemstelling en relevantie	2
Achtergrond	2
Probleemstelling	4
(Economische) relevantie van het onderwerp	5
TITEL II: Onderzoeksvragen en onderzoeksmethoden	8
Beperkingen binnen het onderzoek	8
Onderzoeksvraag	8
Deelvragen	9
Onderzoeksmethoden.....	10
TITEL III: Literatuurstudie	12
Deel I. De vervolgingsbeslissing van het Openbaar Ministerie in België	12
1 Het vooronderzoek in België	13
1.1 Inleiding	13
1.2 Het opsporingsonderzoek.....	14
1.3 Het gerechtelijk onderzoek.....	15
1.4 Actoren betrokken bij het vooronderzoek	17
1.5 Mogelijke beslissingen aan het einde van het vooronderzoek	18
2 Wettelijke criteria en richtlijnen van het strafrechtelijk beleid	23
2.1 Algemene rechtsbeginselen	24
2.2 Het strafrechtelijk beleid.....	26
2.3 Bewaken van het beleid en het bestuur van het Openbaar Ministerie	27
2.4 Informatieplicht van de procureur des Konings en de procureur-generaal.....	28
2.5 Motiveringsplicht van de klassering zonder gevolg.....	28
3 Conclusie.....	29
Deel II. Impact van kenmerken op de vervolgingsbeslissing in strafzaken behandeld in het buitenland	30

1	Impact van verdachte-, slachtoffer- en dossiergebonden kenmerken op de vervolgingsbeslissing in het buitenland	30
1.1	Geslacht van verdachte en slachtoffer	30
1.2	Etniciteit van verdachte en slachtoffer	32
1.3	Leeftijd van verdachte	34
1.4	Sociale staat	35
1.5	Relatie verdachte en slachtoffer	35
1.6	Verwondingen van het slachtoffer	36
1.7	Dossiergebonden kenmerken	37
1.8	Conclusie	40
2	Impact van kenmerken eigen aan procureurs op de vervolgingsbeslissing in strafzaken behandeld in het buitenland	44
2.1	Persoonlijke kenmerken van procureurs	44
2.2	Focal concerns theory of sentencing	44
2.3	Conclusie	45
Deel III. Impact van kenmerken op de vervolgingsbeslissing in strafzaken behandeld in België. 48		
1	Impact van van verdachte-, slachtoffer- en dossiergebonden kenmerken op de vervolgingsbeslissing in België.....	48
1.1	Impact van verdachtekenmerken op de vervolgingsbeslissing	49
1.2	Impact van slachtofferkenmerken op de vervolgingsbeslissing	49
1.3	Relatie verdachte en slachtoffer	50
1.4	Dossiergebonden kenmerken	51
2	Conclusie.....	52
Deel IV: Impact van kenmerken van rechters op de veroordelingsbeslissing in rechtszaken in het buitenland		54
1.1	Geslacht van de rechter	54
1.2	Etniciteit van de rechter	56
1.3	Leeftijd en ervaring van de rechter	57
1.4	Conclusie	58
TITEL IV: Empirische studie		60
Hoofdstuk 1: Onderzoeksopzet en hypothesen.....		60
1	Onderzoeksopzet en -doel	60
2	Hypothesen	61
Hoofdstuk 2: Beschrijvende statistiek		64

1.1	Afhankelijke variabelen	65
1.2	Onafhankelijke variabelen	66
1.3	Controlevariabelen	67
Hoofdstuk 3: Meervoudige regressieanalyse		71
1	Analyse: impact geslacht van parketmagistraten en verdachten (zonder interactieterm) ..	71
1.1	Vervolgingsbeslissing	71
1.2	Seponeringsbeslissing	72
2	Analyse: impact geslacht van parketmagistraten en verdachten (met interactietermen) ..	73
2.1	Vervolgingsbeslissing	74
2.2	Seponeringsbeslissing	77
3	Conclusie en beperkingen	79
3.1	Conclusie	79
3.2	Beperkingen en aanbevelingen	80
TITEL V: Conclusies		82
Deelvraag 1: Hoe komt een beslissing van het Openbaar Ministerie in België tot stand en in welke mate is het hierbij gebonden aan regels en principes?		82
Deelvraag 2: Welke kenmerken kunnen een rol spelen in de vervolgingsbeslissing van het Openbaar Ministerie?.....		82
Deelvraag 3: In welke mate oefenen het geslacht van de verdachte alsook het geslacht van de procureur een invloed uit op de vervolgingsbeslissing van het Openbaar Ministerie in zaken met tenlastelegging opzettelijke slagen en verwondingen?		85
Lijst van de geraadpleegde werken		88
Bijlagen.....		94
Bijlage 1. Tabellen regressieanalyses.....		94
1.	Analyses vervolgingsbeslissing	94
1.1	Vervolgingsbeslissing (enkelvoudig)	94
1.2	Vervolgingsbeslissing (interacties): drie interactietermen	96
1.3	Vervolgingsbeslissing (interacties): interactieterm + mannelijke procureur	98
1.4	Vervolgingsbeslissing (interacties): interactieterm + mannelijke verdachte	100
1.5	Vervolgingsbeslissing (interacties): interactieterm + vrouwelijke procureur	103
1.6	Vervolgingsbeslissing (interacties): interactieterm + vrouwelijke verdachte.....	105
2.	Analyses seponeringsbeslissing	107
2.1	Seponeringsbeslissing (enkelvoudig)	107
2.2	Seponeringsbeslissing (interacties): drie interactietermen	109

2.3	Seponeringsbeslissing (interacties): interactieterm + mannelijke procureur	112
2.4	Seponeringsbeslissing (interacties): interactieterm + mannelijke verdachte	114
2.5	Seponeringsbeslissing (interacties): interactieterm + vrouwelijke procureur	116
2.6	Seponeringsbeslissing (interacties): interactieterm + vrouwelijke verdachte.....	118
Bijlage 2. Beschrijvende statistieken		121

Lijst met tabellen

Tabel 1: Lijst van gebruikte afkortingen	xiii
Tabel 2: Motiveringsgronden van seponering volgens de richtlijnen van het College van procureurs-generaal.....	21
Tabel 3: Overzicht steekproeven (instroom 1996) (Fijnaut, Van Daele & Parmentier, 2000)	48
Tabel 4: Gemiddelden en definities van de afhankelijke variabelen.....	66
Tabel 5: Gemiddelden en definities van de onafhankelijke variabelen	67
Tabel 6: Vervolgingsbeslissing (procureurs en verdachten)	72
Tabel 7: Seponeringsbeslissing (procureurs en verdachten)	73
Tabel 8: Vervolgingsbeslissing (interactie procureurs en verdachten): Methode 1	75
Tabel 9: Vervolgingsbeslissing (interactie procureurs en verdachten): Methode 2A.....	76
Tabel 10: Vervolgingsbeslissing (interactie procureurs en verdachten): Methode 2B.....	76
Tabel 11: Seponeringsbeslissing (interactie procureurs en verdachten): Methode 1	77
Tabel 12: Seponeringsbeslissing (interactie procureurs en verdachten: Methode 2A	78
Tabel 13: Seponeringsbeslissing (interactie procureurs en verdachten: Methode 2B	78
Tabel 14: Uitgebreid model: Vervolgingsbeslissing (procureurs en verdachten).....	96
Tabel 15: Uitgebreid model: Vervolgingsbeslissing (drie interactietermen procureurs en verdachten): Methode 1	98
Tabel 16: Uitgebreid model: Vervolgingsbeslissing (interactie man. procureur en verdachte + man. procureur): Methode 2	100
Tabel 17: Uitgebreid model: Vervolgingsbeslissing (interactie man. procureur en verdachte + man. verdachte): Methode 2	102
Tabel 18: Uitgebreid model: Vervolgingsbeslissing (interactie vrouw. procureur en verdachte + vrouw. procureur): Methode 2.....	105
Tabel 19: Uitgebreid model: Vervolgingsbeslissing (interactie vrouw. procureur en verdachte + vrouw. verdachte): Methode 2	107
Tabel 20: Uitgebreid model: Seponeringsbeslissing (procureurs en verdachten)	109
Tabel 21: Uitgebreid model: Seponeringsbeslissing (drie interactietermen procureurs en verdachten): Methode 1	111
Tabel 22: Uitgebreid model: Seponeringsbeslissing (interactie man. procureur en verdachte + man. procureur): Methode 2	114
Tabel 23: Uitgebreid model: Seponeringsbeslissing (interactie man. procureur en verdachte + man. verdachte): Methode 2	116
Tabel 24: Uitgebreid model: Seponeringsbeslissing (interactie vrouw. procureur en verdachte + vrouw. procureur): Methode 2.....	118
Tabel 25: Uitgebreid model: Seponeringsbeslissing (interactie vrouw. procureur en verdachte + vrouw. verdachte): Methode 2	120
Tabel 26: Beschrijvende statistieken	124

Lijst van gebruikte afkortingen

Afkorting	Voluit
BIS	Bemiddeling in strafzaken
BW	Wet 21 maart 1804 Burgerlijk Wetboek, BS 3 september 1907
EVRM	Verdrag 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, BS 19 augustus 1955
Ger. W.	Wet 10 oktober 1967 Gerechtelijk Wetboek, BS 31 oktober 1967
GGW	Gecoördineerde Grondwet
MS	Minnelijke schikking
OM	Openbaar ministerie
PV	Proces-verbaal
Sv.	Wet 17 november 1808 Wetboek van Strafvordering, BS 27 november 1808
Sw.	Wet 8 juni 1867 Strafwetboek, BS 9 juni 1967
VSBG	Verval van strafvordering door betaling van een geldsom
V.T. Sv.	Wet 17 april 1878 houdende de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering, BS 24 april 1878

Tabel 1: Lijst van gebruikte afkortingen

TITEL I: Probleemstelling en relevantie

Achtergrond

In het Belgische strafrecht bestaan er drie soorten van misdrijven¹: overtredingen, wanbedrijven en misdaden. Het onderscheid tussen de verschillende soorten van misdrijven is belangrijk omdat de ernst van de feiten bepaalt voor welke rechtbank de verdachte moet verschijnen en de aard van het misdrijf zal op haar beurt worden bepaald door de strafmaat. De strafrechtspraak legt personen die strafbaar gestelde gedragingen hebben gepleegd, straffen op die voorzien zijn in de wet. Op overtredingen staan politiestrafen, op wanbedrijven correctionele straffen en op misdaden criminele straffen (Justitie, 2009). Het Openbaar Ministerie (syn. *parket, staande magistratuur*) is belast met de opsporing en de vervolging van de misdrijven die tot de bevoegdheid van de hoven van assisen, de correctionele rechtbanken en de politierechtbanken behoren². Om te kunnen overgaan tot het vervolgen van misdrijven, dient het Openbaar Ministerie - of kortweg het OM - eerst een vooronderzoek uit te voeren. Na afloop hiervan, wordt beslist of een verdachte al dan niet vervolgd zal worden.

Het vooronderzoek kan in België op twee manieren verlopen. Een eerste mogelijkheid houdt in dat het wordt gevoerd door het Openbaar Ministerie zelf, onder leiding van de procureur des Konings en zijn hulpofficieren. In dat geval spreken we van het opsporingsonderzoek. Wanneer het vooronderzoek daarentegen gevoerd wordt door de onderzoeksrechter, gaat het om een gerechtelijk onderzoek. De onderzoeksrechter wordt dan door het Openbaar Ministerie aangesteld. Tijdens het vooronderzoek wordt nagegaan of er voldoende bezwaren zijn om de zaak voor een vonnisrechter te brengen en staat dus in het teken van de bewijsverzameling. Meer dan negentig procent van de strafzaken wordt afgehandeld via het opsporingsonderzoek, wat dit dus ook het meest voorkomende type van vooronderzoek maakt (Van den Wyngaert, 2010; Van Velthoven & Van Wijck, 2013).

Zoals eerder gezegd, moet het OM op het einde van het vooronderzoek beslissen over de opportuniteit van de oriëntering die aan het strafdossier dient te worden gegeven. Enerzijds heeft hij onmiddellijk de mogelijkheid om te beslissen om niet te vervolgen en anderzijds het wel strafrechtelijk vervolgen van de verdachte(n), waarna de strafvordering wordt ingezet. In het geval van beslissing tot vervolging, zal de zaak voor de strafrechtbank worden gebracht. Concreet wil dit zeggen dat het Openbaar Ministerie het orgaan is in de rechtspleging dat belast is met de toepassing van de strafwet. De strafvordering is bedoeld om inbreuken op de maatschappelijke orde te sanctioneren (Justitie, 2009). Daarnaast is het OM ook verantwoordelijk voor de bewijsvoering eenmaal de zaak bij de vonnisrechter is aangebracht en zorgt ze voor de tenuitvoerlegging van het vonnis nadat de rechter uitspraak heeft gedaan (Van den Wyngaert, 2010). Het Openbaar Ministerie, vertegenwoordigd door een procureur, speelt dus ook een belangrijke rol tijdens het proces, zelfs indien het beslist om te vervolgen: een procureur moet pleiten in het belang van de maatschappij

¹ Strafrecht Fr.: *le délit*: strafrecht - ernstig strafbaar feit waarop een gevangenisstraf is gesteld en dat door de meervoudige of enkelvoudige strafkamer van de rechtbank wordt behandeld.

² Art. 22 Wetboek van Strafvordering

en, nog belangrijker, hij doet een strafvordering. Bijgevolg heeft het Openbaar Ministerie dus ook een belangrijke invloed op de uitkomst van de zaak. Deze masterproef zal echter niet ingaan op de rol dat het Openbaar Ministerie speelt tijdens het proces of de vonnisfase.

In België is het vervolgingsbeleid van het Openbaar Ministerie gebaseerd op het opportuniteitsbeginsel. Dit houdt in dat, zelfs al is het misdrijf bewezen, de vervolgingsbeslissing vrij is. Het OM heeft aldus het recht om te vervolgen maar is er niet toe verplicht. Wanneer er wordt beslist om een dossier zonder gevolg te klasseren, noemt men dit het seponeren van een zaak (Openbaar Ministerie, 2015). Sinds de Wet Franchimont (1998) moet het seponeren gemotiveerd zijn. Het Openbaar Ministerie moet met andere woorden de reden aangeven van de seponeringsbeslissing die hij ter zake neemt³. De seponering van een strafdossier hoeft niet noodzakelijk een definitieve beslissing te zijn. Het OM kan steeds, zolang er geen verjaring is, op de beslissing tot seponering terugkomen en het onderzoek alsnog hernemen. De strafvordering vervalt dus niet (Fijnaut, Van Daele, & Parmentier, 2000).

Naast de mogelijkheden om te vervolgen of het seponeren van een dossier, kan het Openbaar Ministerie ook strafzaken afhandelen op buitengerechtelijke wijze. Het gevolg hiervan is dat het Openbaar Ministerie weldegelijk een maatschappelijke reactie op het gedrag van de verdachte geeft, maar deze beslissing zal niet op het strafblad van de verdachte worden vermeld (Van den Wyngaert, 2010). Er zijn twee vormen van buitengerechtelijke afhandelingsmethodes, namelijk de minnelijke schikking en de bemiddeling. Een minnelijke schikking⁴ (MS) houdt in dat aan de verdachte voorgesteld wordt een bepaald bedrag te betalen, waardoor de strafvordering definitief komt te vervallen en hij niet voor de strafrechter hoeft te verschijnen. Het geïnde bedrag gaat naar de fiscus. Bij bemiddeling in strafzaken⁵ (BIS) neemt een gespecialiseerde justitie-assistent contact op met verdachte en slachtoffer en probeert een akkoord te bekomen over de schade. De verdachte verbindt zich ertoe, bij een akkoord, de schade te vergoeden (Openbaar Ministerie, 2015).

Het voorgaande betekent dientengevolge dat de zaken die worden voorgebracht in de rechtszaal, slechts een selectie is van het aantal misdrijven waarmee het Openbaar Ministerie geconfronteerd wordt (van Straelen & van Dijk, 1981). Het OM heeft de autonome beslissing over welke strafdossiers ze overmaakt aan de strafrechter en welke niet. De wetgever beoogde op die manier het Openbaar Ministerie een zo ruim mogelijke discretionaire bevoegdheid te geven. Bijgevolg hebben alle parketten, sinds de gerechtelijke hervorming van 1 april 2014 nog 14 in België, elk hun eigen beleid en bestaat er mogelijk geen uniformiteit in de te nemen beslissingen in strafzaken. De grote vrijheid van het Openbaar Ministerie om in individuele strafzaken de vervolgingsbeslissing te nemen kan ertoe leiden dat er niet altijd sprake is van consistentie in het gevolg geven aan vergelijkbare dossiers.

³ Art. 28^{quater} Wetboek van Strafvordering

⁴ Art. 216bis Wetboek van Strafvordering

⁵ Art. 216ter Wetboek van Strafvordering

Wanneer het OM optreedt als vertegenwoordiger van de uitvoerende macht is het onderworpen aan het hiërarchisch toezicht van de minister van Justitie. De minister van Justitie kan gezien worden als de verantwoordelijke voor het uitzetten van de lijnen in verband met het te voeren strafbeleid. Om de grenzen van de onafhankelijkheid bij het opsporen en vervolgen van misdrijven aan te duiden, kan verwezen worden naar artikel 151 G.W.⁶. Dit wil echter niet zeggen dat de richtlijnen geen ruimte bieden voor individuele aspecten eigen aan misdrijven en de plegers van misdrijven. Het Openbaar Ministerie in België heeft in de strafvervolging een zeer groot aandeel en geniet hierbij zodus ook nog eens van een belangrijke mate van discretionaire bevoegdheid. Een gevolg hiervan is een dispariteit in beslissingen tot vervolging. Echter, niet alleen in België is er sprake van verschillen binnen de vervolgingsbeslissing, ook in Nederland en de Verenigde Staten zijn hier reeds onderzoeken naar gebeurd (Balcaen & Vander Beken, 2009; Cleiren, 1996; Geelhoed, 2015; Groenhuijsen, 2002; Myers & LaFree, 1982; Spohn, Gruhl, & Welch, 1987; van Kerckvoorde, 1978; Vervaele, 1991).

Probleemstelling

“Lex uno ore omnes alloquitur ~ De wet spreekt voor iedereen met een mond”

Aansluitend op het voorgaande werd er jaren geleden toch in een enkel gepubliceerd onderzoek vastgesteld dat er in België geen duidelijk of consistent vervolgingsbeleid ontwikkeld werd (Fijnaut et al., 2000). De seponerings- en vervolgingspercentages van de Belgische parketten verschilden aanzienlijk, niettegenstaande dat er in de Belgische Grondwet in het zogenaamde *gelijkheidsbeginsel*⁷ wordt voorzien dat stelt dat alle burgers gelijk dienen te worden behandeld en de wet voor iedereen gelijk is, maar enkel in de mate dat zij ook in gelijke omstandigheden verkeren (Thomaes, 2009). De discretionaire bevoegdheid van het Openbaar Ministerie wordt door verschillende regels en beginselen beperkt. Eén van de belangrijkste hiervan is, zoals net geschreven, het gelijkheidsbeginsel. Ondanks dat er in de wet zodus staat voorgeschreven dat ongelijke behandeling niet is toegestaan, wordt er volgens deze onderzoekers geen eensluitend beleid gevoerd binnen het vervolgingsbeleid van verdachten.

Toch moet er worden aangegeven dat het hier gaat om een alleenstaand onderzoek van enkele jaren geleden en hier, net zoals bijvoorbeeld in Nederland en in de Verenigde Staten, nauwelijks verder onderzoek naar is gedaan (Fijnaut et al., 2000; Thomaes, 2009). Bijgevolg kan het aldus aangewezen zijn om dit probleem verder te onderzoeken om te kunnen vaststellen of er zich de facto verschillen in seponerings- en vervolgingspercentages binnen de Belgische parketten voordoen, en hoe deze verschillen kunnen verklaard worden.

⁶ Art. 151 G.W.: *“Het Openbaar Ministerie is onafhankelijk in de individuele opsporing en vervolging onverminderd het recht van de bevoegde minister om de vervolging te bevelen en om bindende richtlijnen van het strafrechtelijk beleid, inclusief die van het opsporings- en vervolgingsbeleid vast te stellen.”*

⁷ Art. 10, 11 en 191 Grondwet

Binnen dit beleidsprobleem kan het allereerst dus belangrijk zijn om te onderzoeken welke factoren en/of kenmerken meespelen in het vervolgingsbeslissingsproces van het Openbaar Ministerie. Wanneer deze factoren zijn opgelijst, kan er in een later stadium en in andere onderzoeken worden overgaan op het aanvoeren van een eensluidend beleid om deze verschillen in seponerings- en vervolgingspercentages teniet te doen. Er zal verder in dit onderzoek gefocust worden op een bepaalde factor, namelijk geslacht. Hieruitvolgend werd er dan tot het volgende onderzoeksprobleem gekomen:

“De vervolgingsbeslissing na het vooronderzoek. Welke invloed heeft het geslacht van verdachten en procureurs op de vervolgingsbeslissing?”

(Economische) relevantie van het onderwerp

In het kader van de opleiding *Beleidsmanagement* is het onderzoek naar de factoren die meespelen in de vervolgingsbeslissing een relevant onderwerp. Het Openbaar Ministerie heeft namelijk een grote invloed op het verdere verloop van iemands leven en carrière, zowel van het slachtoffer als van de verdachte. Om die reden is het dan ook noodzakelijk dat alle verdachten (en hun slachtoffers) op een consistente manier worden behandeld. Binnen de rechtseconomie kunnen afwijkende vervolgingsbeslissingen van verschillende procureurs een invloed hebben op de efficiënte en effectieve werking van Justitie binnen de maatschappij.

Uit de meest recente, beschikbare cijfers van de Federale Overheidsdienst Justitie blijkt dat het aantal strafzaken dat jaarlijks door de correctionele parketten wordt afgesloten, stabiel is gebleven tussen 2008 en 2013. Uit deze cijfers blijkt echter wel dat er in 2013 ongeveer dubbel zoveel zaken werden geseponereerd tegenover 2008 wegens beperkte rechnercapaciteiten. Het Openbaar Ministerie heeft zoals eerder aangegeven naast het seponeren van de zaak ook nog andere mogelijkheden, bijvoorbeeld de mogelijkheid om een minnelijke schikking (MS) of een strafbemiddeling (BIS) voor te stellen als het besluit om niet te vervolgen. Uit voorgaand besproken cijfers is er eveneens een verschuiving waar te nemen van dagvaarding en gerechtelijk onderzoek naar betaalde minnelijke schikking (+49% t.o.v. 2008) en bemiddeling in strafzaken (+19% t.o.v. 2008). Uit voornoemde cijfers blijkt zodus dat het aantal afgesloten strafzaken stabiel lijkt te blijven over de jaren heen. Toch dient men vast te stellen dat er dubbel zoveel zaken worden geseponereerd alsook er een significante verschuiving is waar te nemen in het aantal minnelijke schikkingen en bemiddeling in strafzaken. Vele misdrijven blijven dus zonder gevolg of worden afgehandeld op buitengerechtelijke manier. Hierdoor zal er geen waarneembare wijziging zijn in de criminaliteitscijfers, er is namelijk geen stijging in de statistieken inzake het aantal misdrijven dat er in België is gepleegd, terwijl deze misdrijven toch een belangrijke rol spelen in het maatschappelijke systeem aangezien ze zonder verdere vervolging blijven. Criminaliteit is per slot van rekening een marktfaling en verstoort aldus ook de efficiënte marktwerking (Van Velthoven & Van Wijck, 2013). Om deze marktfaling te kunnen beperken kan er nood zijn aan een nieuw of aangepast beleid, aangevoerd door de overheid. Deze masterproef kan een meerwaarde bieden inzake de vaststelling van de factoren die meespelen in het huidige vervolgingsbeleid. Het is immers van groot belang dat de overheid, voornamelijk de minister van Justitie, weet welke factoren een invloed hebben op het

vervolgen (of niet vervolgen) van verdachten. En meer specifiek of deze verschillen te wijten zijn aan wettelijke factoren dan wel buitenwettelijke factoren (i.e. discriminatie omtrent geslacht). Als men dit weet, kan men dit probleem op een optimalere manier aanpakken en wegwerken. Gezien men vanuit economische en maatschappelijke efficiëntie wil streven naar een gelijke behandeling van verdachten, kan onderzoek naar de invloeden die een rol spelen in het beslissingsproces van het Openbaar Ministerie een idee geven over het huidige beleid en het juridische systeem.

Deze masterproef focust op het vervolgingsbeslissingsproces van procureurs. Dit zou objectief moeten gebeuren. Doch dient men net zoals bij het beslissingsproces van rechters, er rekening mee te houden dat mensen, en dus ook procureurs en hun hulpofficieren, subjectief rationeel zijn en maken ook zij beslissingen op basis van hun perceptie van de werkelijkheid (Van Velthoven & Van Wijck, 2013). Een onderzoek voeren naar de persoonlijke kenmerken van procureurs kan zodoende eveneens een meerwaarde bieden voor de analyse van de factoren die een invloed hebben op het beslissingsproces. In België, en de rest van de wereld, is echter nog maar weinig onderzoek gevoerd naar de invloed van persoonlijke attributen van procureurs.

In het kader van deze masterproef zal er dus omtrent het voorgestelde onderzoeksprobleem data verzameld worden inzake de persoonlijke kenmerken eigen aan zowel verdachte, slachtoffer, procureur alsook kenmerken die dossiergebonden zijn. Uiteraard is de variabele waar hier het meeste interesse naar uitgaat, het geslacht. Vanuit de verzamelde data kan er dan een analyse worden uitgevoerd aan de hand van het voorgenoemde persoonlijke kenmerk, namelijk geslacht.

"The prosecutor has more control over life, liberty, and reputation, than any other person in America." (Jackson, 1940)

TITEL II: Onderzoeksvragen en onderzoeksmethoden

Beperkingen binnen het onderzoek

Allereerst is het belangrijk om een afbakening te voorzien binnen deze masterproef. Zo zullen er datagegevens worden verzameld bij een parket in België, wat wil zeggen dat de focus ligt op een eerder beperkt grondgebied. Daarnaast zal er ook specifieke data worden verzameld van een bepaalde tenlastelegging, met name "Opzettelijke slagen en verwondingen"⁸.

De opzettelijke slagen en verwondingen worden behandeld in de artikelen 392 tot 410bis van het Strafwetboek. Men kan de tenlastelegging "Opzettelijke slagen en verwondingen" opdelen in verschillende delen. Met *opzettelijk* wordt bedoeld het wetens en willens aantasten van andermans fysieke integriteit; opzet is namelijk de meest volledige wilsvorming die achter een menselijke gedraging steekt. *Slagen* betreft, volgens rechtsleer en rechtspraak, een slag of een stoot tegen het menselijk lichaam, om het even op welke wijze of met welk voorwerp. Bij *verwondingen* gaat het, volgens rechtsleer en rechtspraak, zowel om inwendige als om uitwendige letsels (Berteloot & Verwimp, 2011).

Indien een verdachte vervolgd wordt voor de tenlastelegging *opzettelijke slagen en verwondingen* aan een persoon, kan hij of zij gestraft worden met een opsluiting van acht dagen tot zes maanden en met een geldboete van 26 euro tot 100 euro, te vermenigvuldigen met de opdecimen. Er zijn echter bijkomend ook een aantal verzwarende omstandigheden mogelijk. Een voorbeeld hiervan is een verdachte die opzettelijke slagen en verwondingen toebrengt met voorbedachten rade, dan wordt de straf verhoogd tot opsluiting van een maand tot een jaar en een geldboete van 50 euro tot 200 euro, te vermenigvuldigen met de opdecimen⁹. Zoals voorheen gesteld, wordt er in dit onderzoek niet ingegaan op de straffen die worden toegekend aan het plegen van dit misdrijf.

Daarnaast is er, zoals eerder reeds een aantal keren werd vermeld, weinig onderzoek verricht naar de factoren die meespelen in de vervolgingsbeslissing van procureurs. Hierdoor zullen de theorieën om deze studie op te baseren eerder beperkt zijn binnen sommige deelaspecten.

Onderzoeksvraag

Vanuit voorgaande beperkingen binnen het onderzoek alsook het vooropgestelde onderzoeksprobleem, zal er in deze masterproef worden getracht om de volgende centrale onderzoeksvraag te beantwoorden:

De beslissing na het vooronderzoek. Welke invloed heeft het geslacht van verdachten en procureurs op de vervolgingsbeslissing in zaken met een tenlastelegging "opzettelijke slagen en verwondingen" behandeld bij een parket in België?

⁸ Tenlastelegging opzettelijke slagen en verwondingen – code 43A

⁹ Art. 398 Wetboek van Strafvordering

Deelvragen

In deze masterproef worden vooreerst de persoonlijke factoren van zowel verdachten, slachtoffers als procureurs bestudeerd. Nadat een aantal van deze geïdentificeerd zijn, is het mogelijk om een welbepaald kenmerk te selecteren en vervolgens na te gaan wat de invloed hiervan is op de vervolgingsbeslissing in een strafdossier. Om de voorafgaande centrale onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden, zal het nodig zijn om de focus te leggen op een aantal deelvragen die ondersteuning zullen bieden bij het formuleren van het uiteindelijke antwoord op de centrale onderzoeksvraag.

- Deelvraag 1: *Hoe komt een beslissing van het Openbaar Ministerie in België tot stand en in welke mate is het hierbij gebonden aan regels en principes?*

Allereerst is het belangrijk om te bestuderen hoe een beslissing van het Openbaar Ministerie in een strafdossier in België tot stand komt vooraleer er bepaald kan worden op welke kenmerk er verderop in deze studie de focus zal worden gelegd om de invloed ervan op het vervolgingsbeslissingsproces te bepalen. In deze eerste deelvraag zal er dan ook worden gefocust op de te nemen stappen alsook aan welke regels het Openbaar Ministerie zich moet houden tijdens het vooronderzoek.

- Deelvraag 2: *Welke kenmerken kunnen een rol spelen in de vervolgingsbeslissing van het Openbaar Ministerie?*

In deelvraag twee zal er aan de hand van een literatuurstudie worden getracht om aan te tonen welke persoonlijke kenmerken van zowel verdachten, slachtoffers, dossiergebonden kenmerken alsook kenmerken eigen aan parketmagistraten bepalend kunnen zijn in een strafdossier om te vervolgen of niet te vervolgen. Om deze vraag te beantwoorden zal er in de literatuurstudie een hoofdstuk worden toegevoegd waar zal worden gekeken naar de persoonlijke factoren van verdachten, slachtoffers als procureurs die meespelen in de vervolgingsbeslissing door het Openbaar Ministerie in het buitenland. Aangezien ook reeds geweten is dat er slechts in beperkte mate studies beschikbaar zijn over de invloed van kenmerken eigen aan procureurs, wordt er ook een extra hoofdstuk toegevoegd aan de literatuurstudie dat de kenmerken eigen aan rechters die van invloed zijn op de veroordelingsbeslissing van daders kort zal toelichten. Er wordt namelijk verondersteld dat het besluitvormingsproces van rechters gelijkaardig verloopt zoals het besluitvormingsproces van procureurs inzake de vervolgingsbeslissing.

- Deelvraag 3: *In welke mate oefenen het geslacht van de verdachte alsook het geslacht van de procureur een invloed uit op de vervolgingsbeslissing van het Openbaar Ministerie in zaken met tenlastelegging opzettelijke slagen en verwondingen?*

Om op deze laatste deelvraag van deze masterproef een antwoord te formuleren, zal er aan de hand van een empirisch onderzoek worden geprobeerd om aan te tonen of het geslacht van zowel verdachten als procureurs van invloed zijn in een strafdossier in België omtrent opzettelijke slagen en verwondingen in de beslissing om al dan niet te vervolgen alsook in de beslissing om al dan niet te seponeren. Enerzijds zal er worden nagegaan of er sprake is van een partiële invloed van beide

variabelen op deze beslissing, waarna vervolgens de interactieve invloed van beide kenmerken op deze beslissing zal worden benaderd. Om deze deelvraag te beantwoorden zal er een praktijkonderzoek worden gevoerd aan de hand van de data die verzameld wordt rond de tenlastelegging opzettelijke slagen en verwondingen bij een parket in België.

Onderzoeksmethoden

Om de eerste en tweede deelvraag te kunnen beantwoorden, zal er gesteund worden op bestaande literatuur. Via EBSCOhost, Google Scholar en Web of Science zal op zoek worden gegaan naar wetenschappelijke artikels die *peer-reviewed* zijn en hierin ondersteuning kunnen geven. De referenties die mijn promotor ter beschikking heeft gesteld, zullen een startpunt vormen in het verzamelen van de benodigde literatuur. Daarbij komt ook dat de Belgische wetgeving een belangrijke bron zal zijn ter beantwoording van deze deelvraag. Bovendien kan Jurisquare ook ondersteuning bieden aangezien hier verschillende artikels geraadpleegd kunnen worden die handelen over rechtsonderwerpen.

In de tweede deelvraag zal er worden beschreven welke factoren mogelijks van belang kunnen zijn inzake de vervolgingsbeslissing van het OM. Hierbij zal er binnen deze deelvraag een onderscheid worden gemaakt tussen kenmerken eigen aan verdachten, slachtoffers alsook parketmagistraten. Dit zal gebeuren aan de hand van een literatuurstudie via de voornoemde databanken.

Deelvraag drie vormt het empirische deel van deze masterproef. Om deze deelvraag te kunnen beantwoorden, zal gebruik worden gemaakt van kwantitatieve onderzoeksmethoden. In deze deelvraag zal worden onderzocht of het geslacht van verdachten alsook van procureurs een significante invloed blijkt te hebben op de vervolgingsbeslissing van het Openbaar Ministerie in België. Ook de interactie tussen deze kenmerken zal worden onderzocht. Dit zal gebeuren aan de hand van regressieanalyses die zullen worden uitgevoerd aan de hand van het softwareprogramma STATA. De dataset die gebruikt zal worden hiervoor, zal worden verzameld bij een parket in België. Deze data bestaat uit gegevens over de vooruitgangsstaat van verdachten betrokken in zaken met tenlastelegging "*Opzettelijke slagen en verwondingen*", binnengekomen bij een parket in België. Hieruit zal een steekproef worden getrokken uit een lijst van afgehandelde dossiers. De dataset werd verzameld door de onderzoeksgroep *Beleidsmanagement* van de UHasselt, waar ik zelf ook aan heb meegewerkt.

TITEL III: Literatuurstudie

Deel I. De vervolgingsbeslissing van het Openbaar Ministerie in België

Wanneer een klacht wordt ingediend of de politiediensten op de hoogte worden gesteld van het bestaan van een misdrijf, wordt er een strafdossier geopend bij het Openbaar Ministerie. Zodra de eerste registratie is uitgevoerd, wordt er onmiddellijk een beslissing genomen over de zaak. Het Openbaar Ministerie, vertegenwoordigd door een procureur, kan kiezen om een onderzoek in te stellen, de onmiddellijke zondergevolgstelling beslissen of het dossier ter beschikking stellen aan een ander parket (Openbaar Ministerie, z.j.-a). De onmiddellijke zondergevolgstelling houdt in dat het parket het dossier onvoldoende vindt om hier, zoals de naam doet vermoeden, gevolg aan te geven. Het Openbaar Ministerie is verplicht om te motiveren waarom er gekozen werd om het dossier te seponeren. Het dossier ter beschikking stellen aan een ander parket slaat dan weer op het feit dat het parket van een bepaald gerechtelijk arrondissement het strafdossier overmaakt aan een ander parket, bijvoorbeeld omdat de vermoedelijke dader woonachtig is in een ander arrondissement dan daar waar het dossier is binnengekomen

Het voeren van een onderzoek in strafzaken bestaat in België fundamenteel uit twee fases, namelijk het vooronderzoek en het eigenlijke strafproces. Tijdens het vooronderzoek wordt nagegaan of er voldoende bezwaren zijn om de zaak voor een vonnisrechter te brengen. Dit kan op twee manieren verlopen. Een eerste mogelijkheid is het voeren van een onderzoek door een procureur des Konings en zijn hulpofficieren, een opsporingsonderzoek genaamd. Anderzijds is het ook mogelijk dat het dossier de tussenkomst van een onderzoeksrechter vereist, namelijk wanneer er dwangmaatregelen moeten worden genomen waarvoor alleen een rechter bevoegd is; het OM heeft verder geen zeggenschap meer over de vervolgingsbeslissing maar kan enkel nog een vordering voorstellen. In dat geval is er sprake van een gerechtelijk onderzoek. De overgrote meerderheid van de vooronderzoeken in België, meer dan negentig procent, zijn opsporingsonderzoeken. Deze onderzoeksvorm kan zowel proactief¹⁰ als reactief¹¹ zijn, daar waar het gerechtelijk onderzoek uitsluitend reactief is (Lucas, 2013; Schuermans & Vandermeersch, 2010).

Voordat een dossier voor de rechter komt, bepaalt het Openbaar Ministerie of dit echt noodzakelijk is en of de zaak haalbaar is. Het is mogelijk dat een misdrijf geen grote impact heeft op de maatschappij of dat de dader en het slachtoffer onderling al tot een oplossing zijn gekomen. Het OM zal in dit soort situaties het dossier wel onderzoeken en beoordelen, maar meestal tot de conclusie komen dat het geen strafzaak wordt. De dossiers die uiteindelijk na het vooronderzoek in de volgende fase terechtkomen en dus de zittingsrechter bereiken, zijn slechts een selectie van de misdrijven waarmee het OM werkelijk wordt geconfronteerd (van Straelen & van Dijk, 1981). Binnen de vastgelegde richtlijnen en wetten heeft het Openbaar Ministerie een grote beoordelingsvrijheid inzake de vervolgingsbeslissing. Belangrijk in dit gegeven is dat procureurs des Konings subjectief rationeel zijn, waardoor er in vergelijkbare gevallen niet steeds vergelijkbare beslissingen worden

¹⁰ **Proactief optreden:** het optreden voorafgaand aan het strafbaar feit.

¹¹ **Reactief optreden:** het optreden nadat het strafbaar feit is vastgesteld.

genomen. Er kunnen namelijk een heel aantal factoren meespelen in de te nemen beslissingen (Beichner & Spohn, 2005; O’Neal, Beckman, & Spohn, 2016; D. J. Steffensmeier, 1980; Ulmer, Kurlychek, & Kramer, 2007). Om te zorgen dat deze discretionaire bevoegdheid niet leidt tot willekeurige vervolgingsbeslissingen, zijn er verschillende wettelijke bepalingen en beginselen die dit trachten in te perken.

1 Het vooronderzoek in België

1.1 Inleiding

Vooraleer verder wordt ingegaan op welke factoren een invloed kunnen hebben op de vervolgingsbeslissing van procureurs, is het belangrijk om te bestuderen hoe een beslissing van het Openbaar Ministerie binnen een strafdossier in België tot stand komt. In dit eerste hoofdstuk zal er dan ook worden gefocust op de deelvraag: *"Hoe komt een beslissing van het Openbaar Ministerie in België tot stand en in welke mate is het hierbij gebonden aan regels en principes?"*. Daarbij wordt ingegaan op het vooronderzoek van een strafproces in België, alsook wordt besproken welke actoren hieraan deelnemen. Daarnaast worden de beslissingsmogelijkheden die het Openbaar Ministerie heeft op het einde van het opsporingsonderzoek voorgesteld. Tot slot komen ook de wettelijke criteria aan bod waaraan deze vervolgingsbeslissingen dienen te voldoen. Het is belangrijk om het verloop van een vooronderzoek nader te belichten aangezien er in het empirische gedeelte van deze masterproef geanalyseerd zal worden of een welbepaald kenmerk, namelijk het geslacht, meespeelt in de beslissing die genomen wordt aan het einde van dit gevoerde vooronderzoek. Daarenboven zullen de analyses slechts betrekking hebben op een welbepaald onderdeel van het vooronderzoek, het zogenaamde opsporingsonderzoek.

Het vervolgingsproces in strafzaken gebeurt in twee grote fasen. In de eerste fase zal er een onderzoek plaatsvinden, het vooronderzoek genoemd. Deze fase van het strafproces is gewijd aan het opsporen van strafbare feiten, identificatie en opsporing van verdachte(n), verzamelen van bewijselementen en het aanleggen van het strafdossier (Schuermans & Vandermeersch, 2010). Er zal aldus onderzocht worden of er voldoende elementen voorhanden zijn om een verdachte al dan niet voor het vonnisgerecht te brengen. Het vooronderzoek kan op haar beurt worden ingedeeld in twee grote bestanddelen: het opsporingsonderzoek en het gerechtelijk onderzoek (Declercq, 2014; Geraerts, 2015). Het is het OM, en meer bepaald de procureur, die de leiding heeft over het vooronderzoek en die in zijn taken wordt bijgestaan door politieambtenaren. Hij zal beslissen of er allereerst een onderzoek komt en welk type (*cf.* opsporingsonderzoek of gerechtelijk onderzoek) dat dan zal zijn, alsook welk gevolg er wordt gegeven aan het einde van het gevoerde onderzoek. Wanneer er beslist wordt door de procureur dat het noodzakelijk is om een gerechtelijk onderzoek in te stellen, draagt hij de leiding over aan een onderzoeksrechter. Er kan worden gesteld dat ongeveer 95% van de gevoerde vooronderzoeken in strafzaken geleid wordt door een procureur en dus bijgevolg opsporingsonderzoeken zijn (Schuermans & Vandermeersch, 2010). Het zijn derhalve de procureurs, en indien noodzakelijk de onderzoeksrechters, in samenwerking met de gerechtelijke politie, die de taak hebben om misdrijven op te sporen. Dit doen ze door te zoeken naar bewijs à

*charge*¹² alsook naar bewijs *à décharge*¹³. Enkel wanneer er voldoende bewijsmateriaal kan worden aangebracht, zal er worden overgegaan naar de tweede fase van het vervolgingsproces (Geraerts, 2015). Deze tweede fase omvat het onderzoek ter terechtzitting en zal binnen het kader van deze masterproef niet verder besproken worden. In deze volgende fase zal de procureur namelijk niet degene zijn die de veroordelingsbeslissing nemen zal, dit doet de strafrechter. Aangezien deze studie zich aldus toelegt op de invloed van geslacht van verdachten en procureurs op te nemen beslissingen, maakt deze tweede fase geen deel uit van dit onderzoek.

1.2 Het opsporingsonderzoek

Het opsporingsonderzoek wordt in het Wetboek als volgt gedefinieerd: “*het geheel van de handelingen die ertoe strekken de misdrijven, hun daders en de bewijzen ervan op te sporen en de gegevens te verzamelen die dienstig zijn voor de uitoefening van de strafvordering*” (art. 28bis, §1, alinea 1 Sv.). De wet stelt duidelijk dat de procureur des Konings zelf het onderzoek mag initiëren, leiden en vervullen als er geen daden van rechtsmacht¹⁴ nodig zijn. Zijn er wel dwangmaatregelen nodig, dan zal de procureur des Konings het onderzoek moeten doorgeven aan een onderzoeksrechter en er zo een gerechtelijk onderzoek van maken, waarop enkele uitzonderingen bestaan (Dreesen & Werbrouck, 2012; Verbruggen & Verstraeten, 2016). Concreet wil dit zeggen dat het Openbaar Ministerie gemachtigd is om allerlei handelingen te stellen om gegevens te verzamelen waardoor ze kan oordelen over de opportuniteit van de strafvervolging. Een strafprocedure kan op verschillende manieren worden opgestart, waaronder het vaststellen van een misdrijf op eigen initiatief door politiediensten of het op heterdaad betrappen. Hier dient men dan een proces-verbaal van op te maken dat wordt overgemaakt aan het parket dat instaat voor de opsporing van misdrijven. Een andere mogelijkheid is dat een individu zelf klacht komt indienen bij de politiediensten of bij het parket (Verbruggen & Verstraeten, 2016).

Het opsporingsonderzoek staat onder leiding en het gezag van het Openbaar Ministerie, meer specifiek van een procureur (art. 28bis, §1, derde lid Sv.). Hij kan ook zelf onderzoekshandelingen verrichten. *Ratione materiae* is de procureur belast met de opsporing en vervolging van misdrijven die onder de bevoegdheden van de politierechter, de correctionele rechtbanken en de hoven van assisen vallen (Verbruggen & Verstraeten, 2016).

Wanneer het OM het opsporingsonderzoek beëindigt, kan het beslissen om verder geen gevolg te geven aan de zaak door te seponeren, tot een minnelijke schikking te komen, pretoriaanse probatie in te stellen of een strafbemiddeling te starten. Wanneer het OM toch een strafrechtelijke vervolging wenst, kan het ofwel een rechtstreekse dagvaarding uitbrengen ofwel een gerechtelijk onderzoek vorderen. De overschakeling van opsporingsonderzoek naar gerechtelijk onderzoek kan op elk

¹² **Bewijs à charge:** Bewijs dat belastend is.

¹³ **Bewijs à décharge:** Bewijs dat ontlastend is.

¹⁴ **Daden van rechtsmacht:** Daden die inbreuk maken op de persoonlijke rechten en vrijheden van de burger.

ogenblik gebeuren. Ten slotte kan het parket ook opteren voor een rechtstreekse contraventionalisatie¹⁵ of correctionalisatie¹⁶ (Verbruggen & Verstraeten, 2016).

1.2.1 Kenmerken van het opsporingsonderzoek

Het opsporingsonderzoek is van inquisitoire aard: vertrouwelijk, schriftelijk en niet-contradictoir. Het opsporingsonderzoek is zodoende een schriftelijke procedure en doorheen het onderzoek worden alle handelingen ter kennis gebracht aan de hand van PV's die in het strafdossier worden bijgevoegd. Naast het schriftelijk kenmerk is er ook de geheimhouding. In art. 28*quinquies*, §1 Sv. wordt bepaald dat, behoudens de wettelijke uitzonderingen, het opsporingsonderzoek geheim is. Enkel de personen die meewerken aan het onderzoek mogen in kennis worden gesteld maar mogen aan niemand, op straffe van strafrechtelijke vervolging, informatie doorgeven. Het vooronderzoek wordt dus volledig los gevoerd van alle betrokken partijen. De procureur is namelijk in principe niet verplicht om de (mogelijke) verdachte of slachtoffer(s) in te lichten over het opsporingsonderzoek, wat evenveel wil zeggen als het niet-contradictoir kenmerk (Dreesen & Werbrouck, 2012).

1.3 Het gerechtelijk onderzoek

Het gerechtelijk onderzoek wordt in het Wetboek als volgt gedefinieerd: "*het geheel van de handelingen die ertoe strekken de daders van misdrijven op te sporen, de bewijzen te verzamelen en de maatregelen te nemen die de rechtscollages in staat moeten stellen met kennis van zaken uitspraak te doen*" (art. 55 Sv.). In vergelijking met het opsporingsonderzoek valt er te bemerken dat hier geen sprake meer is van het opsporen van misdrijven. Het gerechtelijk onderzoek veronderstelt immers principieel dat de strafbare feiten reeds aan het licht gekomen zijn en wordt zoals hierboven reeds vermeld, veel minder vaak toegepast bij het onderzoeken van strafdossiers. Enkel wanneer het gaat om complexe zaken of wanneer er dwangmiddelen dienen te worden gebruikt, zal het Openbaar Ministerie de leiding overdragen aan de onderzoeksrechter (art. 55, lid 2 Sv.) Waar het opsporingsonderzoek start met de kennisname door het Openbaar Ministerie van een misdrijf, neemt het gerechtelijk onderzoek een aanvang wanneer de onderzoeksrechter geadieerd wordt (Geraerts, 2015; S. Meijer, de Wilde, Stevens, Cupido, & Fry, 2016).

Het gerechtelijk onderzoek staat zodus onder de leiding en het gezag van de onderzoeksrechter, die in dat kader ook de gerechtelijke politie aanstuurt. Het gerechtelijk onderzoek gebeurt in principe dus steeds reactief. De onderzoeksrechter kan hiertoe op verschillende manieren worden aangezet. Allereerst is het mogelijk dat de procureur des Konings beslist dat een gerechtelijk onderzoek aangewezen lijkt en hij een vordering tot gerechtelijk onderzoek instelt. Daarnaast kan de onderzoeksrechter aangesteld worden door een klacht met burgerlijke partijstelling. De mini-instructie is een derde manier om een onderzoeksrechter te adieren. Van een mini-onderzoek is sprake wanneer de procureur des Konings een onderzoeksdaad verzoekt bij een onderzoeksrechter.

¹⁵ **Conventionalisatie:** De mogelijkheid om wanbedrijven die normaal gezien voor de correctionele rechtbank moeten worden gebracht, na het aannemen van verzachtende omstandigheden, voor de politierechtbank te brengen.

¹⁶ **Correctionalisatie:** De mogelijkheid om misdaden die normaal gezien voor het hof van assisen moeten worden gebracht, na het aannemen van verzachtende omstandigheden, voor de correctionele rechtbank te brengen.

Het onderzoek blijft dan nog wel in handen van de procureur des Konings, maar de onderzoeksrechter krijgt eveneens een (beperkte) rol in het onderzoek. Bij de mini-instructie kan er dus technisch gezien niet worden gesproken van een gerechtelijk onderzoek. De procedure blijft immers in de fase van het opsporingsonderzoek en de zaak wordt niet afgewikkeld langs de raadkamer. Wel is de onderzoeksrechter in de mogelijkheid om zich te beroepen op het recht op auto-saisine¹⁷, namelijk zijn evocatierecht waarbij hij zelf beslist of hij uitsluitend de gevorderde onderzoekshandeling verricht en het dossier terugstuurt, dan wel of hij het gehele onderzoek voortzet. Een laatste mogelijkheid bestaat uit de saisine door de onderzoeksrechter bij betrapting op heterdaad. In dat geval kan de onderzoeksrechter de strafvordering zelf op gang brengen en een gerechtelijk onderzoek starten (Geraerts, 2015; S. Meijer et al., 2016; Verbruggen & Verstraeten, 2016).

Het openen van een gerechtelijk onderzoek impliceert dat de strafvordering wordt ingesteld. De precieze bevoegdheden van de onderzoeksrechter werden niet in de wet omschreven, maar uit de rechtspraak valt af te leiden dat hij het recht en de plicht heeft om alle onderzoeksverrichtingen uit te voeren in het kader van de waarheidsvinding, zolang ze niet door wet verboden zijn en ze verenigbaar zijn met de waardigheid van zijn ambt. De onderzoeksrechter is niet verplicht om in te gaan op de vorderingen van de procureur des Konings om bepaalde onderzoeksdaden te stellen; hij heeft hiertoe het recht. Evenmin moet de onderzoeksrechter gevolg geven aan dergelijke vragen van de verdachte of de burgerlijke partij. Dit is een aspect van het niet-contradictoir karakter van het gerechtelijk onderzoek (Geraerts, 2015; Verbruggen & Verstraeten, 2016).

Wanneer er een gerechtelijk onderzoek heeft plaatsgevonden en wanneer de onderzoeksrechter zijn onderzoek volledig acht, maakt hij het dossier over aan het Openbaar Ministerie. Na afloop van het gerechtelijk onderzoek voert het OM een eindvordering aan, gericht aan de raadkamer. Een rechter in de raadkamer moet de zaak dan beoordelen en er zich over uitspreken. Eens het gerechtelijk onderzoek is geopend kan het OM of de burgerlijke partij onmogelijk nog een rechtstreekse dagvaarding uitbrengen voor de feiten. Een vrijwillige verschijning voor het vonnisgerecht is eveneens uitgesloten (Verbruggen & Verstraeten, 2016). Terwijl het OM na het afsluiten van het opsporingsonderzoek vrij is om te beslissen of hij de vervolging instelt of niet, is dit na een gerechtelijk onderzoek niet het geval. Deze beslissing komt dan namelijk toe aan de raadkamer. De raadkamer beoordeelt of een zaak door het vonnisgerecht kan worden behandeld. Is dit het geval, dan verwijst de raadkamer de zaak door middel van een verwijzingsbeschikking naar het vonnisgerecht (S. Meijer et al., 2016; Verbruggen & Verstraeten, 2016).

1.3.1 Kenmerken van het gerechtelijk onderzoek

Het gerechtelijk onderzoek vertoont net zoals het opsporingsonderzoek een aantal specifieke kenmerken. Deze kenmerken zijn de schriftelijke procedure, het geheime karakter en de niet-contradictoirheid van de procedure tot op zekere hoogte. Voor de bespreking hiervan wordt terugverwezen naar paragraaf 1.2.1 *Kenmerken van het opsporingsonderzoek*. In het gerechtelijk

¹⁷ **Saisine(regel)**: de begrenzing van de taak/de bevoegdheid van de rechter. Het verbod voor de onderzoeksrechter andere feiten te onderzoeken dan die welke bij hem aanhangig zijn gemaakt, is niet voorgeschreven op straffe van nietigheid.

onderzoek bestaan er echter uitzonderingen op deze kenmerken. Zo is het automatisch recht op inzage en afschrift een uitzondering op het geheim karakter van het onderzoek. Er bestaat geen inspraak in de wijze waarop het onderzoek zou moeten worden gevoerd, maar er bestaat in het gerechtelijk onderzoek wel de mogelijkheid voor de burgerlijke partij om tot aanvullende onderzoeksdaden te verzoeken, overeenkomstig art. 61*quinquies* Sv., in tegenstelling tot het opsporingsonderzoek. De onderzoeksrechter is echter geenszins verplicht om aan deze verzoeken ook maar enig gehoor te geven (Geraerts, 2015).

1.4 Actoren betrokken bij het vooronderzoek

1.4.1 De politiediensten

In strafzaken voeren de politiediensten opdrachten van de gerechtelijke politie uit. Ze voeren die opdrachten uit onder leiding en verantwoordelijkheid van een procureur, in het kader van een opsporingsonderzoek dan wel onder leiding van een onderzoeksrechter, in het kader van een gerechtelijk onderzoek. Die bevoegdheden zijn in hoofdzaak terug te vinden in het Wetboek van Strafvordering (Schuermans & Vandermeersch, 2010).

1.4.2 Het Openbaar Ministerie en de procureur des Konings

Vooraleerst dient te worden opgemerkt dat de hier besproken taakomschrijving van het Openbaar Ministerie slechts betrekking heeft op een bepaald segment van zijn volledige bevoegdheid. Er wordt namelijk enkel toegespitst op de rol die het Openbaar Ministerie op zich neemt tijdens het vooronderzoek aangezien deze taak enkel relevant is binnen deze studie.

Wanneer er wordt gekozen om een opsporingsonderzoek op te starten, kunnen de procureur des Konings en de politieambtenaren opsporingshandelingen verrichten met als doelstelling het zoeken naar het bestaan van misdrijven, de bewijzen en naar de daders ervan (Schuermans & Vandermeersch, 2010). De procureur heeft steeds de leiding en het gezag over het opsporingsonderzoek en draagt hiervoor de verantwoordelijkheid (art. 28*bis* § 1 lid 3 Sv.). Hetzij onmiddellijk bij het begin van het opsporingsonderzoek, hetzij in de loop van de procedure kan de procureur aldus beslissingen nemen met betrekking tot de verdere gevolgen die hij aan het dossier geeft. Normaal gezien neemt hij deze beslissing maar nadat hij van mening is dat zijn onderzoek beëindigd is (Schuermans & Vandermeersch, 2010). Indien de strafvordering al is ingesteld, is het OM echter niet meer vrij om erover te beschikken, behoudens de mogelijkheid van het afsluiten van een minnelijke schikking (Dreesen & Werbrouck, 2012; Verbruggen & Verstraeten, 2016).

1.4.3 De onderzoeksrechter

In enkele gevallen wordt het strafonderzoek geleid door een onderzoeksrechter, namelijk wanneer het parket vraagt dat hij met de zaak wordt belast of wanneer de onderzoeksrechter belast met een mini-onderzoek gebruikmaakt van het recht op auto-saisine. Een derde mogelijkheid wanneer een gerechtelijk onderzoek wordt gestart, is door middel van het instellen van een burgerlijke partijstelling (Openbaar Ministerie, z.j.-a). Op het einde van het gerechtelijk onderzoek beslist de raadkamer welk gevolg er aan het gerechtelijk onderzoek dient te worden gegeven, na het aanhoren van de eindvordering van de procureur des Konings (Verbruggen & Verstraeten, 2016).

1.4.4 Het onderzoeksgerecht

Wanneer er een gerechtelijk onderzoek wordt ingesteld, heeft de procureur de beslissing over het vervolgen niet meer zelf in handen zoals bij een opsporingsonderzoek. De onderzoeksrechter zal wanneer hij zijn onderzoek volledig acht, het dossier overmaken aan het OM en het OM zal dan op haar beurt een eindvordering, gericht aan het onderzoeksgerecht, opmaken. Het onderzoeksgerecht zal dan over het vervolg dat aan het dossier moet worden gegeven, beslissen (Lucas, 2013).

1.4.5 De verdachte

De verdachte is de persoon die ervan wordt verdacht een strafbaar feit te hebben gepleegd en tegen wie een strafrechtelijk vooronderzoek loopt. Wanneer het gaat om een opsporingsonderzoek, mogen handelingen ter verkrijging van informatie geen enkele dwangmaatregel inhouden en evenmin een inbreuk uitmaken op de individuele rechten en vrijheden van een persoon. In het geval er een opsporingsonderzoek loopt, is de procureur des Konings niet verplicht om de verdachte op de hoogte te stellen van het bestaan van een onderzoek. Wel kan deze een verzoek richten tot het OM ter inzage en/of ter verkrijging van een afschrift van het dossier (Hof van Justitie, 2017a).

1.4.6 Het slachtoffer

Een misdrijf veroorzaakt een maatschappelijke verstoring en kan tegelijk schade toebrengen aan een bepaalde persoon, genaamd het slachtoffer. De laatste jaren is er meer aandacht gekomen voor de positie van slachtoffers van misdrijven en voor de bescherming van hun rechten, zowel op het niveau van de Europese Unie als binnen de lidstaten (Hof van Justitie, 2017b). Een slachtoffer heeft het recht herstel van zijn opgelopen schade te vragen. Daarenboven worden er tijdens de hele strafprocedure verschillende rechten toebedeeld aan het slachtoffer, zo ook tijdens het vooronderzoek. Hierbij moet wel het onderscheid worden gemaakt tussen het opsporingsonderzoek en het gerechtelijk onderzoek. Bij dit laatste type onderzoek worden er meer rechten aan de slachtoffers toegekend (Schuermans & Vandermeersch, 2010).

1.5 Mogelijke beslissingen aan het einde van het vooronderzoek

Uit het voorgaande volgt dat er een onderscheid dient te worden gemaakt tussen de mogelijke vervolgingsbeslissingen aan het einde van het gerechtelijk onderzoek enerzijds en aan het einde van het opsporingsonderzoek anderzijds. Een gerechtelijk onderzoek eindigt namelijk steeds met een beslissing van de raadkamer. De raadkamer kan een buitenvervolginstelling uitspreken, een internering bevelen of de zaak verwijzen naar de rechtbank, waarna het dossier naar de vonnisfase gaat. Een opsporingsonderzoek kan daarentegen op andere manieren eindigen. Zo kan het OM op het einde van het opsporingsonderzoek beslissen om een dossier te seponeren in het kader van het opportuniteitsbeginsel (*infra* 3.1.2 Het opportuniteitsbeginsel). De raadkamer kan dit echter niet en moet, indien er voldoende ernstige aanwijzingen van schuld zijn, de zaak verwijzen naar de rechtbank, die dan over de gegrondheid van de aanklacht zal oordelen (Mechelen, z.j.).

1.5.1 *Beslissingen aan het einde van het opsporingsonderzoek*

- Vervolgen: dagvaarding en vordering gerechtelijk onderzoek

Na het gevoerde opsporingsonderzoek heeft het Openbaar Ministerie de mogelijkheid om de vermoedelijke dader van de feiten te vervolgen en zo de strafvordering op gang brengen. Vanaf dat moment is het seponeren van het dossier niet meer mogelijk (Moens, 2012). Het OM kan twee kanten op om de vervolging in te zetten, namelijk het onderzoek uit handen geven aan een onderzoeksrechter en het opsporingsonderzoek zo ombuigen in een gerechtelijk onderzoek, of om de verdachte van een misdrijf zelf rechtstreeks te dagvaarden om voor de rechtbank te verschijnen.

Wanneer de zaak volgens de procureur voldoende bewijzen bevat en wanneer er geen bijzondere dwangmaatregelen moeten worden genomen, kan hij de verdachte oproepen om voor het vonnisgerecht te verschijnen. Dit kan door middel van een rechtstreekse dagvaarding via een gerechtsdeurwaarder, hetgeen gebeurt in de grote meerderheid van de gevallen, of door een oproeping bij proces-verbaal (PV) dat hij persoonlijk aan de betrokkene overhandigt (Dreesen & Werbrouck, 2012). Een rechtstreekse dagvaarding is enkel mogelijk voor wanbedrijven of overtredingen die voor de politierechtbank of de correctionele rechtbank worden gebracht. Voor het hof van assisen is geen rechtstreekse dagvaarding mogelijk (Berteloot & Verwimp, 2011). Uit cijfers van het Openbaar Ministerie blijkt dat van alle zaken die tussen 1 januari 2015 en 31 december 2015 werden afgesloten, in 3,08% oftewel 18.892 dossiers werd beslist om de verdachte rechtstreeks te dagvaarden.

De procureur kan ook een gerechtelijk onderzoek vorderen wat eveneens een daad van vervolging uitmaakt (Geraerts, 2015). Deze overstap van opsporingsonderzoek naar gerechtelijk onderzoek is op elk ogenblik van het opsporingsonderzoek mogelijk (Dreesen & Werbrouck, 2012). Uit dezelfde cijfers van het Openbaar Ministerie blijkt dat van alle zaken die tussen 1 januari 2015 en 31 december 2015 werden afgesloten, de verdachte(n) in 14.715 dossiers na afloop van het gerechtelijk dossier voor de raadkamer gebracht.

- Klasseren zonder gevolg: Seponeren

In de eerste plaats kan de procureur opteren voor een seponering. Een seponering is een beslissing waarbij het OM oordeelt om geen vervolging in te stellen. Er kan om verschillende redenen gekozen worden voor een sepot (Geraerts, 2015). De beslissing om tot seponering over te gaan, wordt volledig autonoom en naar eigen opportuiniteitsoordeel door het OM genomen. Belangrijk is dat seponering wordt beschouwd als een louter feitelijke en voorlopige beslissing die geen enkele rechtskracht heeft. De parketmagistraat heeft altijd de gelegenheid om zijn beslissing te herzien en alsnog te besluiten tot het instellen van de strafvordering. Een beslissing tot seponering kan dus nooit dienen als grondslag voor een toepassing van het *ne bis in idem*¹⁸-beginsel om later toch nog tot vervolging over te gaan (Dreesen & Werbrouck, 2012).

¹⁸ **Ne bis in idem** ~ niet tweemaal voor hetzelfde.

Het OM is niet verplicht om haar beslissing tot seponering mede te delen aan de bij het dossier betrokken personen. Hoewel dit op het eerste zicht eigenaardig lijkt, is dit het gevolg van onder meer het voorlopig karakter van deze maatregelen. Wanneer het OM zou meedelen dat een bepaald dossier zonder gevolg wordt geklasseerd, maar enige tijd later toch zou beslissen om alsnog de strafvervolgung in te stellen, kan dit leiden tot een gevoel van rechtsonzekerheid. Sinds de wet van 12 maart 1998 is het OM wel verplicht om een sepot en de reden daarvan ter kennis te brengen aan hen die de hoedanigheid van benadeelde persoon¹⁹ hebben (Dreesen & Werbrouck, 2012). Op grond van deze informatie kan de betrokkene beslissen of het nodig is om zich burgerlijke partij te stellen, waarbij hij dan zelf de strafvordering instelt. De niet-naleving van deze verwittigingsplicht leidt echter geenszins tot de ongeldigheid van de strafprocedure (M. E. Meijer, Simmelink, & Van Daele, 2014).

Doorgaans worden twee soorten seponering onderscheiden naar de aard van de beslissing, namelijk enerzijds het technisch sepot en anderzijds het beleidssepot of opportuniteitssepot (Dreesen & Werbrouck, 2012; Geens, 2015; Verbruggen & Verstraeten, 2016).

Er is sprake van een technisch sepot als op grond van het gestelde vooronderzoek kan worden geconcludeerd dat er onvoldoende uitzicht is op de veroordeling van een verdachte (Dreesen & Werbrouck, 2012; Verbruggen & Verstraeten, 2016). Het OM heeft hier weinig beslissingsruimte over het al dan niet vervolgen van een zaak, aangezien de beslissing voortkomt uit de noodwendigheid van de zaak. Een beleidssepot kan daarentegen worden ingesteld wanneer het mogelijk is om de vervolging in te stellen, maar de procureur des Konings zich beroept op het opportuniteitsbeginsel (Verbruggen & Verstraeten, 2016). Hij beslist dan om, hoewel het perfect mogelijk is, niet over te gaan tot vervolging. De meeste opsporingsonderzoeken worden op deze manier afgesloten aangezien deze voortvloeien uit het gevoerde vervolgingsbeleid (Geraerts, 2015). Het vervolgingsbeleid van elk OM is het gevolg van duidelijke richtlijnen van het College van procureurs-generaal. Deze richtlijnen leggen vast welke misdrijven moeten worden vervolgd en welke misdrijven de laagste prioriteit krijgen. Een factor die hierbij zeker een invloed heeft, is de beperkte capaciteit van de rechtbanken waarbij men de strafvorderingen aanhangig maakt. Binnen deze vooropgestelde grenzen is elk individueel OM vrij inzake het nemen van vervolgingsbeslissingen. (Dreesen & Werbrouck, 2012).

Luidens artikel 28^{quater}, lid 1 Sv. dient de beslissing tot seponering gemotiveerd te worden. In de richtlijnen van het College van procureurs-generaal worden dertien gronden voor een opportuniteitssepot opgenomen, die in drie grote categorieën werden onderverdeeld. Een overzicht is terug te vinden in tabel 2 (M. E. Meijer et al., 2014).

Uit cijfers van het Openbaar Ministerie van 2015 blijkt dat in de zaken waarvoor een afsluitende beslissing werd genomen tussen 1 januari 2015 en 31 december 2015, 65,77% oftewel 403.815 dossiers werden afgesloten via seponering door het Openbaar Ministerie. Daarvan was 64% sepot

¹⁹ **Hoedanigheid van benadeelde persoon:** Een verklaring, afgelegd op het secretariaat van het Openbaar Ministerie, die in persoon of door een advocaat wordt gedaan voor degene die verklaart schade te hebben geleden door een misdrijf.

om technische redenen en ongeveer 36% om opportuniteitsredenen. De grootste groep van seponeringen om technische redenen is deze omdat de dader onbekend was (29,18%), gevolgd door de motivering onvoldoende bewijzen (17,86%). Binnen de seponeringen om opportuniteitsredenen is de reden van de grootste groep motieven deze eigen aan de aard van de feiten (12,76%), gevolgd door gevoerde beleid (waaronder te weinig rechnercapaciteiten en andere prioriteiten) (12,61%) (Statistische Analisten, 2015).

Sepot van technische aard	Sepot om opportuniteitsredenen
geen misdrijf	motieven eigen aan de aard van de feiten
onvoldoende bewijzen	beperkte maatschappelijke weerslag
verval van strafvordering	toestand geregulariseerd
verjaring	misdrijf van relationele aard
overlijden van de dader	nadeel gering
klachtafstand (bij klachtmisdrijf)	redelijke termijn overschreden
amnestie	motieven eigen aan de persoon van de dader
niet-toelaatbaarheid van de strafvordering	afwezigheid van voorgaanden
onbevoegdheid	toevallige feiten met oorzaak
kracht van gewijsde	jeugdige leeftijd
immunititeit	wanverhouding strafvord.-maatsch. verstoring
strafuitsluitende verschoningsgrond	houding van het slachtoffer
gebrek aan klacht	vergoeding van het slachtoffer
ne bis in idem	beleid
dader(s) onbekend	te weinig rechner-capaciteit
ander sepot van technische aard	andere prioriteiten
	vordering van het OM voor RvEA
	vordering van het OM voor RvKh
	vordering van het OM voor AR
	voorrang aan de burgerlijke afhandeling
	voorrang aan de tuchtrechtelijke afhandeling
	ander sepot om opportuniteitsredenen

Tabel 2: Motiveringsgronden van seponering volgens de richtlijnen van het College van procureurs-generaal

- o Praetoriaanse probatie

Het systeem van de praetoriaanse probatie is een speciale vorm van opportuniteitsseponering. Het OM bindt deze beslissing van seponering aan de naleving van opgelegde voorwaarden (Verbruggen & Verstraeten, 2016). Deze voorwaarden worden met de verdachte afgesproken. Dit voorwaardelijk opportuniteitssepot steunt niet op een wettelijke regeling. Niets belet het OM nadien alsnog de strafvordering in te stellen (M. E. Meijer et al., 2014).

Uit cijfers van het Openbaar Ministerie van 2015 blijkt dat in de zaken die tussen 1 januari 2015 en 31 december 2015 werden gesloten, een afsluitende beslissing werd genomen, 0,64% oftewel 3.956 dossiers werden afgesloten via instelling van praetoriaanse probatie door het Openbaar Ministerie.

- o Buitengerechtelijke afhandeling

Het Openbaar Ministerie bevindt zich tevens in de positie om strafzaken op buitengerechtelijke wijze af te handelen. Dit wil zeggen dat het OM wel een maatschappelijke reactie instelt, maar de sanctie niet op het strafblad van de verdachte(n) wordt vermeld. De buitengerechtelijke afhandeling door

het Openbaar Ministerie wordt wettelijk geregeld en is dus aan bepaalde regels onderworpen. Zo kan zij slechts bij toestemming van de verdachte worden toegepast. Twee vormen vallen te onderscheiden, namelijk de bemiddeling in strafzaken en de minnelijke schikking (Lucas, 2013).

Een eerste mogelijkheid van buitengerechtelijke afhandeling is de minnelijke schikking. Dit is een procedure tijdens het opsporingsonderzoek waarbij het OM de verdachte voorstelt om een bepaalde geldsom te betalen om geen vervolgingsprocedure op te starten. Die geldsom wordt geïnd door de FOD Financiën (Schuermans & Vandermeersch, 2010). Het OM is vrij om deze afhandelingswijze voor te stellen. De procedure van minnelijke schikking is eenvoudig en snel, maar is enkel mogelijk voor lichtere misdrijven (Schuermans & Vandermeersch, 2010).

Uit cijfers van het Openbaar Ministerie van 2015 blijkt dat in de zaken die tussen 1 januari 2015 en 31 december 2015 werden gesloten, een afsluitende beslissing werd genomen, 1,1% oftewel 6.760 dossiers werden afgesloten via betaling van een minnelijke schikking.

Een tweede mogelijkheid is de bemiddeling in strafzaken (kortweg BIS). Bij bemiddeling in strafzaken stelt de procureur de verdachte voor hem niet te vervolgen voor de strafrechter op voorwaarde dat hij één of meerdere voorwaarden aanvaardt en deze ook gehoorzaamt (Schuermans & Vandermeersch, 2010). Wanneer de dader zich aan die voorwaarden houdt, zal dit de strafvordering doen vervallen (Geraerts, 2015). Strafbemiddeling is mogelijk voor wanbedrijven en voor misdaden waarvoor de voorziene straf niet meer bedraagt dan 15 tot 20 jaar opsluiting (Schuermans & Vandermeersch, 2010). Net zoals bij een minnelijke schikking gaat het hier dus om een facultatieve optie (Geraerts, 2015).

Indien beide partijen, aldus de verdachte en het slachtoffer, geen akkoord kunnen bereiken, dan wordt de strafbemiddeling afgebroken en is het OM opnieuw vrij om te beslissen de vervolging toch nog in te stellen (Dreesen & Werbrouck, 2012; M. E. Meijer et al., 2014; Schuermans & Vandermeersch, 2010). Wanneer men echter wel een overeenkomst bereikt en de strafbemiddeling tot een goed einde is gebracht, wordt het dossier afgesloten. De bemiddeling wordt niet vermeld op de uittreksels uit het strafregister (M. E. Meijer et al., 2014; Schuermans & Vandermeersch, 2010).

De bemiddeling in strafzaken komt in praktijk nauwelijks voor volgens de beschikbare cijfers. Zo waren er in 2015 slechts 2.808 voltooide bemiddelingen, wat overeenkomt met 0,46% van het totale aantal strafzaken dat het OM in dat jaar heeft afgehandeld. Mogelijke verklaringen zijn de overbelasting van de parketten waarom procureurs minder arbeidsintensieve afhandelingsmodaliteiten verkiezen of gewoonweg het niet slagen van de opgestarte bemiddeling (M. E. Meijer et al., 2014).

- Andere, minder voorkomende beslissingen aan het einde van het vooronderzoek

Ter vervolmaking wordt nog meegegeven dat het Openbaar Ministerie nog een kleine selectie aan andere afsluitingsmogelijkheden heeft. Deze komen echter niet zo vaak voor. Allereerst kan een zaak voorlopig worden afgesloten worden door de procureur zolang de verdachte het voorwerp uitmaakt van een seining. Daarnaast kan het parket een zaak ook overmaken aan een ambtenaar die belast

is met het opleggen van een administratieve sanctie. Zaken die betrekking hebben op een inbreuk op het militair strafwetboek kunnen verwezen worden naar een korpscommandant met het oog op een eventuele strafrechtelijke sanctie. De verwijzing naar de korpscommandant dooft de strafvordering uit. Het OM kan een zaak ook ter beschikking stellen aan een ander parket of aan een andere autoriteit indien dit nodig zou zijn. Tot slot heeft de procureur des Konings ook de mogelijkheid om de behandeling van de zaak te koppelen aan die van een andere op grond van een zekere samenhang of onscheidbaarheid van de vervolgte feiten in de twee zaken, namelijk de samenvoeging (Openbaar Ministerie, z.j.-a).

1.5.2 *Beslissingen aan het einde van het gerechtelijk onderzoek*

- o Beschikking tot buitenvervolginstelling

Net zoals aan het einde van het opsporingsonderzoek, heeft de raadkamer de mogelijkheid om te beslissen om de verdachte niet te vervolgen aan het einde van een gerechtelijk onderzoek. De buitenvervolginstelling is gelijkaardig aan de mogelijkheid tot klassering zonder gevolg van het Openbaar Ministerie. Er bestaat namelijk eveneens de mogelijkheid om een dossier te heropenen indien er zich nieuwe elementen aandienen. Daarnaast zijn ook de oorzaken van deze beslissing gelijkaardig aan de beslissing tot seponeren, bijvoorbeeld omdat de dader onbekend is, het feit niet of niet meer strafbaar is, de tenlasteleggingen tegen de vermoedelijke dader ontoereikend zijn, enzovoorts (Mechelen, z.j.; Moens, 2012).

- o Internering

De raadkamer kan de verdachte ontoerekeningsvatbaar verklaren ten tijde van de feiten en op het moment van de uitspraak. Het gevolg hiervan is dat er geen vervolging wordt ingesteld, maar wel een beveiligingsmaatregel wordt getroffen. De verdachte zal dan worden geïnterneerd voor een onbepaalde duur (Boonen & Decock, 2002).

- o Beschikking tot verwijzing

Wanneer de raadkamer de verdachte als toerekeningsvatbaar verklaart en er voldoende bezwarende elementen bestaan om hem of haar voor de rechter te brengen, vindt er een beschikking tot verwijzing plaats. De raadkamer verwijst de inverdenkinggestelde aldus door naar een rechtbank voor een tenlastelegging, eventueel met handhaving van de hechtenis of met bepaalde opgelegde voorwaarden. Deze verwijzing kan gebeuren naar de correctionele rechtbank of de politierechtbank, afhankelijk van het soort misdrijf. Indien het gaat om een niet-correctionaliseerbare misdaad die onder de bevoegdheid van het assisenhof valt, dan start zij de procedure van inbeschuldigingstelling op. De zaak wordt dan aanhangig gemaakt bij de kamer van inbeschuldigingstelling die de zaak al dan niet naar het hof van assisen zal verwijzen (Moens, 2012).

2 Wettelijke criteria en richtlijnen van het strafrechtelijk beleid

Zoals eerder vermeld, beschikt het Openbaar Ministerie over een grote beoordelingsvrijheid bij de vervolgingsbeslissing. Deze beoordelingsvrijheid is een discretionaire bevoegdheid, d.i. een bevoegdheid die een orgaan de vrijheid toekent om in concrete gevallen naar eigen inzicht een besluit te nemen.

Het Openbaar Ministerie heeft formeel de leiding over het opsporingsonderzoek dat door de politie wordt uitgevoerd en is ook degene die beslist over de vervolging. Krachtens art. 151, § 1, eerste lid Gw. is het Openbaar Ministerie onafhankelijk in de individuele opsporing en vervolging, onverminderd het recht van de bevoegde minister om de vervolging te bevelen en om de bindende richtlijnen van het strafrechtelijk beleid, inclusief die van het opsporings- en vervolgingsbeleid, vast te leggen. Deze discretionaire bevoegdheid om al dan niet tot vervolging over te gaan, in combinatie met het opportunitieitsbeginsel, verschaft het Openbaar Ministerie aldus veel macht (Verbruggen & Verstraeten, 2016). De wetgever is zich bewust van deze monopolistische positie, vandaar dat zij reeds enkele beperkingen hierover heeft opgenomen in de wet in de vorm van algemene rechtsbeginselen waaronder het gelijkheidsbeginsel. Er zijn daarnaast ook een aantal richtlijnen uitgevaardigd die bindend zijn voor alle leden van het Openbaar Ministerie. De richtlijnen bepalen mee het beleid dat de leden van het Openbaar Ministerie bij de opsporing en vervolging van misdrijven dienen te volgen en zorgen op die manier voor rechtszekerheid. Het OM is daarnaast ook gebonden aan een informatieplicht van de procureur des Konings en de procureur-generaal ten aanzien van de federale procureur. Daarnaast bestaat er ook een motiveringsverplichting bij de beslissing om te klasseren zonder gevolg oftewel het seponeren. Deze voornoemde bepalingen zullen in dit hoofdstuk achtereenvolgens worden besproken.

2.1 Algemene rechtsbeginselen

Op het vlak van afhandelingsmodaliteiten dient vanzelfsprekend in de eerste plaats te worden stilgestaan bij het onderscheid tussen het legaliteitsbeginsel en het opportunitieitsbeginsel. Dit onderscheid heeft namelijk een grote invloed op de manier waarop strafzaken worden behandeld. Een laatste belangrijk beginsel dat wordt toegelicht, is het gelijkheidsbeginsel.

2.1.1 *Legaliteitsbeginsel versus het opportunitieitsbeginsel*

Het legaliteitsbeginsel houdt in dat de gedragingen die strafbaar worden gesteld en de straffen die daarop van toepassing zijn, uitsluitend door of krachtens een wet worden bepaald²⁰. In een land waar het legaliteitsbeginsel geldende is, is het Openbaar Ministerie verplicht om enerzijds een onderzoek in te stellen ten aanzien van alle strafbare feiten waarvan het kennis krijgt en anderzijds, wanneer ze over voldoende bewijsmateriaal jegens een verdachte beschikt, is het verplicht de zaak aan de rechter voor te leggen (Verbruggen & Verstraeten, 2014)(Fijnaut et al., 2000). In België is er tijdens de fase van het vooronderzoek geen sprake van dit legaliteitsbeginsel. Het rechtssysteem steunt dan op het opportunitieitsbeginsel. Het OM baseert zich dan namelijk op het opportunitieitsbeginsel. Dit betekent dat wanneer een vervolging geen bijdrage kan leveren voor het algemeen belang, het OM kan beslissen om niet te vervolgen (Boonen & Decock, 2002). Het opportunitieitsbeginsel vormt aldus de grondslag voor de afhandeling van vooronderzoeken in strafzaken door het Openbaar Ministerie in België. Dit beginsel kan gezien worden als een soort filter binnen het strafprocesrecht waarbij er wordt gezorgd dat alleen voldoende ernstige feiten aan het vonnisgerecht worden voorgelegd. Dit volgt uit het *de minimis non curat praetor*²¹-perspectief. Vanuit economisch standpunt is dit een aannemelijk perspectief. Men gaat namelijk de beperkte

²⁰ **Nullum crimen, nulla poena sine lege** ~ geen misdrijf zonder wet, geen straf zonder wet.

²¹ **De minimis non curat praetor** ~ de rechter houdt zich niet bezig met kleinigheden.

capaciteit van het strafrechtelijk apparaat optimaal trachten te benutten (M. E. Meijer et al., 2014). De bevoegdheid om te oordelen over de opportuniteit van de vervolging is, gezien het grote aantal zaken, noodzakelijk om de overbelasting van de rechtbanken te vermijden. Het opportuniteitsbeginsel laat bovendien ook toe om de nadelen van een strafrechtelijke vervolging voor de betrokkenen te voorkomen wanneer dergelijke vervolging niet echt noodzakelijk blijkt (Schuermans & Vandermeersch, 2010).

Een negatief aspect van het opportuniteitsbeginsel is dat het leidt tot de vervolging van bepaalde personen, daar waar anderen voor dezelfde soort misdrijven of zelfs voor hetzelfde feit niet worden vervolgd. Het opportuniteitsbeginsel houdt een risico op willekeur en subjectiviteit in, wat de positie van het slachtoffer in gevaar brengt. Daarom zijn er bepaalde correctiemechanismen ingevoerd, zoals het hiërarchisch toezicht binnen het Openbaar Ministerie (*infra* 3.1.2.1) en het mechanisme van de burgerlijke partijstelling (*infra* 3.1.2.2). Wegens de onafhankelijkheid van het OM kan de strafrechter principieel niet de geoorloofdheid beoordelen van de beslissing van de procureur des Konings om wel of niet te vervolgen of hem daarover bevel te geven (Verbruggen & Verstraeten, 2016).

2.1.2 *Hiërarchisch toezicht binnen het Openbaar Ministerie*

Luidens art. 364 Sv. kan de procureur-generaal aan de procureur des Konings het bevel geven om een bepaald misdrijf te vervolgen. Hij kan dit ambtshalve doen of op bevel van de minister van Justitie. In het eerste geval gaat het om de eenvoudige uiting van de principes van de hiërarchische opbouw van het OM, die gelden op elk niveau. Het tweede geval stelt de verhouding tussen de procureur-generaal en de minister van Justitie aan de orde (Verbruggen & Verstraeten, 2016). Het gaat dus niet alleen om het hiërarchisch toezicht binnen het OM, maar ook om het in artikel 151 § 1 G.W. en artikel 274 Sv. voorziene positief injunctierecht van de minister van Justitie. Krachtens deze artikelen kan de minister het OM aldus verplichten om in een individuele zaak tot vervolging over te gaan. Naast dit algemene correctiemechanisme dient eveneens rekening te worden gehouden met het stelsel van burgerlijke partijstelling, dat in de volgende paragraaf wordt besproken (M. E. Meijer et al., 2014).

2.1.3 *Mechanisme van de burgerlijke partijstelling*

De uit het opportuniteitsbeginsel voortvloeiende vrije beoordeling van de vervolging door het OM wordt in belangrijke mate beperkt door de aan het slachtoffer van een strafbaar feit toegekende mogelijkheid om zich burgerlijke partij te stellen. De burgerlijke partij kan worden omschreven als "*degene die persoonlijk schade heeft geleden door een misdrijf en wie zich in strafzaken tegen de dader kan stellen en zo schadevergoeding kan vragen*"²². Ingeval de strafvordering reeds bestaat, behelst de burgerlijke partijstelling slechts de toevoeging van de burgerlijke vordering aan de strafvordering. Wanneer de strafvordering nog niet is ingesteld, kan de benadeelde zowel de strafvordering als de burgerlijke vordering instellen. Dit kan enerzijds door een burgerlijke partijstelling voor de onderzoeksrechter in te stellen en anderzijds door een rechtstreekse

²² Lycaeus Juridisch Woordenboek

dagvaarding uit te vaardigen voor het vonnisgerecht. De strafrechtmachten zullen dan zowel uitspraak moeten doen over de burgerlijke vordering als over de strafvordering. Via dit systeem van burgerlijke partijstelling kan worden vermeden dat bepaalde burgerlijke belangen ernstig zouden worden geschaad als gevolg van een inertie van het OM (M. E. Meijer et al., 2014).

2.1.4 Het gelijkheidsbeginsel

Het gelijkheidsbeginsel zorgt voor een inperking van de discretionaire bevoegdheid. Burgers in gelijke omstandigheden moeten op gelijke manier behandeld worden. Burgers die niet in gelijke omstandigheden verkeren, mogen wel verschillend behandeld worden. Afwijkingen van dit beginsel zijn mogelijk, maar enkel indien zij staven op objectieve, redelijke motieven en ook op een dergelijke manier worden verantwoord (Duker, 2003).

Het gelijkheidsbeginsel zit vervat in art. 10 en 11 van de Grondwet. Dit grondbeginsel vermeldt dat alle Belgen gelijken zijn voor de wet. In art. 14 E.V.R.M. wordt eveneens melding gemaakt van dit beginsel. Dit artikel schrijft voor dat de rechten en vrijheden moeten verzekerd worden, zonder dat er een onderscheid gemaakt wordt op basis van geslacht, kleur, ras, godsdienst, afkomst, het behoren tot een nationale minderheid, geboorte, vermogen of een andere status. Een ongelijke behandeling is enkel gerechtvaardigd op basis van objectieve en redelijke motieven. Dit impliceert dat men zich allereerst de vraag stelt of de gevallen waar sprake van is vergelijkbaar zijn, wat niet betekent dat ze volledig identiek moeten zijn. Vervolgens moet worden nagegaan of een verschil in behandeling gerechtvaardigd is, d.w.z. dat de afwijking objectief is, een wettig doel nastreeft en in verhouding staat tot het nagestreefde doel (Van den Wyngaert, 2010). De toepassing van het opportuniteitsbeginsel kan dus leiden tot een situatie waarin een persoon wordt vervolgd terwijl een andere persoon voor een soortgelijk misdrijf, of zelfs voor hetzelfde misdrijf, niet wordt vervolgd. De redenen hiervoor kunnen verschillen in bepaalde kenmerken zijn, zoals bijvoorbeeld de aan- of afwezigheid van eerdere veroordeling. Volgens de rechtspraak van het Hof van Cassatie belet het grondwettelijk gelijkheidsbeginsel niet dat het OM de opportuniteit van de vervolging beoordeelt waarbij in het licht van de feitelijke gegevens en omstandigheden van de zaak wordt beslist of een vervolging verantwoord is. Hoewel deze beslissing objectief en redelijk verantwoord dient te zijn en geen arbitrair karakter mag hebben, impliceert de gelijkheid van de Belgen niet dat alle personen die mogelijk bij een strafzaak betrokken kunnen zijn ook vervolgd moeten worden. Een dergelijke eis vloeit evenmin voort uit het door art. 6 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces (M. E. Meijer et al., 2014).

2.2 Het strafrechtelijk beleid

Het strafrechtelijk beleid is het geheel van de maatregelen die het vervolgen van misdrijven, het straffen van de daders en het begeleiden van de slachtoffers betreffen. Deze definitie omvat het opsporings- en vervolgingsbeleid, alsook de organisatie van de uitvoering van opdrachten van de gerechtelijke politie. Het preventief en penitentiair beleid valt hier niet onder. De uiteindelijke beslissingsmacht m.b.t. het vastleggen van de prioriteiten bij het uitoefenen van de strafvordering ligt bijgevolg bij de minister van Justitie. Eens de richtlijnen zijn vastgesteld zijn deze bindend voor alle leden van het Openbaar Ministerie. De minister van Justitie kan de vervolging bevelen in een bepaalde zaak. Het OM moet dan volgen en de strafvordering inzetten. Er geldt echter geen negatief

injunctierecht: de minister van Justitie kan geen algemene negatieve injunctie geven waarbij hij het OM zou verhinderen te vervolgen in alle gevallen waarin een bepaalde strafwettekst van toepassing is (Dreesen & Werbrouck, 2012; Verbruggen & Verstraeten, 2016).

Uit de beleidsnota van minister van Justitie Koen Geens van het jaar 2015 blijkt dat het aantal strafbepalingen dient te worden verminderd en vereenvoudigd. Alleen de inbreuken die echt strafwaardig worden beschouwd, omdat het algemeen maatschappelijk belang zo wordt geschonden en omdat voor de slachtoffers herstel niet mogelijk is via andere wegen, komen nog voor de strafrechter. Op die manier kan het strafrecht tot haar kerntaak worden teruggebracht, namelijk de bestraffing van de ernstige inbreuken. Andere onwenselijke gedragingen worden administratief of in de mate van het mogelijke zelfs zuiver burgerrechtelijk afgehandeld (Geens, 2015).

2.3 Bewaken van het beleid en het bestuur van het Openbaar Ministerie

Op federaal niveau bestaan er verscheidene instanties die waken over het gevoerde beleid van het Openbaar Ministerie, namelijk de Raad van procureurs des Konings, de Raad van arbeidsauditeurs, de Raad van hoofdsecretarissen, het College van het Openbaar Ministerie, College van procureurs-generaal en de steundienst van het Openbaar Ministerie. Specifiek in het kader van de inbeslagneming bestaat er ook een nationaal kenniscentrum: het Centraal Orgaan voor de Inbeslagneming en de Verbeurdverklaring (COIV) (Openbaar Ministerie, z.j.-b).

2.3.1 *Raad van procureurs des Konings, Raad van arbeidsauditeurs en Raad van hoofdsecretarissen*

Alle procureurs des Konings zijn verenigd in de Raad van procureurs des Konings. De negen arbeidsauditeurs zijn verenigd in de Raad van arbeidsauditeurs. Deze raden adviseren het College van procureurs-generaal en het College van het Openbaar Ministerie over de harmonisatie en de uniforme toepassing van de regels en over elke zaak die verband houdt met de opdrachten en het beheer van het Openbaar Ministerie. De Raad van hoofdsecretarissen, samengesteld uit alle hoofd- en afdelingssecretarissen van de parketten, auditoraten, parketten-generaal en auditoraten-generaal, wordt eveneens regelmatig verzocht adviezen te verlenen over administratieve aangelegenheden (Openbaar Ministerie, z.j.-b).

2.3.2 *College van het Openbaar Ministerie*

Het doel van het College van het Openbaar Ministerie is drieledig. Allereerst dient het ter ondersteuning bij de uitvoering van het strafrechtelijk beleid, dat werd bepaald door het College van procureurs-generaal. Daarnaast streeft het de integrale kwaliteit na binnen het Openbaar Ministerie, onder meer op het vlak van communicatiewerkprocessen, statistiek, enzovoorts. Tot slot staat het de gerechtelijke entiteiten bij op het vlak van beheer (Openbaar Ministerie, z.j.-b).

2.3.3 *College van procureurs-generaal*

Krachtens art. 143*bis* Ger. W. beslist het College van procureurs-generaal vooreerst bij consensus over alle maatregelen die nodig zijn voor de coherente uitwerking en de coördinatie van het strafrechtelijk beleid, vastgelegd door de ministeriële richtlijnen genomen krachtens art. 143*quater* Ger. W. De beslissingen van het College hebben bindende kracht voor de procureurs-generaal en

alle leden van het OM die onder hun gezag staan. Indien het College geen consensus bereikt m.b.t. bepaalde beslissingen en indien daardoor de uitvoering van de ministeriële richtlijnen in het gedrang komt, neemt de minister van Justitie de noodzakelijke maatregelen om de toepassing ervan te waarborgen. Een tweede taak van het College bestaat erin de minister van Justitie in te lichten en te adviseren, ambtshalve of op diens verzoek, over elke zaak die verband houdt met de opdrachten van het OM (Verbruggen & Verstraeten, 2016).

2.3.4 Steundienst van het Openbaar Ministerie

De wet van 18 februari 2014 voorziet in de oprichting van een gemeenschappelijke steundienst bij het College van procureurs-generaal en het College van het Openbaar Ministerie. Dit zorgt ervoor dat het beleid en het beheer onlosmakelijk met mekaar verbonden zijn en dat voor een gecoördineerd en coherent strafrechtelijk beleid een goed werkende organisatie een vereiste is (Openbaar Ministerie, z.j.-b).

2.4 Informatieplicht van de procureur des Konings en de procureur-generaal

Art. 144ter § 2 Ger. W stelt dat "de procureur des Konings, of in de gevallen bepaald in de artikelen 479 en volgende van het Wetboek van strafvordering, de procureur-generaal, ambtshalve de federale procureur inlicht wanneer hij kennisneemt van een misdrijf. ... Hij licht bovendien de federale procureur in, telkens als dit voor de uitoefening van de strafvordering door de federale procureur van belang is."

2.5 Motiveringsplicht van de klassering zonder gevolg

Er bestaat geen wettelijke verplichting om de beslissing van seponering ter kennis te brengen aan alle geïnteresseerde personen. Wel verplicht art. 5bis V.T.Sv. het Openbaar Ministerie om de seponeringsbeslissing ter kennis te brengen aan wie een verklaring van benadeelde persoon deed. Sinds de Wet Franchimont (1998) werd art 28^{quarter} lid 1 *in fine* Sv. ingesteld dat het Openbaar Ministerie verplicht de reden van de seponeringsbeslissingen die hij neemt te motiveren. De verantwoording hiervan is dat men moet kunnen nagaan of de beslissing zorgvuldig werd genomen en of zij in overeenstemming is met de richtlijnen van het College van procureurs-generaals. In de omzendbrief COL 12/98 van het College van procureurs-generaal werd een lijst van motieven tot zonder gevolgstelling ingevoerd waaruit een procureur des Konings kan kiezen op welke basis hij zijn beslissing ondersteunt, deze is terug te vinden onder tabel 2. Uit parlementaire voorbereiding is echter af te leiden dat geen uitvoerige motivering ten gronde vereist is voor elk sepot. Een verwijzing naar de gekozen categorieën via codes wordt aanvaard als voldoende gemotiveerd. Bovendien kan een formele motivering volstaan waarbij de procureur des Konings aangeeft dat een zaak zonder gevolg werd geklasseerd wegens bepaalde technische redenen of wegens een op bepaalde gronden gediversifieerd opportuniteitsoordeel (Balcaen & Beken, 2009; Verbruggen & Verstraeten, 2016).

3 Conclusie

Het onderzoek in strafzaken bestaat in België fundamenteel uit twee fases, namelijk het vooronderzoek en het eigenlijke strafproces. De instelling van het vooronderzoek wordt gestart bij het parket van de procureur des Konings wanneer er een klacht wordt neergelegd of wanneer de politiediensten het bestaan van een misdrijf vernemen dan wel vaststellen. Het vooronderzoek kan op twee manieren verlopen, namelijk door middel van het voeren van een opsporingsonderzoek door een procureur des Konings en zijn hulpofficieren of door het voeren van een gerechtelijk onderzoek waarbij tussenkomst van een onderzoeksrechter vereist is. Meer dan negentig procent van de vooronderzoeken in België zijn opsporingsonderzoeken.

Het opsporingsonderzoek kan op verschillende manieren eindigen. Voordat een dossier voor de rechter wordt gebracht, bepaalt het Openbaar Ministerie of dit echt noodzakelijk is en of de zaak haalbaar is. Het OM kan aldus aan het einde van het opsporingsonderzoek autonoom beslissen wat er verder gebeurt met het dossier. Ze kan een verdachte dagvaarden voor de strafrechter indien een alternatieve maatregel (seponeren, minnelijke schikking, bemiddeling in strafzaken of pretoriaanse probatie) niet aangewezen is. Daarnaast kan het OM ook beslissen om een gerechtelijk onderzoek op te zetten indien een diepgaander onderzoek vereist lijkt. Een gerechtelijk onderzoek eindigt steeds met een beslissing genomen door de raadkamer. De raadkamer kan een buitenvervolginstelling uitspreken of de zaak verwijzen naar de rechtbank, waarna het dossier naar de vonnisfase gaat.

De wetgever is zich bewust van de monopolistische positie van het Openbaar Ministerie inzake het nemen van vervolgingsbeslissingen, vandaar dat zij reeds enkele beperkingen hierover heeft opgenomen in de wet. Het OM is gebonden aan een heel aantal algemene rechtsbeginselen alsook aan een motiveringsverplichting bij de beslissing om te klasseren zonder gevolg. Daarnaast bestaat er ook een informatieplicht van de procureur des Konings en de procureur-generaal ten aanzien van de federale procureur. Toch is reeds duidelijk dat het Openbaar Ministerie heel wat bewegingsvrijheid nodig heeft om haar taak te kunnen uitvoeren en deze ook heeft. Met andere woorden, de mogelijkheid bestaat dat andere dan enkel en alleen de wettelijke factoren meespelen in haar vervolgingsbeslissing. Deze zullen verderop in dit onderzoek worden besproken.

Deel II. Impact van kenmerken op de vervolgingsbeslissing in strafzaken behandeld in het buitenland

Hoewel het Openbaar Ministerie, en meer bepaald de procureur, vervolgingsbeslissingen neemt binnen een wettelijk kader en verbonden is aan algemene rechtsbeginselen, werd reeds aangehaald dat hij nog steeds over een grote discretionaire bevoegdheid beschikt. In dit tweede deel zullen verschillende onderzoeken worden besproken inzake persoonlijke kenmerken en andere determinanten die mogelijks van invloed zijn op het beslissingsproces van procureurs. In wat volgt zal er dus een antwoord worden gezocht op de tweede deelvraag, namelijk: "*Welke kenmerken kunnen een rol spelen in de vervolgingsbeslissing van het Openbaar Ministerie?*". De reden waarom een aantal kenmerken worden besproken is om te bepalen welke kenmerken van zowel verdachte en slachtoffer alsook dossiergebonden karakteristieken de onafhankelijke- en controlevariabelen zullen uitmaken in het empirisch gedeelte van de masterproef.

Een niet te overzien aantal factoren die van invloed kunnen zijn op de vervolgingsbeslissing van het Openbaar Ministerie, zijn de kenmerken eigen aan de verdachte. Er is reeds veel voorgaand onderzoek gedaan in de Verenigde Staten alsook in mindere mate in Nederland en Zweden, evenwel is er nog geen (uitgebreid) onderzoek gedaan naar de impact op de vervolgingsbeslissing in België.

Dit deel wordt opgebouwd aan de hand van twee hoofdstukken. In het eerste hoofdstuk worden de studies in verband met verdachten, slachtoffers en gepleegde misdrijven bestudeerd. In het tweede hoofdstuk komen de reeds gevoerde onderzoeken naar de karakteristieken en determinanten eigen aan procureurs aan bod. Daar de onderzoeksvraag van deze masterproef zich toelegt op zaken die handelen over opzettelijke slagen en verwondingen, wordt er voornamelijk gefocust op studies inzake dossiers met tenlasteleggingen die verband houden met geweld aangezien deze ook verder onderzocht zullen worden in het empirische deel.

1 Impact van verdachte-, slachtoffer- en dossiergebonden kenmerken op de vervolgingsbeslissing in het buitenland

In dit eerste hoofdstuk worden verschillende achtergrondkarakteristieken van verdachten, slachtoffers en het gepleegde misdrijf bestudeerd die een impact kunnen hebben op de beoordeling van strafzaken en de bijbehorende vervolgingsbeslissing. De verklarende variabelen in de vervolgingsbeslissing die uit de literatuur kunnen worden geïdentificeerd, zijn kenmerken eigen aan verdachte en slachtoffer en de aard van het gepleegde misdrijf oftewel dossiergebonden kenmerken. Aan de hand van bestaand onderzoek, uitgevoerd in het buitenland, is het mogelijk om een eerste beeld te schetsen. De volgende karakteristieken worden achtereenvolgens bestudeerd: geslacht, etniciteit, leeftijd, sociale staat, relatie tussen slachtoffer en verdachte, verwondingen van het slachtoffer en dossiergebonden kenmerken.

1.1 Geslacht van verdachte en slachtoffer

Gevalen van (huiselijk) geweld worden doorgaans beschouwd als misdrijven die steeds door mannen worden gepleegd. Uit cijfers van 2002 blijkt dat in vijf op de zes zwaardere gevallen van huiselijk geweld de dader een man was (E. L. Smith, Durose, & Langan, 2008). Het is bijgevolg waarschijnlijk

dat mannen meer geweld gebruiken ten aanzien van hun partners, evenals vaak ernstigere vormen van geweld plegen. Toch is volgens Romain en Freiburger (2016) deze overrepresentatie (deels) te wijten aan de ongelijke behandeling van vrouwelijke en mannelijke verdachten van geweldpleging (Danielle M Romain & Freiburger, 2016). Er zou sprake kunnen zijn van genderdiscriminatie, met andere woorden: het Openbaar Ministerie is mogelijks strenger voor mannelijke dan voor vrouwelijke verdachten.

1.1.1 Geslacht van de verdachte

Uit oudere literatuurstudies blijkt dat vaak alleen mannelijke verdachten in heteroseksuele relaties werden onderzocht tijdens de uitgevoerde onderzoeken. Er kon aldus op die manier nooit uitspraak worden gedaan over de invloed van het geslacht van verdachten op de vervolgingsbeslissing. In meer recentelijk onderzoek (circa de laatste twintig jaar) worden echter ook vrouwelijke beklaagden opgenomen in de analyses. Hier is dan ook uit gebleken dat gender volgens verscheidene onderzoekers een van de best verklarende kenmerken van vervolging is, waarbij mannelijke verdachten vaker vervolgd worden in vergelijking met vrouwelijke verdachten (Davis, Smith, & Taylor, 2003). Daarenboven zouden vrouwen meer kans hebben dat hun zaak wordt geseponeerd (Dawson & Dinovitzer, 2001; Henning & Feder, 2005; Martin, 1994). Dawson en Dinovitzer (2001) besloten dat mannelijke beklaagden vaker worden vervolgd dan vrouwelijke verdachten bij het onderzoeken van de relatie tussen de ernst van de overtreding en het besluit om te vervolgen. Ook andere onderzoekers wisten reeds aan te tonen dat procureurs vaker overgaan tot het vervolgen van mannelijke verdachten (Nagel & Hagan, 1983; Spears & Spohn, 1997; Spohn et al., 1987). Bijna de helft (47%) van de zaken die Henning en Renauer (2005) onderzochten, werd geseponeerd door procureurs waar vrouwen verdacht waren van geweldpleging tegen een heteroseksuele intieme partner. Gesteld kon worden dat mannelijke verdachten een significant grotere kans hebben om vervolgd te worden in vergelijking met vrouwelijke verdachten (Henning & Renauer, 2005). Een mogelijke verklaring hiervoor is volgens de onderzoekers dat procureurs geweld door vrouwen als zelfverdediging kunnen aanschouwen. Henning en Feder (2005) suggereerden daarnaast dat deze clementie te wijten kan zijn aan zowel de beoordeling van procureurs alsook van rechters die vrouwen als minder gevaarlijk aanzien in vergelijking met mannen, wat aldus vergelijkbaar is met het *focal concerns perspective* (Henning & Feder, 2005; D. Steffensmeier, Ulmer, & Kramer, 1998).

Romain en Freiburger (2016) vonden echter tegengestelde resultaten aan hetgeen dat in eerdere publicaties werd geconcludeerd. Allereerst stelden de onderzoekers dat eerdere literatuur over de behandeling van huiselijk geweld geen rekening hield met relaties tussen personen van hetzelfde geslacht. Deze geslachtsgebonden variabele van geweldpleging bleek nog een niet onderzocht gebied te zijn. Uit de gevoerde analyse, na deze variabele te hebben opgenomen, bleek dan ook dat vrouwelijke verdachten net meer kans zouden hebben dat het dossier voor de strafrechter wordt gebracht. Vrouwen worden volgens dit onderzoek anders gezien als slachtoffers en verdachten, afhankelijk van hun sociale positie (Danielle M Romain & Freiburger, 2016).

1.1.2 *Geslacht van het slachtoffer*

Uit het onderzoek van Romain en Freiburger (2016) blijkt ook het geslacht van het slachtoffer een invloed te hebben op de vervolgingsbeslissing. Wanneer een vrouwelijke verdachte een vrouwelijk slachtoffer maakt, heeft ze veel minder kans op seponering. Als het slachtoffer van een vrouwelijke verdachte mannelijk is, is er een grotere kans dat de zaak zou worden geseponerd. Procureurs beschouwen dit soort zaken mogelijk vaker als zelfverdediging. Toekomstig onderzoek moet ontrafelen hoe het geslacht van slachtoffer en verdachte wordt gezien in vervolgingspercepties, aangezien deze onderzoekers hier verder geen uitspraken over konden doen (Danielle M. Romain & Freiburger, 2013; Danielle M Romain & Freiburger, 2016).

Nederlands onderzoek toonde aan dat zaken waarin een vrouw het slachtoffer van geweld is vaker worden geseponerd dan zaken waarin dit een man betreft. Het lijkt op het eerste gezicht een verrassend resultaat, vooral als men bedenkt dat niet aangetoond kan worden dat mishandelingszaken tegen mannen doorgaans gepaard gaan met ernstigere letsels dan de overige mishandelingen (van Straelen & van Dijk, 1981).

1.2 *Etniciteit van verdachte en slachtoffer*

Sommige studies concluderen dat etniciteit geen invloed heeft op de vervolgingsbeslissing of de seponering van een dossier (bv. Albonetti, 1986; Johnson & Klahm, 2015; O'Neill-Schermer & Johnson, 2010; Spears & Spohn, 1997). Toch zijn er ook een aantal onderzoekers die het tegengestelde bewezen (o.a. Henning & Feder, 2005; Henning & Renauer, 2005; Hirschel en Hutchison, 2001). Net zoals de analyse van het geslacht van verdachte en slachtoffer op de vervolgingsbeslissing, bestaat er aldus weinig overeenkomst tussen de resultaten van de verschillende onderzoekers over de invloed van etniciteit. Vast staat echter wel dat het belangrijk is om de variabele etniciteit te onderzoeken.

Volgens Nederlands onderzoek van Werff en van der Zee-Nefkens (1978), blijkt dat de zaken die geseponerd werden in 1974 naar verhouding bijna evenveel buitenlandse verdachten kenden als zaken van Nederlandse verdachten. Om dit te kunnen onderzoeken, trokken ze een steekproef van 451 zaken met Nederlandse verdachten en een groep van 457 zaken met buitenlandse verdachten. De sepotpercentages van de opgenomen zaken bedroegen respectievelijk 44% voor de eerste groep en 53% voor de tweede groep (Werff & van der Zee-Nefkens, 1978).

Henning en Feder (2005), alsook de studies van Henning en Renauer (2005) en van Hirschel en Hutchison (2001), waarbij daarnaast een onderscheid werd gemaakt tussen Afro-Amerikaanse verdachten en blanke verdachten, concludeerden de onderzoekers dat procureurs sneller overgingen tot vervolging van Afro-Amerikanen dan van blanke verdachten. Blanke verdachten zouden bijgevolg een grotere kans hebben dat hun zaak zou worden geseponerd.

O'Neill-Shermer en Johnson (2010) konden echter geen bewijs vinden dat mannen uit minderheidsgroepen benadeeld zouden worden in de gehele fase van de vervolgingsbeslissing (Shermer & Johnson, 2010).

In de meeste studies werd er daarenboven ook gefocust op de interactie tussen etniciteit en geslacht. Allereerst stelden verscheidene onderzoekers dat er nog steeds onderscheid wordt gemaakt tussen blanken en niet-blanken. Uit het onderzoek van Romain en Freiburger (2016) volgt dat niet-blanke vrouwen namelijk veel minder kans hebben op seponering dan blanke vrouwen. Dit kan erop duiden dat niet-blanke vrouwen als gevaarlijker worden aanschouwd door openbare aanklagers (Danielle M Romain & Freiburger, 2016). Afro-Amerikaanse vrouwen hebben volgens Kingsnorth et al. (2007) inderdaad significant meer kans om te worden aangeklaagd voor een misdrijf, en dit in vergelijking met Afro-Amerikaanse mannen en blanke mannen en vrouwen, wat enige ondersteuning biedt voor de selectieve ridderlijkheidstheorie (Kingsnorth & MacIntosh, 2007). Een soortgelijke conclusie werd getrokken door Spohn et al. (1987). Dit onderzoek verklaarde namelijk dat de vervolgingsbeslissing van het Openbaar Ministerie een patroon van discriminatie vertoont in het voordeel van vrouwelijke verdachten en tegen verdachten met een Afrikaanse of Latijns-Amerikaanse afkomst. Deze verschillen zouden het meest merkbaar zijn in de beslissing om de aanklacht te verwerpen (Spohn et al., 1987). Uit een ander onderzoek zijn vergelijkbare resultaten naar voren gekomen, namelijk Afro-Amerikanen worden strenger aangepakt dan blanken en vervolgingsbeslissingen voor blanken zijn afhankelijk van geslacht en familietoestand (Leiber & Mack, 2003).

Ander onderzoek vond dat de interactie van enkele demografische karakteristieken echter wel invloed heeft op de vervolgingsbeslissing, maar niet in de richting dat de meeste mensen zouden denken. Franklin (2010) vond dat jonge, zwarte mannen niet strenger zouden worden behandeld dan andere van de afkomst-geslacht-leeftijd categorieën die werden onderzocht in de vervolgingsbeslissing in drugszaken. Blanke verdachten tussen dertig en negenendertig jaar hadden echter wel significant minder kans dat hun zaak zou worden geseponeerd in vergelijking met jonge, zwarte verdachten maar dit was dan ook de enige categorie. Barnes en Kingsnorth (1996) konden vergelijkbare bevindingen rapporteren en stelden de hypothese dat de mogelijk verrassende conclusie een gevolg kan zijn van het feit dat donkere verdachten gearresteerd worden met bewijs van een lagere kwaliteit in vergelijking met blanke verdachten, welke de procureurs dwong om in de zaken met donkere verdachten vaker te beslissen om niet te vervolgen (Franklin, 2010).

Ook de interactie tussen het geslacht van verdachten en slachtoffer werd reeds onderzocht. Onderzoek uitgevoerd door Messing (2010) stelde in haar onderzoek, waarbij zware en lichte tot matige geweldplegingen langs elkaar werden gelegd, dat de verdachten in de genomen steekproef overwegend Afro-Amerikaans (69,7% en 75,6%) waren, gevolgd door Latijns-Amerikaans (15,6% en 22,8%). Het aandeel blanken (3,6% en 5,5%) en het aandeel verdachten dat geclassificeerd werd als 'anderen' (3,3% en 4,0%) was relatief laag. Slachtoffers waren in dezelfde mate vertegenwoordigd, maar met een iets kleiner aantal Afro-Amerikanen (63,2% en 73,3%) en bijna het dubbele van het aandeel blanken (7,9% en 8,4%). In 85,7% van de gevallen is de etnische afkomst van het slachtoffer en de dader hetzelfde. Volgens de demografische kenmerken in 2000 van de inwoners van de stad waar dit onderzoek werd uitgevoerd, is de vertegenwoordiging van deze groep helemaal anders samengesteld: ongeveer 35% is van Afro-Amerikaanse afkomst, 23% is blank, 22% is Latijns-Amerikaans en 15% is Aziatisch. Binnen deze steekproef werden de daders in Latino-paren 2,63 keer vaker vervolgd dan andere overtreders. De procureur verkoos om in 39,7% van hoge mate van geweld en slechts 9,8% van de lage tot matige geweldpleging te vervolgen, wat

duis gemiddeld 27,5% is van alle zaken die werden opgenomen in deze steekproef (Messing, 2010). Een belangrijke beperking van dit onderzoek is echter de afhankelijkheid van informatie uit slechts een enkele metropool in Noord-Californië. De vervolgingsstrategieën die hier worden bewezen, kunnen aldus verschillen van die in andere rechtsgebieden, afhankelijk van de samenstelling van de bevolking. Ook andere studies vonden dat de etniciteit van de verdachte en de verschillen tussen afkomst in de verdachte-slachtoffer context (vnl. wanneer de verdachte zwart of latino is en het slachtoffer blank) een significante invloed hebben op de vervolgingsbeslissing en de seponeringsbeslissing (Baumer, Messner, & Felson, 2000; Cochran, Mears, Bales, & Stewart, 2014; Spears & Spohn, 1997).

1.3 Leeftijd van verdachte

Naast de kenmerken geslacht en etniciteit, blijkt ook de leeftijd van zowel de verdachte alsook het slachtoffer een invloed te hebben op de vervolgingsbeslissing. De individuele invloed van dit kenmerk blijkt echter een ander resultaat te geven dan wanneer dit in interactie wordt gezien met andere kenmerken.

1.3.1 *Leeftijd van de verdachte*

Werff (1977) kwam tot de conclusie dat leeftijd een rol speelt bij de vervolgingsbeslissing. Van de onderzochte strafrechtelijke meerderjarigen blijken de groep met jongvolwassenen vaker te worden vervolgd dan verdachten die tot de groep ouderen behoren (Werff, 1977). Met betrekking tot kenmerken van de verdachte suggereren de meeste bevindingen van eerder besproken Amerikaanse onderzoeken echter dat de leeftijd van de verweerder geen significante invloed heeft op deze beslissingen (Belknap et al., 2000; Dawson & Dinovitzer, 2001; Hirschel & Hutchison, 2001). Wanneer de leeftijd echter in interactie wordt gezien met andere kenmerken, blijken de conclusies toch anders te zijn.

1.3.2 *Interactie geslacht, etniciteit en leeftijd*

Steffensmeier, Ulmer en Kramer (1998) toonden het bestaan aan van belangrijke onafhankelijke en interactieve effecten van geslacht, etniciteit en leeftijd op de vervolgingsbeslissing van verdachten. Naast de sterke effecten van registratie van eerdere ernstige feiten waren de meeste verdachten mannelijk, zwart en jong (tussen 20 en 30 jaar). De groep die het minst verdacht wordt, zijn vrouwelijke, blanke en van middelbare of oudere leeftijd. Ook elk van deze interactietermen kan afzonderlijk van invloed zijn op de vervolgingsbeslissing van procureurs. Elke variabele heeft namelijk significante directe effecten op de uitkomsten; de geslachtseffecten hebben het grootste effect, gevolgd door leeftijd en etniciteit. De invloed van leeftijd lijkt samen te hangen met het geslacht. Er kon namelijk worden vastgesteld dat leeftijd meer invloed heeft op de veroordeling van mannelijke dan vrouwelijke verdachten. De invloed van de etniciteit van mannen blijkt afhankelijk van de leeftijd van de verdachte; de etniciteit was een meer invloedrijke factor bij jongere mannen dan bij oudere mannen (D. Steffensmeier et al., 1998).

1.4 Sociale staat

Het beroep van een verdachte blijkt eveneens een rol te spelen in de vervolgingsbeslissing van procureurs. Tegen verdachten met een lager geclassificeerd beroep wordt vaker een vervolging ingesteld dan tegen verdachten met een hoger geclassificeerd beroep. Over dit gegeven kon echter in de Nederlandse studie die tot deze conclusie kwam geen nadere verklaring worden gegeven (van Straelen & van Dijk, 1981). Ook Amerikaans onderzoek toonde aan dat de sociale klasse van een verdachte van invloed is. Wanneer een verdachte werkloos is, brengt dit een grotere kans op vervolging met zich mee in vergelijking met verdachten die wel een job hebben (Schmidt & Steury, 1989). Verder deden Chiricos en Bales (1991) eveneens onderzoek naar vervolging, opsluiting en duur van opsluitingsresultaten. OLS-schattingen toonden een significante, sterke en onafhankelijke impact van werkloosheid op vervolging aan. De wisselwerking tussen etniciteit en werkloosheid toont aan dat de grootste kans op een gevangenisstraf aanwezig is voor werkloze zwarte verdachten met nog een hogere mate van vervolging voor jonge werkloze mannen die beschuldigd worden van gewelddadige en openbare ordemisdrijven (Chiricos & Bales, 1991).

Een andere variabele inzake de sociale staat is de burgerlijke staat. Als het slachtoffer niet samenwoont met de dader, beschouwen magistraten deze daders routinematig als minder gevaarlijk voor toekomstig geweld (Dawson, 2004). Wanneer het slachtoffer en de verdachte van huiselijk geweld samenwonen, ongeacht hun burgerlijke staat, is de kans dat de verdachte vervolgd wordt 2,06 keer hoger dan wanneer deze niet samenwonen (Messing, 2010). Dit staat in contrast met eerder onderzoek waaruit blijkt dat wanneer slachtoffers en verdachten niet samenwonen, de kans op vervolging net groter is (Kingsnorth & MacIntosh, 2007; Schmidt & Steury, 1989).

1.5 Relatie verdachte en slachtoffer

De relatie tussen verdachte en slachtoffer wordt door Henning en Feder (2005), alsook door Dawson (2004) gedefinieerd als "*de relatie tussen verdachte en slachtoffer op het moment van het misdrijf*" en werd door de onderzoekers gekwalificeerd op een sociale schaal van intimiteit variërend van intieme partners, familielid, vriend, kennis tot onbekende. De achterliggende redenering hierbij was dat intieme partners vaker contact hebben met verdachten dan familieleden en familieleden op hun beurt dan kennissen, enzovoort (Dawson, 2004; Henning & Feder, 2005).

Dawson (2004) voerde een inhoudsanalyse uit op 1.003 moordzaken, gepleegd tussen 1974 en 1996 in een bepaald rechtsgebied in de Verenigde Staten. De variabelen die constant werden gehouden in de analyse omvatten factoren die betrekking hadden op de zaak en extralegale factoren, zoals de demografische kenmerken van het slachtoffer en dader. Dawson (2004) stelde vast dat de uitkomst van de rechtszaak wordt beïnvloed door de mate van nabijheid of intimiteit tussen slachtoffers en daders. Hoe dichter de verhouding slachtoffer-dader is op de sociale schaal, des te minder ernstig de uitgesproken straf is (gemiddeld 8,8 jaar voor moord op een intieme partner versus gemiddeld 11,3 jaar voor moord op een voor de dader vreemd slachtoffer). Deze vaststelling werd bevestigd in ander onderzoek dat werd toegepast op geweldmisdrijven. Orloff (2014) vond in haar studie dat de mate van sociale nabijheid tussen een slachtoffer en een overtreder de waarschijnlijkheid dat een zaak zal worden vervolgd zodanig dat een verdachte die een familielid of een kennis aanvalt eerder wordt vervolgd dan iemand die een intieme partner bestookt. Met andere woorden, als iemand wordt

aangevallen door een familielid in tegenstelling tot een intieme partner, verhoogt de kans op vervolging met .929 (bijna een 1 op 1 verhouding) terwijl aanvallen op een kennis tegenover een intieme partner de kans op vervolging doet stijgen met .831 (Orloff, 2014). Ook dichter bij huis werden deze bevindingen bevestigd. Met specifieke focus op de gevallen van mishandeling lijkt de relatie tussen het slachtoffer en de verdachte de belangrijkste factor in de beslissing om te vervolgen volgens van Straelen en van Dijk (1981). Indien verdachte en slachtoffer elkaar kennen, is een procureur veel sneller geneigd om een mishandelingszaak te seponeren. Indien het familieleden betreft, worden zelfs ruim tweemaal zoveel zaken geseponerd dan wanneer verdachte en slachtoffer elkaar helemaal niet kennen (52,6% tegen 24,1%) (van Straelen & van Dijk, 1981).

1.6 Wondingen van het slachtoffer

Over de impact van de zwaarte van de wondingen van het slachtoffer op de vervolgingsbeslissing bestaat nog meer onenigheid dan over de reeds besproken karakteristieken. Er zijn reeds vele onderzoeken gebeurd naar dit kenmerk, maar er kan geen consistentie in worden gevonden. Mogelijks kan dit verklaard worden door andere classificering van de zwaarte van de wondingen.

1.6.1 Zwaarte van de wondingen van het slachtoffer

De meerderheid van de reeds gevoerde onderzoeken naar zaken met de tenlastelegging "*Opzettelijke slagen en wondingen*", met specificatie huiselijk geweld, heeft aangetoond dat de aanwezigheid van lichamelijke wondingen (Henning & Feder, 2005; Hirschel & Hutchison, 2001; Kingsnorth, MacIntosh, & Sutherland, 2002; Schmidt & Steury, 1989; Worrall, Ross, & McCord, 2006) de kans op vervolging vergroot, hoewel er ook een aantal studies geen effect van slachtofferwonding hebben gevonden (Davis et al., 2003; Kingsnorth, MacIntosh, Berdahl, Blades, & Rossi, 2001; Martin, 1994; Rauma, 1984). Van Straelen en van Dijk (1981) toonden eveneens aan dat de ernst van het toegebrachte letsel geen enkele rol speelt bij de vervolgingsbeslissing. De verklaring hiervoor is eenvoudig volgens de onderzoekers. Het gros van de onderzochte mishandelingszaken bleek namelijk van tamelijk onschuldige aard. Slechts in 4,7% van alle gevallen moest het slachtoffer enige tijd naar het ziekenhuis. Het aantal ernstige gevallen was te klein om een significant verschil in het vervolgingsbeleid aan te kunnen tonen (van Straelen & van Dijk, 1981).

In tegenstelling tot wat de meeste onderzoekers aldus concludeerden, stelde Martin (1994) dat ernstige wondingen van het slachtoffer negatief gecorreleerd zouden zijn met de beslissing om te vervolgen. Martin (1994) bevestigde zo wat Rauma (1984) enkele jaren eerder in zijn onderzoek concludeerde. Rauma (1984) vond dat, hoewel een ernstig letsel aan het slachtoffer aldus negatief gecorreleerd is met de beslissing om te vervolgen, dit wel positief correleert dit met het besluit om een zaak op te volgen, wat gelijk staat aan het verzamelen van verder bewijs en informatie na een misdrijf. Dit leidt vaak alsnog tot de beslissing om te vervolgen (Rauma, 1984). Zweeds onderzoek sloot zich echter bij deze verklaringen aan. De resultaten uit de studie van Smith en Levinson (2011) tonen aan dat het hebben van een sterke bewijslast, waaronder documentatie van wondingen de belangrijkste factoren zijn die van invloed zijn op de vervolgingsbeslissing (R. J. Smith & Levinson, 2011).

1.6.2 Verklaringen van medische hulp

Ook inzake verklaringen van medische hulp lijken onderzoekers niet overeen te komen. Met uitzondering van een aantal onderzoeken (waaronder Kingsnorth et al. (2001)) hebben eerdere onderzoeken naar de effecten van het verkrijgen van medische hulp geen effect op de vervolgingsbeslissing bewezen (Dawson & Dinovitzer, 2001; Kingsnorth & MacIntosh, 2007; Schmidt & Steury, 1989).

Messing (2010) deed in haar studie eveneens verklaringen inzake het opzoeken van medische hulp en de zichtbaarheid van letsels. In de proces-verbalen die worden opgesteld door de politiediensten wordt parketmagistraten gevraagd om de letsels van het slachtoffer te beschrijven. Zo dienen ze aan te geven of de letsels zichtbaar zijn en moeten ze vragen naar mogelijke klachten van slachtoffers. Zichtbaar waarneembare letsels (n = 455) leidden tot een 3,42 maal hogere kans op vervolging dan niet-waarneembare letsels. Het bewijs van een medische behandeling (n = 189) en het bewijs van foto's (n = 309) bleken een significante voorspeller te zijn voor vervolging. Het moeten krijgen van een medische behandeling suggereert namelijk dat het slachtoffer eerder ernstige verwondingen heeft. Echter, slechts 15,3% van de mensen die een medische behandeling kregen, hadden verwondingen die door parketmagistraten als ernstig werden omschreven; 44,7% van deze letsels werden eerder als matig beschouwd. Het hebben van een medisch attest met de verklaringen van een medisch geneesheer blijkt aldus de factor te zijn die deze variabele significant maakt in plaats van de beschrijven van de ernst van de verwondingen zelf. Het is daarentegen niet noodzakelijk dat slachtoffers met de zwaarste verwondingen ook een medische behandeling krijgen en het is ook niet zo dat ernstigste verwondingen steeds zichtbaar zijn en kunnen worden gefotografeerd. Een klein aantal slachtoffers (31,7% van de gevallen van hoge mate van geweld, 8,8% bij matig geweld) kreeg een medische behandeling voor zijn verwondingen. Hoewel parketmagistraten niet alle verwondingen die een medische behandeling ondergaan als ernstig kwalificeren, kregen degenen met ernstig geclassificeerde verwondingen in 78% van de gevallen van hoge mate van geweld en 50% van de gevallen van laag tot matig geweld een medische behandeling (Messing, 2010).

1.7 Dossiergebonden kenmerken

Uiteraard speelt ook het gepleegde misdrijf een rol in het besluitvormingsproces omtrent de vervolgingsbeslissing. Daarenboven zijn er nog andere kenmerken eigen aan een dossier die van invloed kunnen zijn op de vervolgingsbeslissing. Hierbij valt te denken aan eerdere veroordelingen van verdachte, in hechtenis nemen van een verdachte, de bedreiging om te doden, het gebruik van een wapen en het bestaan van bewijslast. Deze kenmerken zullen daarom ook kort in deze sectie worden toegelicht.

1.7.1 Het gepleegde misdrijf

In het verleden is er reeds meermaals onderzoek verricht naar de misdrijven inzake huiselijk geweld. Zo werd er onder meer aangetoond dat het percentage van beslissingen om niet te vervolgen in gevallen van huiselijk geweld gelijk is aan ongeveer 64% (Belknap et al., 2000; Hirschel & Hutchison, 2001). Procureurs zijn echter in het verleden terughoudend geweest naar het behandelen van zaken met huiselijk geweld (Buzawa & Buzawa, 1996). Gezien deze houding was het niet verrassend dat

de vervolgingspercentages zelden hoger waren dan 10% van de gearresteerden (Dutton, 1988; Schmidt & Steury, 1989). Het lage percentage vervolgingen van huiselijk geweld had zeer waarschijnlijk een wederkerig effect op het gedrag van politieagenten; parketmagistraten meldden dat ze minder geneigd waren om verdachten te arresteren, omdat het Openbaar Ministerie meestal toch weigerde om te vervolgen (Jones & Belknap, 1999).

Van Straelen en van Dijk (1981) vergeleken de sepotpercentages van vier delicten. Eenvoudige diefstal werd in de meeste gevallen geseponneerd (35,3%), gevolgd door eenvoudige mishandeling (33,5%) en gekwalificeerde diefstal (17,8%). Het laagste percentage was terug te vinden bij de tenlastelegging vernieling (28,7%). Uit deze studie bleek dat de aanwezigheid van een proces-verbaal van aangifte, de ontdekking op heterdaad, de bekentenis tijdens het politieverhoor en het tijdsverloop tussen het plegen van het delict en de inschrijving op het parket geen enkel verband houden met de vervolgingsbeslissing. In geval van vervolging wordt er vaker een gerechtelijk vooronderzoek gevoerd en wordt preventieve hechtenis bevolen (van Straelen & van Dijk, 1981). Uit de studie van Orloff (2014) bleek daarnaast ook dat er in de totale steekproef van haar onderzoek in 53% van de 414 gevallen niet werd vervolgd. Deze beslissing werd aanzienlijk beïnvloed door het feit of het een geval van huiselijk geweld betrof of niet. Vijfenvijftig procent van de gevallen van huiselijk geweld leidde tot geen vervolging terwijl dit slechts in 39% van de gevallen van niet-huiselijk geweld was. Met andere woorden, gevallen van huiselijk geweld worden bijna tweemaal zo vaak afgewezen (Orloff, 2014).

1.7.2 Eerdere veroordelingen van de verdachte

Het strafrechtelijk verleden zou volgens verscheidene onderzoeken aanleiding geven tot verhoogde vervolgingspercentages (o.a. Davis et al., 2003; Henning & Feder, 2005; Hirschel & Hutchinson, 2001; Kingsnorth & Macintosh, 2007). De aanwijsbaarheid van de verdachte, waaronder het aantal tenlasteleggingen, de criminele voorgeschiedenis van de verdachte en het motief voor het gepleegde misdrijf behoren hier allemaal toe (Albonetti, 1987; Kim, Spohn, & Hedberg, 2015; Neubauer, 1974; Spohn & Holleran, 2000).

Wanneer een slachtoffer daarnaast een straatverbod lopende heeft tegen de verdachte of wanneer er een noodbeschermingsbevel (een onmiddellijke en vijf dagen durend straatverbod) wordt uitgevaardigd, heeft de verdachte 2,16 keer meer kans om vervolgd te worden (Messing, 2010). Eerder onderzoek heeft eveneens aangetoond dat verdachten waar straatverboden voor zijn uitgesproken vaker vervolgd worden (Kingsnorth & MacIntosh, 2007; Martin, 1994).

1.7.3 Het in hechtenis nemen van een verdachte

In de studie van Messing (2010) heeft de variabele *Verdachte in hechtenis genomen* de grootste invloed van alle variabelen op de vervolgingsbeslissing en resulteert deze in iets meer dan een zesvoudige toename in de kans op vervolging. Bijna 82% van de vervolgd in het onderzoek werd op het moment van het misdrijf in hechtenis genomen. Dat deze variabele de hoogste invloed heeft op de vervolgingsbeslissing werd enkele jaren eerder ook al verklaard door Worrall et al. (2006).

1.7.4 *Bijkomende bedreiging om te doden*

Het uiten van bedreigingen tegen een intieme partner (met of zonder een wapen) blijkt significant te zijn in het multivariate regressiemodel van Messing (2010). Het bedreigen om te doden heeft geleid tot een toename van 2,25 keer de kans om over te gaan tot vervolging. Deze bedreigingen deden zich bij de getrokken steekproef voor in 21,3% van de gevallen van zwaar geweld en in 8,1% van de gevallen met een lage tot matige hoeveelheid geweld. In gevallen waarin de parketmagistraat besloot om over te gaan tot vervolging waren deze bedreigingen aanwezig in 23,7% van de gevallen; van de gevallen waarin geen vervolging werd ingesteld, waren bedreigingen aanwezig in 12,3% van de gevallen (Messing, 2010). In ander onderzoek is echter nog niet gekeken naar het effect van dreigementen op het besluit tot vervolging van verdachten van huiselijk geweld waardoor een vergelijking van deze resultaten niet mogelijk is.

1.7.5 *Gebruik van een wapen*

Het zwaaien met een wapen volgt een soortgelijk patroon als de geweldsvariabelen. Verdachten die tot de groep hoge mate van geweld behoorden, zwaaiden in 28,2% van de gevallen met wapens terwijl dit bij de laaggemiddelde geweldsverdachten slechts in 2,4% van de gevallen. Zwaaien met een wapen leidt daarnaast tot een verhoogde kans op vervolging in bivariate analyses (Messing, 2010). Deze vaststelling werd in eerder onderzoek reeds bevestigd (Kingsnorth & MacIntosh, 2007; Schmidt & Steury, 1989).

Vrouwen die misdaden begaan die als atypisch worden beschouwd, zoals het gebruiken van een wapen of het plegen van gewelddadige handelingen, krijgen een minder soepele behandeling dan deze die wordt gegeven aan vrouwen die vermogensdelicten plegen. Bovendien blijkt zelf uit dezelfde studie dat deze vrouwen zelfs strenger kunnen worden behandeld dan mannen (Fernando Rodriguez, Curry, & Lee, 2006).

1.7.6 *Bewijslast*

Zoals in het eerste deel van deze literatuurstudie reeds werd vermeld, is het om tot vervolging van een strafbaar feit te kunnen overgaan niet altijd noodzakelijk dat er een formele aangifte door een slachtoffer is gebeurd. Wel is het nodig dat er voldoende andere waarnemingen of verklaringen zijn dat een verdachte jegens een slachtoffer geweld gebruikt heeft. Dit kunnen bijvoorbeeld waarnemingen van politiemensen zijn, die naar aanleiding van een melding kort na een geweldsituatie ter plaatse komen. Ook met verklaringen van burens, familie of vrienden die van een slachtoffer verslagen horen van geweldsincidenten kan een dossier worden opgemaakt waarop de verdachte kan worden vervolgd (van der Valk, 2010). In 1974 werd 21% van alle arrestaties die in de Verenigde Staten naar de *Superior Court Division* zouden worden gebracht afgewezen in de eerste fase van de vervolging. In elk van deze 3.650 aanhoudingsweigeringen gaf de parketmagistraat die de zaak behandelde steeds dezelfde primaire reden op waarom hij weigerde om te vervolgen. Bij de overgrote meerderheid van de afgewezen dossiers bleken er voornamelijk problemen te zijn met de beschikbaarheid van getuigen (zoals het niet verschijnen, weigeren of terughoudendheid om te getuigen, gebrek aan geloofwaardigheid) of een probleem in verband met de waargenomen vaststellingen (zoals onvoldoende (fysiek) bewijs). Het aantal (betrouwbare) getuigen of voldoende

bezwarende bewijslast zijn aldus cruciale elementen bij de beslissing om al dan niet te vervolgen bij geweldsdelicten (Forst, 1978).

Het verantwoordelijk houden van daders van huiselijk geweld en het bestraffen van hun misdrijven was een belangrijk doel in de politieke retoriek over huiselijk geweld in Zweden. Door het uitvaardigen van nieuwe wetgeving, het voeren van mediacampagnes en het aangaan van samenwerkingsprojecten tussen politie en sociale diensten zijn vrouwen die het slachtoffer zijn geworden van huiselijk geweld aangespoord om aangifte te doen bij de politie en in het strafrechtelijk onderzoeksproces te blijven. De resultaten uit de studie van Smith en Levinson (2011) tonen aan dat het hebben van een sterke bewijslast, zoals de aanwezigheid van getuigen en de documentatie van verwondingen de belangrijkste factoren zijn die van invloed zijn op de vervolgingsbeslissing (R. J. Smith & Levinson, 2011). Amerikaans onderzoek bevestigde dit. De sterkte van het bewijs, zoals een geldige ooggetuige-identificatie, slachtoffers die willen meewerken en bereid zijn te getuigen, en de aanwezigheid van fysiek of forensisch bewijs hebben een positieve invloed op de vervolgingsbeslissing (Albonetti, 1987; Jacoby, Mellon, Ratledge, & Turner, 1982; O'Neal, Tellis, & Spohn, 2015; Spohn & Holleran, 2001).

Kingsnorth et al., (2002) en Kingsnorth & Macintosh (2007) stelden in hun studies vast dat wanneer het slachtoffer verklaart dat hij of zij arrestatie wenst, de kans met 2,23 keer verhoogd wordt dat de verdachte vervolgd zal worden. Het verlangen van het slachtoffer naar arrestatie suggereert namelijk dat hij/zij geïnteresseerd is in het verkrijgen van hulp van het strafrechtelijk systeem. Slachtoffers reageren niet altijd bevestigend op de vraag of de verdachte gearresteerd dient te worden. Uit voornoemde onderzoeken blijkt dat dit slechts in 37% tot 50% van de gevallen positief beantwoord wordt. Daarnaast verhoogt de bereidheid van het slachtoffer om te helpen met de vervolging de kans op vervolging met bijna vijf keer. Andere onderzoeken hebben aangetoond dat de verklaring van een slachtoffer (Davis et al., 2003) en het verlenen van volledige samenwerking aan de officier van justitie (Dawson & Dinovitzer, 2001) de waarschijnlijkheid van een vervolging doen toenemen. Op die manier kan het slachtoffer namelijk als een getuige optreden en verder bewijsmateriaal tegen de verdachte inbrengen.

1.8 Conclusie

Verscheidene onderzoekers hebben geprobeerd om factoren te identificeren die verklarend zijn voor een beoordelingsreactie. Op basis van de voornoemde studies kan er worden geconcludeerd dat de persoonlijke kenmerken van zowel slachtoffers als verdachten en dossiergebonden kenmerken weldegelijk een invloed kunnen uitoefenen op de vervolgingsbeslissing. De literatuurstudie leent zich er echter niet toe een algemene conclusie te formuleren. Er bestaat namelijk verdeeldheid wat betreft de invloed van een aantal variabelen.

Geslacht blijkt volgens verscheidene onderzoekers een van de best verklarende kenmerken van vervolging te zijn, waarbij mannelijke verdachten vaker vervolgd worden in vergelijking met vrouwelijke verdachten (Davis et al., 2003). Daarenboven zouden vrouwen meer kans hebben dat hun zaak wordt geseponeerd (Dawson & Dinovitzer, 2001; Henning & Feder, 2005; Martin, 1994). Romain en Freiburger (2016) vonden echter tegengestelde resultaten aan hetgeen dat in eerdere

publicaties werd geconcludeerd. Zij concludeerden namelijk dat vrouwelijke verdachten net meer kans zouden hebben dat het dossier voor de strafrechter wordt gebracht (Danielle M Romain & Freiburger, 2016). Ook het geslacht van het slachtoffer blijkt volgens Romain en Freiburger (2016) een invloed te hebben op de vervolgingsbeslissing.

Het volgende kenmerk dat werd toegelicht, was het kenmerk etniciteit. Sommige studies concluderen dat etniciteit geen invloed heeft op de vervolgingsbeslissing of de seponering van een dossier (bv. Albonetti, 1986; Johnson & Klahm, 2015; O'Neill-Schermer & Johnson, 2010; Spears & Spohn, 1997). Toch zijn er ook een aantal onderzoekers die het tegengestelde bewezen (o.a. Henning & Feder, 2005; Henning & Renauer, 2005; Hirschel en Hutchison, 2001). Net zoals de analyse van het geslacht van verdachte en slachtoffer op de vervolgingsbeslissing, bestaat er aldus weinig overeenkomst tussen de resultaten van de verschillende onderzoekers over de invloed van etniciteit. Vast staat echter wel dat het belangrijk is om de variabele etniciteit te onderzoeken. Henning en Feder (2005), alsook de studies van Henning en Renauer (2005) en van Hirschel en Hutchison (2001), concludeerden de onderzoekers dat procureurs sneller overgingen tot vervolging van Afro-Amerikanen dan van blanke verdachten. Blanke verdachten zouden bijgevolg een grotere kans hebben dat hun zaak zou worden geseponerd. O'Neill-Shermer en Johnson (2010) konden echter geen bewijs vinden dat mannen uit minderheidsgroepen benadeeld zouden worden (Shermer & Johnson, 2010). Wanneer de interactie tussen etniciteit en geslacht nader wordt bekeken, zien we hier eveneens inconsistente besluitvormingen ontstaan. Uit het onderzoek van Romain en Freiburger (2016) volgt dat niet-blanke vrouwen veel minder kans hebben op seponering dan blanke vrouwen. Afro-Amerikaanse vrouwen hebben volgens Kingsnorth et al. (2007) inderdaad significant meer kans om te worden aangeklaagd voor een misdrijf, en dit in vergelijking met Afro-Amerikaanse mannen en blanke mannen en vrouwen, wat enige ondersteuning biedt voor de selectieve ridderlijkheidstheorie (Kingsnorth & MacIntosh, 2007). Een soortgelijke conclusie werd getrokken door Spohn et al. (1987). Franklin (2010) vond dat jonge, zwarte mannen niet strenger zouden worden behandeld dan andere van de afkomst-geslacht-leeftijd categorieën die werden onderzocht in de vervolgingsbeslissing in drugszaken. Ook de interactie tussen het geslacht van verdachten en slachtoffer werd reeds onderzocht. De meeste studies concludeerden dat de etniciteit van de verdachte en de verschillen tussen afkomst in de verdachte-slachtoffer context (vnl. wanneer de verdachte zwart of latino is en het slachtoffer blank) een significante invloed hebben op de vervolgingsbeslissing en de seponeringsbeslissing (Baumer et al., 2000; Cochran et al., 2014; Spears & Spohn, 1997).

Naast de kenmerken geslacht en etniciteit, blijkt ook de leeftijd van zowel de verdachte alsook het slachtoffer een invloed te hebben op de vervolgingsbeslissing. De individuele invloed van dit kenmerk blijkt echter een ander resultaat te geven dan wanneer dit in interactie wordt gezien met andere kenmerken. De meeste Amerikaanse onderzoeken vinden namelijk dat de leeftijd van de verweerder geen significante invloed heeft op de vervolgingsbeslissingen (Belknap et al., 2000; Dawson & Dinovitzer, 2001; Hirschel & Hutchison, 2001). Wanneer de leeftijd echter in interactie wordt gezien met andere kenmerken, blijken de conclusies toch anders te zijn. Steffensmeier, Ulmer en Kramer (1998) toonden namelijk het bestaan aan van belangrijke onafhankelijke en interactieve effecten

van geslacht, etniciteit en leeftijd op de vervolgingsbeslissing van verdachten. Elke variabele heeft een significant direct effect op de uitkomsten.

De sociale staat van een verdachte blijkt eveneens een rol te spelen in de vervolgingsbeslissing van procureurs. Wanneer een verdachte werkloos is, brengt dit een grotere kans op vervolging met zich mee in vergelijking met verdachten die wel een job hebben (Chiricos & Bales, 1991; Schmidt & Steury, 1989). Een andere variabele inzake de sociale staat is de burgerlijke staat. Wanneer het slachtoffer en de verdachte samenwonen, ongeacht hun burgerlijke staat, is de kans dat de verdachte vervolgd wordt 2,06 keer hoger dan wanneer deze niet samenwonen (Messing, 2010). Dit staat in contrast met eerder onderzoek waaruit blijkt dat wanneer slachtoffers en verdachten niet samenwonen, de kans op vervolging net groter is (Kingsnorth & MacIntosh, 2007; Schmidt & Steury, 1989).

Een volgend kenmerk dat aan bod is gekomen, is de relatie tussen verdachte en slachtoffer. Dawson (2004) stelde vast dat de uitkomst van de rechtszaak wordt beïnvloed door de mate van nabijheid of intimiteit tussen slachtoffers en daders. Hoe dichter de verhouding slachtoffer-dader is op de sociale schaal, des te minder ernstig de uitgesproken straf is. Deze vaststelling werd bevestigd in ander onderzoek dat werd toegepast op geweldsmisdrijven.

Over de impact van de zwaarte van de verwondingen van het slachtoffer op de vervolgingsbeslissing bestaat eveneens een grote onenigheid. Er zijn reeds vele onderzoeken gebeurd naar dit kenmerk, maar er kan geen consistentie in worden gevonden. Mogelijks kan dit verklaard worden door andere classificering van de zwaarte van de verwondingen. De meerderheid van de reeds gevoerde onderzoeken naar zaken met de tenlastelegging "*Opzettelijke slagen en verwondingen*", met specificatie huiselijk geweld, heeft aangetoond dat de aanwezigheid van lichamelijke verwondingen (Henning & Feder, 2005; Hirschel & Hutchison, 2001; Kingsnorth et al., 2002; Schmidt & Steury, 1989; Worrall et al., 2006) de kans op vervolging vergroot, hoewel er ook een aantal studies geen effect van slachtofferverwonding hebben gevonden (Davis et al., 2003; Kingsnorth et al., 2001; Martin, 1994; Rauma, 1984). In tegenstelling tot wat de meeste onderzoekers aldus concludeerden, stelde Martin (1994) dat ernstige verwondingen van het slachtoffer negatief gecorreleerd zouden zijn met de beslissing om te vervolgen. Martin (1994) bevestigde zo hetgeen Rauma (1984) enkele jaren eerder in zijn onderzoek concludeerde. Zweeds onderzoek sloot zich echter bij deze verklaringen aan (R. J. Smith & Levinson, 2011).

Ook inzake verklaringen van medische hulp lijken onderzoekers niet overeen te komen. Met uitzondering van een aantal onderzoeken (waaronder Kingsnorth et al. (2001)) hebben eerdere onderzoeken naar de effecten van het verkrijgen van medische hulp geen effect op de vervolgingsbeslissing bewezen (Dawson & Dinovitzer, 2001; Kingsnorth & MacIntosh, 2007; Schmidt & Steury, 1989). Messing (2010) vond in haar studie dat zichtbaar waarneembare letsels leiden tot een 3,42 maal hogere kans op vervolging dan niet-waarneembare letsels. Het bewijs van een medische behandeling en het bewijs van foto's bleken eveneens een significante voorspeller te zijn voor vervolging.

Uiteraard speelt ook het gepleegde misdrijf een rol in het besluitvormingsproces omtrent de vervolgingsbeslissing. Daarenboven zijn er nog andere kenmerken eigen aan een dossier die van invloed kunnen zijn op de vervolgingsbeslissing. Het lage percentage vervolgingen van huiselijk geweld had zeer waarschijnlijk een wederkerig effect op het gedrag van politieagenten; procureurs meldden dat ze minder geneigd waren om verdachten te arresteren, omdat het Openbaar Ministerie meestal toch weigerde om te vervolgen (Jones & Belknap, 1999). Uit de studie van Orloff (2014) bleek daarnaast ook dat er in de totale steekproef van haar onderzoek in 53% van de gevallen niet werd vervolgd. Deze beslissing werd aanzienlijk beïnvloed door het feit of het een geval van huiselijk geweld betrof of niet. Vijfenvijftig procent van de gevallen van huiselijk geweld leidde tot geen vervolging terwijl dit slechts in 39% van de gevallen van niet-huiselijk geweld was. Met andere woorden, gevallen van huiselijk geweld worden bijna tweemaal zo vaak afgewezen (Orloff, 2014). Ook het strafrechtelijk verleden zou volgens verscheidene onderzoeken aanleiding geven tot verhoogde vervolgingspercentages (o.a. Davis et al., 2003; Henning & Feder, 2005; Hirschel & Hutchinson, 2001; Kingsnorth & Macintosh, 2007). De aanwijsbaarheid van de verdachte, waaronder het aantal tenlasteleggingen, de criminele voorgeschiedenis van de verdachte en het motief voor het gepleegde misdrijf en het arresteren van verdachte behoren hier allemaal toe (Albonetti, 1987; Kim et al., 2015; Neubauer, 1974; Spohn & Holleran, 2000). Ook het uiten van bedreigingen tegen een intieme partner (met of zonder een wapen) en het zwaaien met een wapen blijken significant te zijn in het multivariate regressiemodel van Messing (2010). Deze laatste vaststelling werd in eerder onderzoek reeds bevestigd (Kingsnorth & MacIntosh, 2007; Schmidt & Steury, 1989).

Een laatste belangrijk kenmerk dat onderzocht werd, is het bestaan van bewijslast. In 1974 werd 21% van alle arrestaties die in de Verenigde Staten naar de *Superior Court Division* zouden worden gebracht afgewezen in de eerste fase van de vervolging. In elk van deze weigeringen tot vervolging gaf de parketmagistraat steeds dezelfde primaire reden, namelijk de overgrote meerderheid van de afgewezen dossiers bleken problemen te hebben met de beschikbaarheid van getuigen (zoals het niet verschijnen, weigeren of terughoudendheid om te getuigen, gebrek aan geloofwaardigheid) of een probleem in verband met de waargenomen vaststellingen (zoals onvoldoende (fysiek) bewijs). De resultaten uit een Zweedse studie van Smith en Levinson (2011) toonden aan dat het hebben van een sterke bewijslast, zoals de aanwezigheid van getuigen en de documentatie van verwondingen de belangrijkste factoren zijn die van invloed zijn op de vervolgingsbeslissing (R. J. Smith & Levinson, 2011). Amerikaans onderzoek bevestigde dit (Albonetti, 1987; Jacoby et al., 1982; O'Neal et al., 2015; Spohn & Holleran, 2001). De verklaring van een slachtoffer en het verlenen van volledige samenwerking aan het Openbaar Ministerie de doen de waarschijnlijkheid van een vervolging eveneens toenemen (Davis et al., 2003; Dawson & Dinovitzer, 2001).

Er kan aldus worden geconcludeerd dat er een heel aantal variabelen van invloed kunnen zijn op de vervolgingsbeslissing van procureurs. Echter, over de richting en de grootte van de impact blijken onderzoekers het niet altijd eens te zijn.

2 Impact van kenmerken eigen aan procureurs op de vervolgingsbeslissing in strafzaken behandeld in het buitenland

In het tweede hoofdstuk van deel twee wordt er getracht enkele kenmerken eigen aan procureurs te bestuderen die een impact kunnen hebben op de beoordeling van strafzaken en de bijbehorende vervolgingsbeslissing. Iedere procureur beschikt over persoonlijke factoren, die een invloed kunnen hebben op de vervolgingsbeslissing die het Openbaar Ministerie uiteindelijk zal nemen. Niet alleen in België, maar ook in andere landen is omtrent deze kenmerken uiterst weinig informatie beschikbaar. Aan de hand van bestaand onderzoek is het toch mogelijk om hier een eerste beeld omtrent te schetsen. Er zal kort worden ingegaan op studies die reeds onderzoek deden naar de impact van persoonlijke kenmerken. Verder wordt er in dit hoofdstuk ook de "*focal concerns theory of sentencing*" toegelicht. Deze theorie kan namelijk een verklaring bieden waarom kenmerken eigen aan procureurs van invloed kunnen zijn op de vervolgingsbeslissing. Deze theorie verklaart aldus niet welke kenmerken een invloed hebben, wel geeft het een verklaring hoe kenmerken een invloed kunnen hebben op de te nemen beslissing.

2.1 Persoonlijke kenmerken van procureurs

Iedere procureur beschikt over persoonlijke kenmerken die mogelijk een invloed kunnen uitoefenen op de vervolgingsbeslissing die het Openbaar Ministerie uiteindelijk neemt. In tegenstelling tot de grote hoeveelheid onderzoeken die reeds gevoerd zijn naar de impact van de karakteristieken van verdachten en slachtoffers op de vervolgingsbeslissing zijn er zeer weinig studies beschikbaar die onderzoek doen naar de persoonlijke karakteristieken van procureurs. Wel zijn er enkele studies uitgevoerd die de mate waarin de beslissingen van individuele procureurs verschillen en hoe deze beslissingen de uitkomst van het proces op een verschillende manier beïnvloeden, onderzocht hebben (Engen, 2008; Kim et al., 2015). Beide studies tonen aan dat de uitkomst van de zaak afhankelijk is van de procureur. Echter, de mogelijke oorzaken van de persoonlijke karakteristieken worden hierin niet verder uitgediept. Er wordt aldus enkel vastgesteld dat de uitkomst van zaken afhankelijk is van de procureur die erover beslist, maar aan welke factoren dan wel kenmerken dit toe te wijzen is, wordt niet verder onderzocht dan wel belicht.

2.2 Focal concerns theory of sentencing

Steffensmeier (1980) richtte zich op de "*focal concerns theory of sentencing*" als een manier om het nemen van juridische beslissingen te verklaren (D. Steffensmeier et al., 1998; D. J. Steffensmeier, 1980; Ulmer, 1997). Dit theorema steunt op de idee dat men zich bij het nemen van veroordelingsbesluiten baseert op de volgende drie primaire aandachtspunten (*focal concerns*): mate van aanwijsbaarheid van de verdachte, mate van gevaarlijkheid van de verdachte/bescherming van de gemeenschap, en de praktische gevolgen van het besluit tot veroordeling. Aangezien de rechterlijke macht vaak beperkt wordt in termen van tijd, middelen en informatie over de verdachte, vertrouwen juridische vertegenwoordigers vaak op sociale stereotypen als onderdeel van een *perceptual shorthand*, die deze stereotypen verbindt aan de hand van belangrijke kenmerken, zoals de mate van verwijtbaarheid en toekomstige gevaarlijkheid (Spohn, 2009; D. Steffensmeier et al., 1998; Ulmer et al., 2007). Dientengevolge kunnen persoonlijke karakteristieken die stereotypisch worden geassocieerd met specifieke sociale groepen - vooral op basis van etniciteit, geslacht en

leeftijd - ertoe leiden dat verdachten de kans lopen op een hogere mate van clementie of strengheid, afhankelijk van of overtreders passen in het grotere sociale stereotype (Huebner & Bynum, 2008; Johnson & Betsinger, 2009; Neubauer & Fradella, 2018).

Belangrijk is dat deze theorie zich eerder focust op de beoordelingsmechanismen van rechters. Echter, ze zijn in dezelfde mate toepasbaar op openbare aanklagers. Onderzoek in de Verenigde Staten heeft namelijk een uitgebreide *focal concerns*-theorie opgezet om ten dele uit te leggen hoe procureurs besluiten nemen over de vervolgingsbeslissing (Beichner & Spohn, 2005; O'Neal et al., 2016; Ulmer et al., 2007). Deze besluiten delen veel van dezelfde zorgen die door gerechtelijke vervolgingsbeslissingen worden gepresenteerd, niet in het minst met betrekking tot de aanwijsbaarheid van de verdachte en de risico's die de verdachte met zich meebrengt voor de gemeenschap. Hoewel er zeker ook overeenkomsten zijn, wegen procureurs een aantal praktische beperkingen en gevolgen anders af bij het nemen van een beslissing in vergelijking met rechters. Op procureurs weegt namelijk een zware last, aangezien zij een eerste screening moeten doen over de belangrijkheid van de dossiers en de juridisch relevante factoren om een zaak al dan niet voor de rechter te brengen. Deze factoren dienen allen in overweging te worden genomen. Het is mogelijk dat een zekere procureur bepaalde factoren belangrijker acht dan een andere waardoor zij in dezelfde omstandigheden mogelijks een andere beslissing nemen. Al deze factoren in hun geheel in overweging genomen, leidt er ook toe dat procureurs een groot aantal verdachten weigeren te vervolgen, zodat tijd en middelen kunnen worden besteed aan "*gevallen van ernstigere misdrijven, met sterkere bewijzen en meer verwijtbare/aanwijsbare verdachten*" (bijv. Spohn & Holleran, 2001). Het is niet altijd duidelijk welke factoren nu zwaarder hebben gewogen op de eindbeslissing. Procureurs beschouwen daarnaast ook extralegale kenmerken van zaken, d.i. factoren die wettelijk niet relevant geacht worden zoals leeftijd, afkomst en geslacht, op dezelfde manier als rechters vertrouwen op sociale stereotypen als onderdeel van de *perceptual shorthand* die deze stereotypen verbindt met de kenmerken van daders (Neubauer & Fradella, 2018; Spohn & Holleran, 2000; Ulmer et al., 2007).

Het staat dus vast dat er een heleboel kenmerken kunnen meespelen in de vervolgingsbeslissing, maar er is nog maar weinig onderzoek gedaan naar de effecten van elk van deze factoren om te bepalen welke karakteristieken eigen aan een procureur van invloed zijn op de uiteindelijke beslissing.

2.3 Conclusie

Onderzoek voeren naar de invloed van de kenmerken eigen aan procureurs op de vervolgingsbeslissing kan cruciale elementen opleveren inzake het proces van het nemen de vervolgingsbesluiten. Echter, er is slechts een beperkte hoeveelheid literatuur voorhanden die dit onderzoeken. De impact van persoonlijke kenmerken zoals geslacht, leeftijd, ervaring of etnische afkomst van een procureur op de vervolgingsbeslissing blijkt zelfs nog onbekend terrein. Wel zijn er enkele studies uitgevoerd die de mate waarin de beslissingen van individuele procureurs verschillen en hoe deze beslissingen de uitkomst van het proces op een verschillende manier beïnvloeden, onderzocht hebben (Engen, 2008; Kim et al., 2015). De mogelijke oorzaken van de invloed van persoonlijke kenmerken worden hierin niet verder uitgediept. Er wordt aldus enkel vastgesteld dat

de uitkomst van zaken afhankelijk is van de procureur die erover beslist, maar aan welke factoren dan wel kenmerken dit toe te wijzen is, wordt niet verder onderzocht dan wel belicht. Verder werd er in dit hoofdstuk nog de "*focal concerns theory of sentencing*" toegelicht. Steffensmeier (1980) richtte zich op hierop als een manier om het nemen van juridische beslissingen te verklaren aan de hand van drie aandachtspunten: mate van aanwijsbaarheid van de verdachte, mate van gevaarlijkheid van de verdachte/bescherming van de gemeenschap, en de praktische gevolgen van het besluit tot veroordeling. Het staat dus vast dat er een heleboel kenmerken kunnen meespelen in de vervolgingsbeslissing, maar er is nog maar weinig onderzoek gedaan naar de effecten van elk van deze factoren om te bepalen welke karakteristieken eigen aan een procureur van invloed zijn op de uiteindelijke beslissing.

Deel III. Impact van kenmerken op de vervolgingsbeslissing in strafzaken behandeld in België

Zoals in het vorige deel reeds werd aangetoond, kunnen er een aantal karakteristieken van verdachten, maar ook van slachtoffers en dossiergebonden kenmerken een invloed hebben op de vervolgingsbeslissing in het buitenland. Er is reeds heel wat onderzoek gevoerd in de Verenigde Staten alsook, zij het in mindere mate, in Nederland en Zweden. In België ontbreekt echter uitgebreid onderzoek naar de impact van bepaalde kenmerken op de beslissing na het vooronderzoek in strafzaken. Om zo mogelijk toch een vergelijking te kunnen maken met of aanvulling te kunnen doen op deze enkele studies, is het nodig om ook deze kort te bespreken. Deze studies onderzoeken vaak de invloed van kenmerken op vervolgingsbeslissingen met verschillende tenlasteleggingen, maar aangezien het onderwerp van deze masterproef de impact van kenmerken op de vervolgingsbeslissing met tenlastelegging "Opzettelijke slagen en verwondingen" uitmaakt, zullen daarom ook enkel de resultaten van de invloed van kenmerken eigen aan verdachte, slachtoffer en dossiergebonden worden toegelicht die betrekking hebben op deze tenlastelegging. De kenmerken die vervolgens kort worden besproken, zijn geslacht, leeftijd, burgerlijke staat, verwondingen van het slachtoffer en de relatie tussen slachtoffer en verdachte. Ook zullen nog kort enkele dossiergebonden kenmerken worden aangehaald.

1 Impact van van verdachte-, slachtoffer- en dossiergebonden kenmerken op de vervolgingsbeslissing in België

De hierop volgende analyse en conclusies komen allemaal uit het onderzoek van Fijnaut, Van Daele, en Parmentier (2000), tenzij anders wordt vermeld.

Het willen voeren van een eenvormig afhandelingsbeleid is één ding, de praktijk van de afhandeling een ander. Fijnaut, Van Daele en Parmentier (2000) voerden een analyse uit bij de parketten van eerste aanleg te Brussel en Gent om na te gaan hoe enerzijds zaken betreffende opzettelijke slagen en verwondingen werden afgehandeld. Per parket werd een steekproef getrokken voor een totaal van 800 dossiers. Tabel 3 geeft een cijfermatig beeld van de samenstelling van de streekproeven naar aantal dossiers, verdachten, slachtoffers en interacties tussen verdachte en slachtoffer.

Parket	Gent	Brussel
Delict	Opzettelijke slagen en verwondingen	Opzettelijke slagen en verwondingen
Aantal dossiers	221	256
Aantal verdachten	259	302
Aantal slachtoffers	243	240
Aantal interacties	299	322

Tabel 3: Overzicht steekproeven (instroom 1996) (Fijnaut, Van Daele & Parmentier, 2000)

Van elk van de onderzochte dossiers werden drie belangrijke aspecten bestudeerd, namelijk kenmerken eigen aan zowel verdachte als slachtoffer, alsook dossiergebonden kenmerken van de gepleegde feiten. Uit de gegevens van de Gentse steekproef ging het bij driekwart (76,0%) van de dossiers om één verdachte en één slachtoffer, in 7,7% betreft het één verdachte en meerdere slachtoffers, en in 10% van de dossiers twee of meer verdachten met één of meerdere slachtoffers. In de Brusselse steekproef betrof het 76,6% dossiers met één verdachte en één slachtoffer, 5,8% dossiers met één verdachte en meerdere slachtoffers en 4,3% dossiers met twee of meer verdachten en één of meerdere slachtoffers.

1.1 Impact van verdachtekenmerken op de vervolgingsbeslissing

1.1.1 *Geslacht van verdachte*

De statistische analyse van Fijnaut, Van Daele en Parmentier (2000) leverde een verband op tussen het geslacht van de verdachte en de wijze van afhandeling. Globaal gezien werden er meer dossiers met mannelijke verdachten doorverwezen naar de rechtbank dan er werden geseponneerd.

1.1.2 *Leeftijd van verdachte*

Bij de getrokken steekproef in Gent bleek er een verband te bestaan tussen de leeftijd van de verdachte en de afhandelingswijze. Zaken met jongvolwassen verdachten (tussen 18 en 26 jaar) worden meer afgehandeld via een minnelijke schikking dan wel strafbemiddeling dan via seponering. Uit de steekproef "*Opzettelijke slagen en verwondingen*" te Brussel bleek dat verdachten ouder dan dertig jaar meer strafbemiddeling werd voorgesteld dan dat er werd overgegaan tot seponering.

1.2 Impact van slachtofferkenmerken op de vervolgingsbeslissing

Enkel de kenmerken van slachtoffers die een impact hebben op de vervolgingsbeslissing, worden vervolgens besproken. Andere slachtoffervariabelen, zoals nationaliteit, beroep of leeftijd, blijken uit de gevoerde analyse zelden of nooit samen te hangen met de wijze waarop strafzaken worden afgehandeld. Om die reden worden deze ook niet verder toegelicht.

1.2.1 *Geslacht van het slachtoffer*

Uit de gevoerde analyses bij beide parketten blijkt dat dossiers met vrouwelijke slachtoffers vaker leiden tot seponering van het dossier. Volgens Fijnaut et al. (2000) is een mogelijke verklaring voor deze bevinding dat verwondingen bij vrouwen die het slachtoffer werden van geweldplegingen vaak minder ernstig zijn dan de verwondingen die mannelijke slachtoffers zouden hebben wanneer zij slachtoffer werden van geweldplegingen. Een andere mogelijke verklaring voor het hoge aantal seposts bij feiten met vrouwelijke slachtoffers is dat vrouwen vooral slachtoffer zijn van opzettelijke slagen en verwondingen door hun partner of ex-partner. Geweldplegingen die zich in deze context voordoen, blijken in hoge mate te worden geseponneerd.

1.2.2 *Burgerlijke staat van het slachtoffer*

Ook de burgerlijke staat van het slachtoffer heeft een invloed op de afhandeling van zaken betreffende de tenlastelegging "*opzettelijke slagen en verwondingen*". Indien slachtoffers ongehuwd

zijn, komen verdachten minder in aanmerking voor een minnelijke schikking of strafbemiddeling dan voor een dagvaarding en nog minder voor seponering dan feiten waarbij gehuwde slachtoffers, gescheiden slachtoffers of weduw(nar)en betrokken zijn. Een mogelijke verklaring konden de onderzoekers niet onmiddellijk geven.

1.2.3 Zwaarte van de verwondingen van het slachtoffer

Wanneer het slachtoffer als gevolg van de letsels tijdelijk niet kan werken (*cf.* arbeidsongeschikt is) of niet kan studeren, zal de parketmagistraat vaker kiezen voor dagvaarding voor de rechtbank in plaats van strafbemiddeling of minnelijke schikking. Er kan aldus gesteld worden dat hoe zwaarder de verwondingen van het slachtoffer zijn, hoe hoger de kans op effectieve vervolging voor de strafrechter.

1.3 Relatie verdachte en slachtoffer

Binnen het onderzoek van Fijnaut et al. (2000) is ook gekeken naar de invloed van de relatie tussen verdachte en slachtoffer op de vervolgingsbeslissing. Uit de gevoerde analyse blijkt duidelijk dat de variabele *Conflictsituatie* een belangrijke rol speelt bij de beslissing die de magistraat neemt. Meer bepaald zal deze veel sneller kiezen voor een sepot wanneer verdachte en slachtoffer voor de feiten reeds een conflict hadden. Daarentegen worden strafbemiddeling, minnelijke schikking en gerechtelijke afhandeling eerder besloten voor verdachten die zich niet in een voorafgaande conflictsituatie bevonden. De variabele in verband met eerdere feiten van de kant van de verdachte ondervonden door het slachtoffer blijkt geen invloed te hebben op de afhandeling van de vervolgingsbeslissing.

Daarnaast is de context waarbinnen de feiten zich afspeelden een belangrijk criterium voor de magistraat om de zaak op een bepaalde manier af te handelen. Opzettelijke slagen en verwondingen naar aanleiding van partnerruzies, burenruzies, familieruzies, vriendruzies en dergelijke worden veel eerder geseponerd dan feiten gepleegd tegen een bij de verdachte niet bekend slachtoffer zoals bij verkeersagressie, straatgeweld en vechtpartijen in discotheken en cafés (Fijnaut et al., 2000). Dankzij de wet van 24 november 1997 werd er in België een krachtig signaal uitgevaardigd dat het geweld tussen partners moet worden ingepekt. Het plegen van geweld op een partner of ex-partner wordt sindsdien opgenomen als een verzwarende omstandigheid bij opzettelijke slagen en verwondingen (art. 410 Sw.). Voorheen werden geweldsmisdrijven tegen een partner ook al strafbaar gesteld, maar verdachten bleven in de meeste gevallen onbestraft. Ook werd er bijna nooit gekozen om de middelen aan te spreken om het gekende probleem aan te pakken (Berteloot & Verwimp, 2011). De gegevens uit de studie van Fijnaut et al. (2000) zijn dossiers die afgehandeld werden in 1996, de mogelijke impact van voorgaande wetswijziging reflecteert zich aldus niet in deze cijfers.

Bij het plegen van feiten waarbij er geen relatie bestaande was tussen verdachte en slachtoffer, wordt er sneller gekozen voor een afhandeling via strafbemiddeling, minnelijke schikking of voor een verwijzing naar de rechtbank. Met andere woorden, indien het slachtoffer een onbekende was voor de verdachte, is de magistraat eerder geneigd om te vervolgen. Magistraten verkiezen seponering van zaken in verband met geweldpleging tussen bekenden veelal om drie redenen volgens de

onderzoekers. De eerste is dat vervolging, minnelijke schikking of strafbemiddeling eerder een averechts effect hebben. Daarnaast komen mensen zelf vaak terug op hun beslissing of stabiliseert de situatie zich na verloop van tijd weer. Hierdoor zou het op zitting brengen van de zaak tot ongemakkelijkheden kunnen leiden en dient men alsnog vast te stellen dat de verhoudingen weer genormaliseerd zijn. Een laatste reden is van pragmatische aard: in een echtscheidingsprocedure doet een partner dikwijls alleen maar aangifte om het dossier van de echtscheiding te verrijken.

1.4 Dossiergebonden kenmerken

Naast de kenmerken verbonden aan verdachte en slachtoffer, werden ook zes kenmerken met betrekking tot de strafrechtelijke feiten zelf onderzocht. Het betreft de volgende kenmerken: (1) gepaard gaan van opzettelijke slagen en verwondingen met andere misdrijven; (2) feiten begaan door de verdachte onder invloed van alcohol of verdovende middelen; (3) getuigen van de feiten; (4) eenmalige of herhaling van gepleegde feiten; (5) (gedeeltelijke) ontkenning van de feiten door de verdachte; en (6) voorbedachtheid van de gepleegde feiten.

Uit de statistische analyse blijkt dat van de zes vermelde variabelen *Getuigen van de feiten* en *Ontkenning van de feiten* de belangrijkste invloed uitoefenen op de beslissing van de magistraat om zaken op een bepaalde manier af te handelen. Wanneer er getuigen van de feiten zijn, wordt er vaker geopteerd voor strafbemiddeling of minnelijke schikking in plaats van voor afhandeling via een sepot, dit in tegenstelling tot zaken waar er geen getuigen zijn. Wanneer de verdachte de feiten volledig ontkent, wordt seponering of verwijzing naar de rechtbank verkozen boven strafbemiddeling, hetgeen niet het geval is wanneer de verdachte de feiten slechts deels of helemaal niet ontkent. Een verklaring voor beide gevolgen kan worden gevonden in de definitie van strafbemiddeling. Via deze weg wil de wetgever namelijk een situatie creëren waarbinnen partijen zelf een oplossing kunnen vinden voor hun geschil. In beide gevallen, bij geen getuigen en volledige ontkenning, heeft het aldus weinig zin om strafbemiddeling toe te passen.

Een andere factor die een significante rol speelt, is het feit of de verdachte al dan niet onder invloed was toen hij de feiten beging. De parketmagistraat zal wanneer de verdachte dronken was, de zaak in de meeste gevallen voor de rechtbank brengen in plaats van deze af te handelen via minnelijke schikking of strafbemiddeling. Seponering wordt het minst verkozen. De andere onderzochte kenmerken bleken geen significante invloed te hebben op de vervolgingsbeslissing.

Fijnaut, Van Daele, & Parmentier (2000) voegen ook nog toe aan hun conclusies dat er geen duidelijke gegevens zijn over de precieze verdeling van de sepots tussen technische sepots, opportuniteitsepots en sepots onder voorwaarden waardoor het voor de parketten nagenoeg onmogelijk is om een adequaat sepotbeleid te ontwikkelen. Anderzijds blijkt dat er in zeer weinig gevallen wordt gekozen voor een minnelijke schikking (1,45% of 6.171 dossiers) of voor strafbemiddeling (0,48% of 2.059 dossiers). Daarnaast werd ook vastgesteld dat er aanzienlijke verschillen in afhandeling bestaan tussen de parketten onderling, zowel inzake sepots als inzake minnelijke schikking en strafbemiddeling, zelfs wanneer er wordt gecontroleerd voor instroom en omvang van de parketten. Mogelijks bestaan er aldus verschillen die verband houden met het afhandelingsbeleid dat bij de parketten wordt gevoerd, maar dat tot dusver weinig coherent en

transparant is. Ook geven de onderzoekers aan dat er in vrijwel alle parketten richtlijnen bestaan die het afhandelingsbeleid van de procureur mee bepalen. Daarnaast leven er ook een aantal ideeën omtrent de zin van bepaalde interventies die ook hun invloed uitoefenen op het beoordelingspatroon. Onderzoek naar deze beweringen werden echter niet gedaan in de studie (Fijnaut et al., 2000).

Enkele jaren na de voornoemde studie werd gepubliceerd, werd er in de omzendbrief COL 4/2006 van de minister van Justitie en het College van procureurs-generaal aanbevolen om zo weinig mogelijk te seponeren. In praktijk is dit voorgestelde beleid voor vele parketten, met een grote instroom aan dossiers, meestal niet haalbaar.

Een tweede studie dat kon worden gevonden omtrent dit onderwerp, uitgevoerd in België is de studie van Berteloot en Verwimp (2011). Volgens deze studie spelen volgende kenmerken een rol bij het al dan niet seponeren van een dossier inzake (partner)geweld, zijnde de voorgaande feiten, de aard van de verwondingen van het slachtoffer, de veiligheid van het slachtoffer en de aanwezigheid van kinderen. In sommige parketten worden dossiers veelal zonder gevolg geklasseerd nadat men de verdachte eerst verhoorde en terechtwees (Berteloot & Verwimp, 2011). Meer informatie kon hier echter niet over worden gevonden.

2 Conclusie

Uit de uitgebreid besproken studie van Fijnaut, Van Daele, & Parmentier (2000) kan worden geconcludeerd dat kenmerken eigen aan verdachte, slachtoffer en dossiergebonden factoren een invloed kunnen hebben op de vervolgingsbeslissing.

Allereerst werd er in de studie een verband gevonden tussen het geslacht van de verdachte en de wijze van afhandeling. Mannelijke verdachten zien hun dossier namelijk vaker worden doorverwezen naar de rechtbank dan te worden geseponerd. In beide steekproeven bleek er daarenboven ook een verband te bestaan tussen de leeftijd van de verdachte en de afhandelingswijze. Dit kon echter geen eenduidig besluit leveren. Ook blijken enkele kenmerken eigen aan het slachtoffer een invloed te hebben op de vervolgingsbeslissing. Het geslacht van het slachtoffer heeft net zoals het geslacht van de verdachte een significante invloed op de uitkomst van de vervolgingsbeslissing: dossiers met vrouwelijke slachtoffers leiden vaker tot een seponering dan dossiers met mannelijke slachtoffers. Ten slotte heeft ook de burgerlijke staat van het slachtoffer een invloed op de afhandeling van zaken betreffende "*Opzettelijke slagen en verwondingen*". Indien slachtoffers ongehuwd zijn, komen verdachten minder snel in aanmerking voor een minnelijke schikking of strafbemiddeling dan voor een dagvaarding en nog minder voor seponering. Wanneer het slachtoffer daarnaast ten gevolge van het misdrijf arbeidsongeschikt was, besluiten procureurs veel eerder om het dossier te verwijzen naar de rechtbank dan wanneer dit niet het geval is. Over de invloed van de verwondingen op de vervolgingsbeslissing vonden buitenlandse studies eerder andere resultaten, hoewel de meerderheid van de gevoerde onderzoeken aantoonde dat de aanwezigheid van lichamelijke verwondingen de kans op vervolging vergroot (Henning & Feder, 2005; Hirschel & Hutchison, 2001; Kingsnorth et al., 2002; Schmidt & Steury, 1989).

De statistische analyse toonde verder ook aan dat een beperkt aantal andere kenmerken een prominente rol spelen in dit proces. De afhandeling van dossiers via strafbemiddeling of via minnelijke schikking gebeurt veel eerder wanneer verdachte en slachtoffer onbekenden voor elkaar zijn. Indien er wel sprake is van een relatie met het slachtoffer, zien verdachten hun dossier vaker eindigen in een sepot. Dit sluit aan bij de bevindingen die werden geconstateerd in buitenlandse studies. Hieruit bleek namelijk ook dat indien verdachte en slachtoffer elkaar kennen, een procureur veel eerder geneigd is om een zaak te seponeren. Indien het familieleden betreft, worden zelfs zaken veel eerder geseponerd dan wanneer verdachte en slachtoffer elkaar helemaal niet kennen (Dawson & Dinovitzer, 2001; Orloff, 2014; van Straelen & van Dijk, 1981).

Naast de kenmerken verbonden aan verdachte en slachtoffer, werden ook kenmerken eigen aan het dossier onderzocht. Uit de studie blijkt dat *Getuigen van de feiten* en *Ontkenning van de feiten* de belangrijkste invloed uitoefenen op de beslissing van de magistraat om zaken op een bepaalde manier af te handelen. Ook het feit dat de verdachte al dan niet onder invloed was toen hij de feiten beging, heeft een impact op de vervolgingsbeslissing. De parketmagistraat zal wanneer de verdachte dronken was, de zaak in de meeste gevallen voor de rechtbank brengen in plaats van deze af te handelen via minnelijke schikking of strafbemiddeling. Seponering wordt het minst verkozen. Andere dossiergebonden kenmerken bleken geen significante invloed te hebben op de vervolgingsbeslissing.

Berteloot en Verwimp (2011) stelden bijkomend dat volgende factoren een rol te spelen bij het al dan niet seponeren van een dossier: het bestaan van voorgaande feiten, de aard van de verwondingen van het slachtoffer, de veiligheid van het slachtoffer en de aanwezigheid van kinderen. Meer informatie aangaande de richting, dan wel positieve of negatieve relatie tussen de kenmerken, kon hier echter niet over worden gevonden.

Deel IV: Impact van kenmerken van rechters op de veroordelingsbeslissing in rechtszaken in het buitenland

Zoals eerder al gesteld, zijn er zowel in het buitenland als in België slechts een beperkt aantal studies voorhanden die het proces van de vervolgingsbeslissing van procureurs en de impact van persoonlijke kenmerken van deze procureurs hierop hebben onderzocht. Onder andere in de Verenigde Staten werd er wel reeds onderzoek gevoerd naar het beslissingsproces inzake veroordelingsbeslissing, zij het niet van procureurs maar van rechters. Er kan worden verondersteld dat het beslissingsproces door rechters gelijkaardig verloopt aan het beslissingsproces van procureurs. Om die reden kan het nuttig zijn om de invloed van persoonlijke kenmerken van rechters even kort toe te lichten en zo mogelijks in het empirische deel van deze masterproef te analyseren of een van deze persoonlijke kenmerken ook een invloed kan hebben op de vervolgingsbeslissing van procureurs. De volgende karakteristieken worden bestudeerd: geslacht, etniciteit, leeftijd en ervaring van de rechter.

1.1 Geslacht van de rechter

Onderzoek naar de rol van geslacht leidde tot concurrerende theorieën over de impact van vrouwelijke dan wel mannelijke rechters. Volgens een ouder onderzoek, uitgevoerd door Kritzer en Uhlman (1977), zou het geslacht van de rechter een significant effect hebben op de afhandeling van een rechtszaak, aangezien vrouwen en mannen andere sociale ervaringen hebben. Uit de bestaande literatuur kan echter geen eensluidende conclusie worden getrokken en werd de richting niet aangegeven. Er werd hier echter een eerste belangrijke aanzet gegeven tot verder onderzoek van de impact van het geslacht op de veroordelingsbeslissing.

In een poging om te bepalen of vrouwelijke rechters in het algemeen meer bereid zijn om de vrije positie te ondersteunen en aldus te beslissen om niet te veroordelen, onderzochten Songer en Crews-Meyer (2000) het beslissingsgedrag van de hoogste rechterlijke instanties binnen de periode 1982 en 1993 op twee inhoudelijke rechtsgebieden die over het algemeen niet worden aangenomen als 'vrouwenkwesities', namelijk beslissing tot oneerbaarheid en het uitspreken van de doodstraf. Uit hun onderzoek bleek dat vrouwelijke rechters de neiging hadden om liberaler te stemmen dan hun mannelijke tegenhangers in beide gevallen. Daarnaast vergrootte de aanwezigheid van een vrouw de kans dat mannelijke rechters ook haar liberaal ingenomen positie zouden ondersteunen (Songer & Crews-Meyer, 2000). Gibson (1978) concludeerde enkele jaren voordien reeds dat vrouwelijke rechters een liberaler aanzicht hebben dan mannelijke rechters. Ook zouden zij meer begaan zijn met de belangen van verdachten die uit lagere klassen komen dan hun mannelijke collega's (Gibson, 1978). Twee andere onderzoeken vertrokken vanuit eenzelfde hypothese, maar in beide studies dienden te worden vastgesteld dat de resultaten niet overeenkwamen met de vooropgestelde hypothese (Kulik, Perry, & Pepper, 2003; Spohn et al., 1987).

Uit een studie van Steffensmeier en Hebert (1999) blijkt dat de kans dat er geen veroordeling volgt 11 procent hoger ligt wanneer een vrouwelijke rechter de zaak behandelt dan wanneer deze behandeld wordt door een mannelijke rechter (D. Steffensmeier & Hebert, 1999). Peresie (2005)

kwam tot eenzelfde besluit na onderzoek te hebben gevoerd bij zaken rond seksuele intimidatie. Een eiser zou namelijk meer kans op winst hebben bij een vrouwelijke rechter (Peresie, 2005).

Kulik, Perry, & Pepper (2003) vonden aldus geen aansluitende resultaten in hun onderzoek en trachtten een verklaring te geven waarom vrouwelijke rechters strenger zouden oordelen dan hun mannelijke collega's. Vrouwen zouden andere levenservaringen hebben en meer empathie tonen voor etnische minderheidsgroepen dan mannelijke rechters. Deze ervaring kan hen gevoeliger maken voor de positie van het slachtoffer, wat op haar beurt de gerechtelijke uitspraak beïnvloedt. Toch concludeerden de onderzoekers dat er geen verschil waarneembaar was tussen beoordelingen van mannelijke en vrouwelijke rechters (Kulik et al., 2003). Lim, Silveira, & Snyder Jr (2016) onderzochten de invloed van het geslacht van de rechter op de duur van de uitgesproken straf in zaken die geweldsdelicten, zedendelicten, vermogensdelicten en drugsdelicten betroffen. Uit de resultaten blijkt dat vrouwelijke rechters in zaken met betrekking tot geweldsdelicten strenger zijn wat de strafmaat betreft. In de andere delicten werd er echter geen effect van geslacht op de strafmaat gevonden (Lim, Silveira, & Snyder, 2016).

Gruhl, Spohn, & Welch (1981) onderzochten de invloed van het geslacht van de rechter op de veroordelingsbeslissing aan de hand van de hypothese dat vrouwelijke rechters milder zouden zijn ten opzichte van verdachten dan mannelijke rechters. Uit de resultaten bleek echter dat de vooropgestelde hypothese diende te worden verworpen. Er waren significante verschillen op te merken waren inzake het percentage beklaagden dat veroordeeld werd en het percentage beklaagden dat naar de gevangenis werd gestuurd. Zo zouden vrouwelijke rechters de beklaagde minder vaak veroordelen, maar indien ze dit wel doen, sturen ze de beklaagde wel vaker naar de gevangenis dan hun mannelijke collega's. Deze verschillen zijn echter niet groot maar aldus wel significant. Wel bleken de resultaten afhankelijk te zijn van het type misdrijf dat er gepleegd was (Gruhl, Spohn, & Welch, 1981).

Gelsthorpe en Loucks (1997) interviewden verscheidene Engelse magistraten en konden vaststellen dat de meeste magistraten de indruk hadden dat de straf afhankelijk is van het geslacht van de rechter. Vrouwelijke rechters vonden dat hun mannelijke collega's zich teveel lieten leiden door het feit dat het om vrouwelijke verdachten ging. Daarenboven zouden mannelijke rechters zich ongemakkelijk voelen als ze moeten oordelen over vrouwen (Gelsthorpe & Loucks, 1997).

Ook de interactie tussen geslacht van de rechter en de verdachte werd in enkele studies onderzocht. Steffensmeier et al. (1998), Steffensmeier en Hebert (1999) en Gruhl et al. (1981) toonden aan dat een vrouwelijke verdachte minder snel veroordeeld zal worden, onafhankelijk het geslacht van de rechter. Vrouwelijke rechters zouden daarenboven sneller mannelijke verdachten veroordelen, dan vrouwelijke veroordeelden. Rodriguez, Curry en Lee (2006) bevestigden voorgaande veronderstelling enkele jaren later globaal gezien. Dit zou te verklaren zijn door de "*focal concerns theory*". Deze theorie stelt dat vrouwelijke verdachten vaak gezien worden als minder risicovoller naar de gemeenschap toe. Dit heeft als gevolg dat een rechter vrouwen minder streng gaat bestraffen (Rodriguez et al., 2006). Echter, wanneer er specifiek werd gekeken naar geweldsdelicten stelden men vast dat dit niet zo bleek te zijn.

1.2 Etniciteit van de rechter

Er zijn ook een aantal studies ondernomen die nagaan of de afkomst van de rechter een belangrijke rol speelt in de veroordelingsbeslissing. In een onderzoek van Gruhl en Welch, ditmaal in samenwerking met Combs (1988) werd de hypothese onderzocht dat Afro-Amerikaanse rechters minder streng zouden zijn in hun veroordelingsbeslissing dan blanke rechters. Net zoals bij hun onderzoek inzake het verschil tussen vrouwelijke en mannelijke rechters vertrokken de onderzoekers van de veronderstelling dat niet-blanke rechters een meer liberale gedachtegang hebben dan hun blanke collega-rechters en daardoor milder zijn in hun uitspraak voor minderheidsgroepen. De vooropgestelde hypothese kon echter niet bewezen worden. Wat wel significant bleek, was het resultaat dat zwarte rechters blanke beschuldigten vaker veroordelen in vergelijking met blanke rechters. Blanke rechters zouden strenger optreden ten opzichte van zwarte beklaagden dan ten aanzien van blanken (Welch, Combs, & Gruhl, 1988). Kulik et al. (2003) konden daarentegen echter geen significant effect waarnemen tussen de etnische afkomst van de rechter en de uitkomst van de zaak. Blanke rechters zouden even vaak in het voordeel van de aanklager beslissen als niet-blanke rechters. Dit onderzoek kon de vaststellingen van Combs, Gruhl en Wehl (1988) aldus niet bevestigen. De onderzoekers hielden echter wel rekening met mogelijke vertekeningen in de gebruikte data inzake statistieken (Kulik et al., 2003). Ook eerder onderzoek toonde aan dat verdachten met een andere afkomst een strengere sanctie opgelegd krijgen dan blanke verdachten, onafhankelijk de etniciteit van de rechter zelf (D. Steffensmeier et al., 1998). De strengere straf zou aldus niet afhankelijk zijn van de etniciteit van de rechter, maar wel van de etniciteit van de verdachte

Later onderzoek door Steffensmeier, in samenwerking met Britt (2001), onderzocht eveneens het effect van de etniciteit van de rechter op de keuze van straf. Hier kon men echter wel significante verschillen waarnemen. Aan de hand van deze studie kwam men tot de conclusie dat zwarte rechters vaker een vrijheidsstraf uitspreken (+ 12%) ten opzichte van blanke rechters (D. Steffensmeier & Britt, 2001). Er kan aldus worden gesteld dat over het kenmerk etniciteit opnieuw geen eensgezindheid heerst.

Een recentere studie trachtte onderzoek te doen naar de ongelijke behandeling van etnische minderheidsgroepen in het rechtsstelsel en de analyse van veroordelen binnen groepen, meerbepaald de voorkeursbehandeling van de in-groep. Op de eerste onderzoeksvraag kon worden geconcludeerd dat er verschillen zijn waar te nemen tussen blanken en minderheden en tussen mannen en vrouwen bij de toepassing van de wet. Aangaande de "*in-group bias*", of voorkeursbehandeling van de groep waarmee men zich identificeert, vinden de onderzoekers aanwijzingen voor negatieve raciale veroordelen bij groepen in de straftoemeting. Zwarte (resp. blanke) jongeren die willekeurig worden toegewezen aan zwarte (resp. blanke) rechters, hebben 20 procent meer kans om vervolgd te worden, in tegenstelling tot het verkrijgen van probatie, en krijgen straffen die ongeveer 14 procent langer zijn. Hoewel de specifieke reden voor de negatieve "*in-group bias*" niet kan worden geïdentificeerd, benadrukken deze resultaten wel de mogelijke nadeligheid van het behoren tot een relateerbare groep als beklaagden in rechtbanken wanneer zij met rechters van eenzelfde etniciteit te maken krijgen (Depew, Eren, & Mocan, 2017).

1.3 Leeftijd en ervaring van de rechter

Ook de leeftijd en ervaring van de rechter zijn kenmerken die regelmatig worden genoemd die verband zouden houden met het beslissingsgedrag van rechters zelf. Leeftijd en ervaring moeten echter niet als synoniemen worden aanzien. Leeftijd heeft namelijk niet altijd een directe invloed op de gemaakte beslissingen. De ervaring van de rechter en de verworven kennis zijn wel directe determinanten van het functioneren van de rechter. Een zekere kennis is vereist en ervaring doet over het algemeen de kwaliteit van de beslissingen stijgen. De kwaliteit kan in het geval van rechters onder andere geïnterpreteerd worden als de manier waarop de zaak wordt behandeld en het niveau van het vonnis. Het is wel mogelijk zo dat leeftijd sterk gecorreleerd is met de variabele ervaring (Van Koppen & Kate, 1984).

Steffensmeier en Hebert (1999) kwamen tot de bevinding dat oudere rechters strengere straffen opleggen dan jongere rechters. Dit zou toe te wijzen zijn aan het feit dat oudere rechters vaker conservatief denken en hierdoor meer geneigd zijn om de beklaagde strenger te straffen. Wel dienden de onderzoekers vast te stellen dat er een negatief significant effect was terug te vinden bij de variabele ervaring. Rechters met meer ervaring zouden namelijk kortere straffen opleggen. Manning, Carroll en Carp (2004) sloten zich aan bij de uitspraak dat oudere rechters strengere straffen opleggen en konden een verband waarnemen tussen de leeftijd van de rechter en de vraag van de eisende partij. Rechters die ouder zijn dan 64 jaar vertonen een positievere relatie met de vraag van de aanklagers; de groep rechters jonger dan 46 jaar daarentegen vertoonden de minst positieve relatie (Manning, Carroll, & Carp, 2004). Johnson (2006) bevestigde het voorgaande in zijn onderzoek en stelde dat rechters met meer ervaring anders oordelen dan rechters met minder jaren op de teller. Gebruikmakend van 148.590 veroordelingen in Pennsylvania tussen 1999 en 2000 blijkt dat rechters met meer ervaring vaker strenger zijn en sneller over gaan tot het opleggen van gevangenisstraffen (Johnson, 2006).

Kulik, Perry, & Pepper (2003) concludeerden daarentegen dat jongere rechters meer geneigd zijn om uitspraken te doen in het voordeel van de aanklager (+29%) dan hun oudere collega's. De onderzoekers geven zelf echter aan dat deze bevindingen niet eensluidend zijn met het overgrote deel van de bestaande onderzoeken en vinden verder onderzoek noodzakelijk (Kulik et al., 2003). Hanebrink (2010) onderzocht enkele jaren later eveneens de invloed van de leeftijd van rechters op de veroordelingsbeslissing. Hij stelde vast dat leeftijd een positief significant effect heeft op de beslissing in het voordeel van de aanklagers. Hij sloot zich aldus eveneens niet aan bij voornoemde studies.

In het reeds besproken onderzoek van Peresie (2005) werd er ook getest voor de controlevariabele aantal jaren ervaring van de rechter. Peresie ging namelijk uit van de idee dat hoe hoger het aantal jaren ervaring is, hoe zwaardere straffen de rechter zal opleggen. Hier kon geen significant effect worden vastgesteld (Peresie, 2005). Lim et al. (2016) constateerde eveneens dat de variabele ervaring van de rechter geen significante invloed heeft op de lengte van de opgelegde straf.

1.4 Conclusie

Zoals uit het voorgaande blijkt, is er geen eensgezindheid over de invloed van persoonlijke kenmerken van rechters op de veroordelingsbeslissing. Inzake het geslacht van een rechter stelden sommige onderzoekers vast dat vrouwelijke rechters meer vrijheidsgezind waren in vergelijking met hun mannelijke collega's (o.a. Kritzer en Uhlman, 1977; Gibson, 1978; Songer en Crews-Meyer, 2000; Steffenmeier & Hebert, 1999). Anderen stelden daarentegen vast dat dit niet het geval was. Daarenboven concludeerden sommige onderzoekers dat vrouwelijke rechters strenger waren dan hun mannelijke collega's terwijl andere onderzoekers geen significant verschil konden vinden tussen beslissingen genomen door vrouwelijke en die genomen door mannelijke rechters (o.a. Kulik, Perry, & Pepper, 2003; Lim, Silveira, & Snyder Jr, 2016; Spohn, Gruhl, & Welch, 1987).

Wanneer de interactie tussen geslacht van de rechter en de verdachte werd onderzocht, stelden onderzoekers vast dat vrouwelijke rechters sneller mannelijke verdachten zouden vervolgen. Vrouwelijke verdachten hadden ongeacht het geslacht van de rechter meer kans om niet te worden vervolgd in vergelijking met mannelijke verdachten (Steffensmeier et al., 1998; Steffensmeier & Hebert, 1999; Gruhl et al., 1981). De verklaring zou te vinden zijn in de "*focal concerns theory*" (Rodriguez, Curry en Lee, 2006). Echter, wanneer er specifiek werd gekeken naar gewelddelicten stelden men vast dat dit niet zo bleek te zijn.

Ook inzake etniciteit kon er eveneens tot geen eensluidende conclusie worden gekomen. Door verschillende onderzoekers werd gesteld dat wanneer de etniciteit van de verdachte en de rechter verschillend was, men andere resultaten kon terugvinden dan wanneer de etniciteit dezelfde was. Gruhl, Combs en Welch (1988) vonden dat rechters blanke beschuldigen vaker veroordelen in vergelijking met blanke rechters. Blanke rechters zouden strenger optreden ten opzichte van zwarte beklagden dan ten aanzien van blanken. Andere studies konden echter geen significant effect waarnemen (Kulik et al., 2003; (D. Steffensmeier et al., 1998). De strengere straf zou aldus niet afhankelijk zijn van de etniciteit van de rechter, maar wel van de etniciteit van de verdachte. Een alleenstaande studie naar het effect van veroordelen binnen groepen, meer bepaald de voorkeursbehandeling van de in-groep, vonden onderzoekers aanwijzingen voor negatieve raciale veroordelen bij groepen in de straftoemeting. Hoewel de specifieke reden voor de negatieve "*in-group bias*" niet kan worden geïdentificeerd, benadrukt dit wel de mogelijke nadeligheid van het behoren tot een relateerbare groep (Depew et al., 2017).

Daarnaast wordt in verschillende studies ook het effect van de leeftijd en de ervaring van de rechter op de veroordelingsbeslissing in overweging genomen. Daaruit blijkt dat oudere rechters anders oordelen dan jongere rechters. Er kan echter op basis van de gevoerde onderzoeken niet eensluidend worden gesteld dat de ene groep strenger dan wel 'soepeler' oordeelt dan de andere. Een kanttekening is echter wel dat het aantal jaren ervaring niet noodzakelijk gelijkstaat aan de leeftijd van een rechter, hoewel deze wel positief gecorreleerd zijn.

Er kan aldus worden opgemerkt dat er geen consensus is over welke karakteristieken van een rechter wel dan niet een effect hebben op de veroordelingsbeslissing.

TITEL IV: Empirische studie

De vierde titel van deze masterproef omvat het empirisch onderzoek. Aan de hand van regressieanalyses zal worden getracht om na het gaan in welke mate het geslacht van verdachten en het geslacht van procureurs invloed hebben op de vervolgingsbeslissing in België. Om tot deze regressieanalyses te komen, zullen eerst de onderzoeksopzet, de getoetste hypothesen alsook de beschrijvende statistieken worden toegelicht. Vervolgens worden de resultaten van de analyses van de impact van het geslacht op de beslissing om te vervolgen en de beslissing om te seponeren besproken.

Hoofdstuk 1: Onderzoeksopzet en hypothesen

1 Onderzoeksopzet en -doel

In dit onderzoek wordt er geanalyseerd of het geslacht van zowel de procureur als de verdachte een eventuele invloed kunnen hebben op de vervolgingsbeslissing die op het einde van het vooronderzoek wordt genomen. Zodoende zal deze analyse een antwoord formuleren op de derde deelvraag, namelijk *“In welke mate oefenen het geslacht van de verdachte alsook het geslacht van de procureur een invloed uit op de vervolgingsbeslissing van het Openbaar Ministerie in zaken met tenlastelegging opzettelijke slagen en verwondingen?”*.

Wanneer er een opsporingsonderzoek heeft plaatsgevonden en de verdachte is of wordt nog niet vervolgd, dan is volgens art. 167 Sv. het Openbaar Ministerie aangewezen om een keuze te maken omtrent de vervolgingsbeslissing. Een procureur beschikt over een discretionaire bevoegdheid waardoor hij eigenlijk volledig op zijn eigen beslissingscriteria aangewezen is. Enkel dient er rekening te worden gehouden met enkele wettelijke criteria. Er is aldus sprake van een grote beoordelingsvrijheid van magistraten in België. Na een opsporingsonderzoek is het OM namelijk niet verplicht om een verdachte te dagvaarden of een vordering tot voorlopige hechtenis uit te vaardigen; het kan ook afzien van de vervolging.

Evenals reeds uit de probleemstelling en het gevoerde literatuuronderzoek naar voren is gekomen, zijn er vandaag de dag slechts een beperkt aantal studies beschikbaar, zowel in het buitenland alsook in België, die het effect van persoonlijke kenmerken van verdachte (alsook slachtoffer) op de vervolgingsbeslissing analyseren. De invloed van kenmerken eigen aan procureurs, zoals het geslacht, op de besluitvorming leidt zelfs tot geen zoekresultaten, waarom er dus ook geen data over beschikbaar is. Om die reden moest er dan ook zelf data worden verzameld om regressieanalyses te kunnen uitvoeren. Wel is reeds besproken dat er een brede waaier aan mogelijkheden zijn inzake kenmerken eigen aan verdachte, slachtoffer alsook procureur om te onderzoeken. Bijgevolg diende er dan ook een keuze te worden gemaakt welk kenmerk de focus in dit onderzoek zou krijgen. Het uiteindelijke doel van dit onderzoek is om bijdrage te leveren aan de analyse van de differentiële behandeling van mannen versus vrouwen na het vooronderzoek en onderzoek naar hoe groepsidentiteit van invloed is op individueel gedrag. Het kenmerk waar deze masterproef zich dan ook verder op zal toespitsen, is de variabele geslacht.

Naast de totstandkoming van het literatuuroverzicht in dit onderzoek, zijn strafdossiers die binnengekomen zijn op een Belgisch parket, handmatig geanalyseerd. Deze strafdossiers hebben allemaal tenlastelegging code 43A "*Opzettelijke slagen en verwondingen*", en de misdrijven vonden plaats tussen 2011 en 2016. Aan de hand van deze verzamelde data werd er een gegevensbestand samengesteld door de onderzoeksgroep Beleidsmanagement van de UHasselt. De opgenomen dossiers zijn door willekeurige steekproeftrekkingen uit de populatie van zaken getrokken. Hierdoor ontstond er een steekproefgrootte van 258 dossiers. Aangezien er in een zaak meerdere verdachten kunnen zijn, bestaat de dataset uiteindelijk uit 322 observaties. Op basis van dit samengestelde bestand zijn er verscheidene regressieanalyses uitgevoerd met behulp van het programma STATA.

Voor elk dossier is er informatie over zowel de verdachte en het slachtoffer, alsook dossiergerelateerde informatie verzameld. In verband met de kenmerken van de procureur is het meest kritische kenmerk, aansluitend bij de doeleinden van dit onderzoek, het geslacht van de beslissingsnemer. Deze gegevens zitten dan ook verwerkt in de dataset. De gegevens van de verdachten bevatten naast het geslacht onder meer nog informatie over de leeftijd, de nationaliteit en de sociale staat. Over het slachtoffer zijn het geslacht, de leeftijd en nationaliteit bekend. Inzake de dossiergebonden gegevens werden het aantal tenlasteleggingen verbonden aan het misdrijf, tot welke sectie het dossier behoort (d.i. sectie jeugd en gezin of sectie lokaal), of de verdachte gearresteerd werd, of er een gevecht heeft plaatsgevonden tussen verdachte en slachtoffer(s), of er een advocaat de verdachte heeft bijgestaan, het aantal slachtoffers en getuigen alsook het aantal verhoren van zowel verdachte, en slachtoffer(s), de relatie tussen verdachte en slachtoffer(s), verwondingen van slachtoffer(s) en het al dan niet opzoeken van medische hulp opgenomen. De afhankelijke variabelen waar dit onderzoek rond opgebouwd is, is enerzijds de vervolgingsbeslissing en anderzijds de seponeringsbeslissing. Ook deze worden uiteraard opgenomen in de analyse. Door gebruik te maken van het statistische softwarepakket STATA kunnen er multivariabele regressieanalyses worden uitgevoerd om de rol van het geslacht in de vervolgingsbeslissing te onderzoeken.

Het gevoerde onderzoek kan een bijdrage leveren aan de beleidvoering binnen het rechtssysteem in België. Indien de overheid namelijk op de hoogte is van de mogelijke impact van karakteristieken van verdachten en procureurs, kan ze ervoor zorgen dat de beleidvoering aangepast wordt en dit in rekening wordt genomen. Op die manier kan de rechtszekerheid verhoogd worden voor rechtszoekenden en kan inconsistentie bij vervolgingsbeslissing worden verlaagd. Dit zal ook de maatschappij enkel ten goede komen aangezien criminaliteit en een verkeerde aanpak ervan een marktvaling zijn.

2 Hypothesen

Doorheen het komende deel zullen verschillende hypothesen in hoofde van verdachten en parketmagistraten worden toegelicht omtrent de invloed van het geslacht. Deze hypothesen zullen later worden getoetst aan de gevonden resultaten in het onderzoek en al dan niet worden verworpen. Er wordt bij het opstellen van de hypothesen een onderscheid gemaakt tussen hypothesen die opgebouwd zijn rond het al dan niet vervolgen van een verdachte en anderzijds zijn er hypothesen

die opgebouwd zijn rond het al dan niet seponeren van een strafdossier. Dit zijn twee verschillende uitkomsten die kunnen volgen uit het gevoerde onderzoek. Indien een verdachte namelijk vervolgd wordt, wordt hij voor de strafrechter gebracht. Indien hij niet vervolgd wordt, wil dit niet automatisch zeggen dat er geen gevolg wordt gegeven aan het strafdossier. Het is namelijk nog mogelijk dat het Openbaar Ministerie een minnelijke schikking heeft afgesloten met de verdachte, of er pretoriaanse probatie of bemiddeling tussen verdachte en slachtoffer(s) is opgestart. Hetzelfde geldt voor de beslissing tot het al dan niet seponeren van een strafdossier: indien een zaak niet geseponerd wordt, wil dit nog niet zeggen dat de verdachte bijgevolg voor de strafrechter zal moeten verschijnen. Het parket heeft ook nog de mogelijkheid om een minnelijke schikking, pretoriaanse probatie of een strafbemiddeling voor te stellen als het besluit om niet te vervolgen.

Uit de literatuurstudie is reeds naar voren gekomen dat het geslacht van de verdachte een invloed kan hebben op de uitkomst na het vooronderzoek. De procureur is daarnaast de uiteindelijke beslisser na dit gevoerde vooronderzoek, waardoor aldus ook de kenmerken eigen aan zijn persoon een invloed kunnen hebben op de vervolgingsbeslissing. Zoals echter in het vorige deel reeds werd aangehaald, zijn er weinig onderzoeken gevoerd naar de kenmerken eigen aan procureurs, die van invloed (kunnen) zijn op de vervolgingsbeslissing. Bijgevolg wordt er rekening gehouden met eerdere publicaties over onderzoeken naar rechters om hypothesen op te stellen wat procureurs betreft.

Daarenboven kan uit de literatuurstudie worden geconcludeerd dat gevallen van (huiselijk) geweld doorgaans beschouwd worden als misdrijven die steeds door mannen worden gepleegd. Toch is volgens onderzoekers deze overrepresentatie (deels) te wijten aan de ongelijke behandeling van vrouwelijke en mannelijke verdachten van geweldpleging. Daarnaast kon ook worden vastgesteld dat vrouwen meer kans hebben dat hun zaak wordt geseponerd in tegenstelling tot mannelijke verdachten. De belangrijkste reden hiervoor zou zijn dat vrouwen als minder gevaarlijk worden aanzien (in vergelijking met mannen) en dit soort geweldpleging ook eerder als zelfverdediging wordt aanschouwd door magistraten. Hieruit kunnen aldus volgende hypothesen worden opgesteld, namelijk:

Hypothese **1a** *"Het geslacht van de verdachte heeft een invloed op de vervolgingsbeslissing."*

Hypothese **1b** *"Het geslacht van de verdachte heeft een invloed op de beslissing tot seponering."*

In tegenstelling tot de grote hoeveelheid onderzoeken die reeds gevoerd zijn naar de impact van de karakteristieken van verdachten op de vervolgingsbeslissing, zijn er weinig studies beschikbaar die onderzoek doen naar de persoonlijke karakteristieken van procureurs. Zoals voorheen vermeld zal er daarom om de hypothesen hieromtrent op te stellen, gebaseerd worden op studies die uitgevoerd zijn om de invloed van kenmerken eigen aan rechters op de veroordelingsbeslissing te bepalen. Hieruit is gebleken dat vrouwelijke rechters strenger optreden voor beklaagden. Deze redenering volgend zouden vrouwelijke procureurs aldus sneller overgaan tot het vervolgen van een verdachte in vergelijking met hun mannelijke collega's. Dit geeft aldus de volgende hypothesen:

Hypothese **2a** *"Het geslacht van de parketmagistraat heeft impact op de vervolgingsbeslissing."*

Hypothese **2b** *"Het geslacht van de parketmagistraat heeft impact op de beslissing om te seponeren."*

Toch is er echter een belangrijke toevoeging gebeurd verderop in de gepubliceerde onderzoeken naar vervolgingsbeslissingen. Zo werd er volgens verscheidene onderzoeken voorheen te weinig aandacht besteed aan de relatie tussen variabelen. In dit onderzoek wordt er daarom ook bestudeerd of het geslacht van de parketmagistraat en het geslacht van de verdachte die in interactie treden met elkaar, een andere impact hebben op de vervolgingsbeslissing dan wanneer we slechts de partiële invloed van het geslacht van een van beide opnemen in de analyse. Er wordt namelijk verwacht, zoals uit voorgaande hypothesen blijkt, dat parketmagistraten anders oordelen afhankelijk van het geslacht van de verdachte. Onderzocht dient aldus te worden of men ook kan stellen dat een mannelijke parketmagistraat eerder zal vervolgen wanneer de verdachte een man is in vergelijking met wanneer de parketmagistraat een vrouw is. Hieruit volgt dan:

Hypothese **3a** *“Indien de parketmagistraat een man is en de verdachte een man is, met andere woorden wanneer er sprake is van in-group bias, stijgt de kans op vervolging in vergelijking met wanneer de parketmagistraat een vrouw is.”*

Hypothese **3b** *“Indien de parketmagistraat een man is en de verdachte een man is, met andere woorden wanneer er sprake is van in-group bias, daalt de kans op seponering in vergelijking met wanneer de parketmagistraat een vrouw is.”*

Bij de voorgaande hypothesen wil deze studie zodus toetsen of het geslacht van de parketmagistraat invloed heeft op de vervolgingsbeslissing, gegeven het geslacht van de verdachte. Bijgevolg kan er ook de vraag worden gesteld of het geslacht van de verdachte invloed heeft op de vervolgingsbeslissing, gegeven het geslacht van de parketmagistraat. Hieruit volgt dan:

Hypothese **4a** *“Indien de verdachte een man is en de parketmagistraat is een man, met andere woorden wanneer er sprake is van in-group bias, stijgt de kans op vervolging in vergelijking met wanneer de verdachte een vrouw is.”*

Hypothese **4b** *“Indien de verdachte een man is en de parketmagistraat is een man, met andere woorden wanneer er sprake is van in-group bias, daalt de kans op seponering in vergelijking met wanneer de verdachte een vrouw is.”*

Hoofdstuk 2: Beschrijvende statistiek

In dit hoofdstuk zullen er enkele relevante beschrijvende statistieken besproken worden. Op die manier kan er een beeld worden geschetst van de verschillende variabelen die de focus uitmaken van dit onderzoek. In het volgende hoofdstuk zullen er analyses worden uitgevoerd op de hieronder besproken variabelen. De impact van het geslacht van verdachten en procureurs op de vervolgingsbeslissing alsook op de seponeringsbeslissing zullen beide bestudeerd worden.

Tijdens de analyse zullen er regressies worden uitgevoerd om na te gaan of het geslacht van de verdachte en het geslacht van de procureur een significante invloed hebben op de vervolgingsbeslissing. Aan de hand van deze regressies wordt dan nagaan of de voornoemde hypothesen al dan niet dienen te worden verworpen alsook kan de centrale onderzoeksvraag van deze studie worden beantwoord. Aangezien er getest zal worden aan de hand van een aantal verschillende variabelen, is het belangrijk om deze te categoriseren en kort toe te lichten.

Allereerst zijn er de afhankelijke variabelen, oftewel de variabelen waarover in dit onderzoek een voorspelling wordt gedaan. In deze studie betreft dit twee variabelen. De vervolgingsbeslissing wordt namelijk op twee manieren opgenomen en onderzocht binnen deze studie. Enerzijds zal er een analyse worden uitgevoerd die nagaat of het geslacht invloed heeft om op het einde van het vooronderzoek te beslissen om de verdachte van een binnengekomen strafdossier al dan niet te vervolgen. Onder vervolgen wordt het brengen van de verdachte voor de strafrechter begrepen. Dezelfde analyses zullen eveneens getoetst worden met als afhankelijke variabele de beslissing tot seponering (i.t.t. vervolging). Hieronder wordt begrepen dat er geen gevolg wordt gegeven aan het strafdossier. Dit houdt aldus in dat de verdachte niet voor de strafrechter moet verschijnen, maar ook geen minnelijke schikking dient te betalen, er geen bemiddeling in strafzaken werd ondernomen en ook tot geen pretoriaanse probatie werd beslist.

Dit onderzoek zal aldus proberen aantonen of deze beslissing beïnvloed wordt door de onafhankelijke variabelen waarin we geïnteresseerd zijn. Verder omvat onze dataverzameling dus ook onafhankelijke variabelen, dewelke gebruikt worden om de voorspellingen over de afhankelijke variabelen op te baseren. Daarenboven zijn er nog variabelen, dewelke ervoor zorgen dat factoren verschillend van de onafhankelijke variabelen waarin we geïnteresseerd zijn, die mee worden opgenomen omdat deze invloed kunnen hebben op de afhankelijke variabelen en omdat deze ook samenhangen met de onafhankelijke variabelen. Dit zijn de zogenaamde controlevariabelen. De controlevariabelen weglaten uit het onderzoek zou betekenen dat de resultaten van de studie minder accuraat zijn.

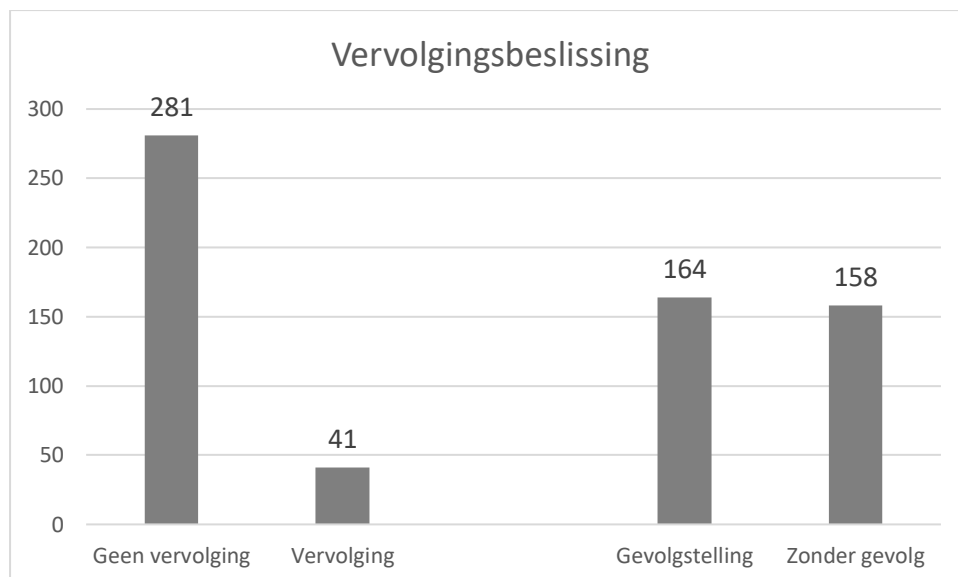
De data bevat zoals reeds vermeld gedetailleerde informatie over de genomen beslissing na het vooronderzoek alsook informatie over andere contextgerelateerde variabelen, die verband houden met de verdachten, slachtoffers en over het dossier zelf. Deze kunnen allemaal van invloed zijn op deze genomen beslissing. Door beslissingen van mannelijke en vrouwelijke procureurs in hetzelfde rechtsgebied met elkaar te vergelijken, kunnen we onrechtstreeks controleren voor verschillen in wettelijke normen en praktische gebruiken.

1.1 Afhankelijke variabelen

Vervolgingsbeslissing. De afhankelijke variabele die onderzocht zal worden in deze masterproef, is de vervolgingsbeslissing. De procureur heeft hierin vijf mogelijkheden. Allereerst kan deze ervoor kiezen om de verdachte te vervolgen en bijgevolg voor de rechtbank te laten verschijnen. Daarnaast kan er beslist worden om bemiddeling in strafzaken (BIS), pretoriaanse probatie of een minnelijke schikking (MS) in te stellen. Een laatste mogelijkheid is het volledige dossier zonder gevolg te stellen en aldus te seponeren.

Binnen dit onderzoek zal de afhankelijke variabele in twee vormen worden onderzocht en steeds als dummy variabele worden gepresenteerd. Dit houdt in dat de afhankelijke variabele in de eerste analyse wordt opgenomen als een dummy variabele waarbij vervolging zal leiden tot een 1 en wanneer er seponering, een minnelijke schikking, pretoriaanse probatie of bemiddeling wordt besloten een 0 wordt ingevuld. In de volgende analyse zal de afhankelijke variabele gedefinieerd worden als het seponeren van een dossier, hier wordt dan een 1 aan toegewezen. Indien er wel vervolg aan het strafdossier wordt gegeven, kan dit zowel een minnelijke schikking, pretoriaanse probatie, bemiddeling of vervolging inhouden en bedraagt de kwalificatie van de variabele een 0.

Uit de analyse blijkt dat van de 322 observaties opgenomen in dit onderzoek, de variabele *Vervolging* de waarde 1 aanneemt in 41 gevallen. Uit de steekproef blijkt dus dat 12,73 procent van de verdachten voor de strafrechter werd gebracht. De overige 87,27 procent zag dus een ander gevolg worden gegeven aan zijn of haar strafdossier. De variabele *Zonder gevolg* neemt de waarde 1 aan in 158 gevallen. Dit komt overeen met 49,07 procent. Bijna de helft van de zaken die aldus worden opgenomen in deze analyse, werden geseponeerd. Aan de andere helft van de zaken wordt wel gevolg gegeven (50,93 procent).

Figuur: Frequentie vervolgingsbeslissing: vervolging (links) en zonder gevolg (rechts)

Variabelen	Definitie	Observaties	Gemiddelde (standaarddeviatie)
Vervolgingsbeslissing			
Vervolging	Binaire variabele gelijk aan één verdachte vervolgd wordt door de parketmagistraat, gelijk aan nul in geval van geen vervolging.	322	0,1273292 (0,3338)
Zonder gevolg	Binaire variabele gelijk aan één indien het dossier zonder gevolg wordt gesteld door de parketmagistraat, gelijk aan nul in geval van gevolgstelling.	322	0,5093168 (0,5006913)

Tabel 4: Gemiddelden en definities van de afhankelijke variabelen

1.2 Onafhankelijke variabelen

Geslacht. De onafhankelijke variabele die gedurende dit onderzoek wordt onderzocht, is de variabele *Geslacht*. Deze variabele wordt zowel onderzocht als kenmerk eigen aan de verdachte alsook als kenmerk eigen aan de procureur die de beslissing neemt in het strafdossier. Voor de onafhankelijke variabele *Mannelijke verdachte* wordt een 1 geplaatst voor verdachten van het mannelijke geslacht en een 0 voor vrouwelijke verdachten. Van de verdachten in de dataverzameling is 83,54 procent van het mannelijke geslacht en 16,46 procent vrouwelijk. De overgrote meerderheid van de verdachten in dit onderzoek is aldus mannelijk. Ook de variabele *Mannelijke procureur* werd gedefinieerd als een dummy variabele. Indien de procureur een man is, werd de afhankelijke variabele met 1 gecodeerd, anders met 0. Van de procureurs in de dataverzameling is 71,43 procent van het mannelijke geslacht en 28,57 procent vrouwelijk.

Indien er enerzijds wordt gekeken naar het aantal mannelijke verdachten die vervolgd werden, zien we dat slechts 36 van de 269 mannen vervolgd is, wat gelijk is aan 13,38 procent. Indien we kijken naar het aantal vrouwen dat vervolgd is, zien we dat dit 5 vrouwen zijn op 53 vrouwelijke verdachten. Dit komt overeen met 9,43 procent. Voor de seponeringsbeslissing zien we dat deze cijfers anders verdeeld zijn. Zo worden van alle dossiers met mannelijke verdachten 51,67 procent gesteld zonder gevolg, namelijk 130 van de 269 observaties met mannelijke verdachten; voor vrouwelijke verdachten is dit 47,17 procent oftewel 25 van de 53 vrouwelijke verdachten.

Wanneer we een soortgelijke analyse uitvoeren op het geslacht van de parketmagistraat, kunnen we vaststellen dat van alle dossiers waarover mannelijke procureurs oordeelden slechts 10,87 procent vervolgd werd. Bij vrouwelijke procureurs ligt het procentuele aantal dubbel zo hoog, namelijk 21,05 procent. Bij de seponeringsbeslissing zien we dat mannelijke procureurs in 52,17 procent van de gevallen beslisten om het dossier zonder gevolg te stellen. Bij vrouwelijke procureurs lag dit cijfer op 47,83 procent van de gevallen.

Variabelen	Definitie	Observaties	Gemiddelde (standaarddeviatie)
Onafhankelijke variabelen			
Mannelijke verdachte	Binaire variabele gelijk aan één indien de verdachte mannelijk is, gelijk aan nul indien vrouwelijk.	322	0,8354037 (0,3713929)
Mannelijke procureur	Binaire variabele gelijk aan één indien de procureur mannelijk is, gelijk aan nul indien vrouwelijk.	322	0,7142857 (0,4524571)

Tabel 5: Gemiddelden en definities van de onafhankelijke variabelen

Daarenboven wordt er aangenomen dat de interactie tussen het geslacht van beide actoren eveneens een invloed heeft of kan hebben op de vervolgingsbeslissing. Zo wordt er, zoals ook eveneens uit de hypothesen blijkt, verondersteld dat een mannelijke verdachte meer kans heeft om vervolgd te worden wanneer het een mannelijke procureur betreft die deze beslissing neemt. Om dit aldus in het model te kunnen opnemen, zal er gewerkt worden met zogenaamde interactietermen. In het model zal aldus een variabele worden toegevoegd die de interactie tussen het geslacht van de procureur alsook het geslacht van de verdachte combineert.

1.3 Controlevariabelen

Zoals eerder gesteld zullen er tevens ook een aantal controlevariabelen worden opgenomen in de regressiemodellen. Er zijn controlevariabelen nodig om de werkelijke impact van de onafhankelijke variabelen, hier aldus het geslacht van de verdachte en de procureur, te kennen op de afhankelijke variabelen. Indien er na opname van kenmerken die verschillend zijn van het gender nog verschillen in de vervolgingsbeslissing worden gevonden naargelang geslacht, zullen deze niet te wijten zijn aan de volgende opgesomde factoren.

Deze controlevariabelen zijn ingedeeld in 3 categorieën, namelijk kenmerken eigen aan verdachte, kenmerken eigen aan slachtoffer(s) en kenmerken die dossiergebonden zijn. Hier volgend zal uitgelegd worden welke controlevariabelen allemaal worden opgenomen. In bijlage 2 is er meer informatie terug te vinden over deze variabelen aangaande aantal observaties, standaardafwijkingen, gemiddelde waarden, minima en maxima. Veel van de kenmerken werden omgezet in dummy variabelen.

Kenmerken eigen aan verdachte. Een eerste controlevariabele controleert voor de sociale staat van de verdachte, namelijk *Verdachte werkloos*. Deze variabele geeft weer indien de verdachte al dan niet werkloos was op het moment van het misdrijf en werd zodus gecodeerd als een binaire variabele. Deze kreeg de waarde 1 indien de beklaagde niet actief is op de arbeidsmarkt, reeds met pensioen

was en of student was. Daarnaast wordt er ook gecontroleerd voor de variabele *Verdachte student*. Indien een verdachte aldus werkloos was, kan dit ook verklaard worden door het feit dat hij of zij nog student was (indien student = 1). Ook voor de burgerlijke staat van de verdachte werd gecontroleerd, aangezien er aangenomen wordt dat iemand die gehuwd is of samenwoont aanzien kan worden als een stabiel persoon. De burgerlijke staat werd gecodeerd aan de hand van vier binaire variabelen, namelijk *Verdachte ongehuwd*, *Verdachte gehuwd*²³, *Verdachte gescheiden* en *Verdachte weduwnaar/weduwe*. Om de *dummy variable trap* te vermijden, wordt *Verdachte gehuwd* uit de analyse gelaten. Ook voor de leeftijd van de verdachte werd gecontroleerd. Dit werd eveneens opgenomen in de vorm van categorische variabelen, met name vier binaire variabelen. De verdachten werden bijgevolg ingedeeld in vier categorieën: *Verdachte jongvolwassen* (tot 21 jaar), *Verdachte volwassen*²⁴ (21 jaar tot 40 jaar), *Verdachte middelbare leeftijd* (40 jaar tot 64 jaar) en *Verdachte 65+* (65 jaar en ouder). De jongste verdachte heeft een leeftijd van 14 jaar, de oudste verdachte is 84 jaar. De grootste groep verdachten situeert zich bij de groep 21- tot 40-jarigen. Ook voor de leeftijd van de verdachte moet er dus worden gecontroleerd. Zo kan het namelijk zijn dat er anders wordt geoordeeld indien men moet beslissen in een zaak met een jongvolwassene verdachte dan wel een verdachte die van een grotere levenservaring geniet. Een laatste kenmerk eigen aan verdachte waarvoor wordt gecontroleerd, is *Verdachte buitenlandse nationaliteit*. Dit is eveneens een binaire verdachte die de waarde 1 aanneemt indien de verdachte niet de Belgische nationaliteit heeft. Deze variabele werd opgenomen in de regressies om te controleren voor een eventuele andere origine van een verdachte. Van de 322 verdachten die in de effectieve steekproef zitten, is iets meer dan 15% niet Belgisch (49 op 322).

Kenmerken eigen aan slachtoffer(s). Naast de kenmerken van de verdachten kunnen ook de kenmerken van het slachtoffer een invloed hebben op het beslissingsvormen van de parketmagistraat. Het geslacht zou namelijk volgens verscheidene onderzoekers van invloed kunnen zijn. Zo zouden mannelijke verdachten sneller vervolgd worden wanneer een vrouw het slachtoffer is, in vergelijking met wanneer het slachtoffer een man zou zijn. Om die reden wordt aldus de variabele *Vrouwelijk slachtoffer* (indien ja = 1) toegevoegd als controlevariabele. Ook de variabelen *Slachtoffer buitenlandse nationaliteit* (indien niet Belgisch = 1) en *Minderjarig slachtoffer* (indien minstens 1 slachtoffer jonger is dan 18 jaar = 1) worden opgenomen. Het maken van een minderjarig slachtoffer wordt door de wet gezien als een verzwarende omstandigheid en kan aldus zwaarder doorwegen in de vervolgingsbeslissing, aangezien hier ook hogere straffen aan verbonden zijn. Hetzelfde geldt ook voor slachtoffers die een andere dan de Belgische nationaliteit hebben. Het toebrengen van verwondingen op basis van discriminatie vormt een verzwarende omstandigheid. Dit is aldus eveneens een variabele waar men voor dient te controleren.

Dossiergebonden kenmerken. De laatste clustergroep van controlevariabelen betreft kenmerken die dossiergebonden zijn. De continue variabelen *Aantal tenlasteleggingen verdachte* en *Aantal slachtoffers* geven respectievelijk het aantal tenlasteleggingen en het aantal slachtoffers in het dossier weer. Deze variabelen kunnen allebei een invloed hebben op de vervolgingsbeslissing,

²³ Referentiecategorie.

²⁴ Referentiecategorie.

namelijk hoe meer tenlasteleggingen alsook hoe meer slachtoffers, hoe groter de kans wordt geschat dat de procureur zal overgaan tot vervolging. Ook de afdeling waartoe het dossier behoort kan van belang zijn. Zo worden de dummyvariabelen *Jeugd en gezin*²⁵ en *Lokale zaken* opgenomen. Indien het dossier namelijk betrekking heeft op een zaak die tot de afdeling *Jeugd en gezin* behoort, kan een procureur hierdoor geleid worden. Daarnaast worden ook de variabelen *Aanwezigheid getuigen*, *Verdachte verhoord* en *Slachtoffer verhoord* opgenomen. Verondersteld kan worden dat dit allen kan leiden tot meer fysiek bewijs, waardoor een parketmagistraat ook mogelijks anders naar het dossier zal kijken. Hieraan gekoppeld kan het ook belangrijk zijn om te controleren voor de mogelijke verwondingen van het/de slachtoffer(s). De verwondingen werden opgenomen als vier dummy variabelen: *Geen verwondingen*, *Zeer lichte verwondingen*, *Lichte verwondingen* en *Zware verwondingen*²⁶. Indien er meer dan een slachtoffer is binnen een bepaald dossier, gelden de zwaarste verwondingen als beslissingspunt. De dummy variabele *Beroep op medische hulp* neemt de waarde 1 aan indien minstens een van de slachtoffers medische hulp zocht, anders 0. Een volgende belangrijke variabele om voor te controleren, is de relatie tussen de verdachte en het slachtoffer. Indien de verdachte namelijk in een stijgende lijn in verband staat met het slachtoffer, kan dit een verzwarende omstandigheid uitmaken. Voor elke relatie aanwezig in de dataset (met name vreemden, kennissen, gezag, familie, bloedverwanten en partners²⁷) is een aparte dummy variabele aangemaakt. Indien er meerdere slachtoffers waren in een dossier, werd er steeds geopteerd om deze te categoriseren in de groep van hoogste graad van verband. De grootste groep maakt meteen ook de categorie uit die het dichtste staat, namelijk de variabele *Relatie: Partners*. Indien bijvoorbeeld een verdachte twee slachtoffers maakte waaronder een zijn of haar (ex-)partner is, behoort deze automatisch tot de groep *Relatie: Partners* ook al maakte de verdachte nog een ander slachtoffer dat slechts een kennis is voor hem of haar. Partnergeweld is namelijk een belangrijk gegeven in vervolgingsbeslissing van verdachten. Een ander voorbeeld is het maken van een slachtoffer in eerste lijn en bijvoorbeeld andere familieleden. Deze slachtoffers behoren dan tot de groep dichte familie en vormen zo de groep *Relatie: Bloedverwant*. Deze groepen, met name partnergeweld en familiegeweld, leveren namelijk een verzwarende factor bij het vervolgen van verdachten (art. 410 SW). Verder zijn er ook nog enkele variabelen opgenomen die eerder betrekking kunnen hebben op het gepleegde misdrijf zelf, namelijk *Meerdere verdachten*, *Verdachte gearresteerd*, *Verdachte bijstand advocaat* en *Gevecht verdachte en slachtoffer*. Dit zijn allen dummy variabelen; de eerste variabele wordt opgenomen om te controleren voor zaken waarin er meerdere verdachten zijn (indien meerdere verdachten = 1), de tweede houdt in dat de verdachte gearresteerd werd naar aanleiding van het gepleegde misdrijf (indien ja = 1), de derde variabele houdt in dat de verdachte bijstand kreeg van een advocaat (indien ja = 1) en de laatste variabele is gelijk aan 1 indien er een gevecht plaatsvond tussen verdachte en slachtoffer. Arrestatie of aanhouding betekent dat de bewegingsvrijheid van een persoon ontnomen wordt door politiediensten omdat er een maatschappelijke noodzaak is. Indien dit namelijk het geval was, kan verondersteld worden dat de procureur strenger zal zijn en eerder zal beslissen om tot vervolgen over te gaan. Tot slot worden ook nog de variabelen *Bemiddeling voorgesteld*, *Pretoriaanse probatie voorgesteld* en *Minnelijke*

²⁵ Referentiecategorie.

²⁶ Referentiecategorie.

²⁷ Referentiecategorie.

schikking voorgesteld opgenomen in de analyse. Deze variabelen kunnen namelijk bijdragen aan het al dan niet vervolgen van verdachten. Indien een verdachte bijvoorbeeld de kans kreeg om een minnelijke schikking te accepteren, kan de procureur strenger oordelen indien deze poging mislukte en dus alsnog vervolging instellen.

Hoofdstuk 3: Meervoudige regressieanalyse

Omdat we empirisch geïnteresseerd zijn in de effecten van het geslacht van de procureur en het geslacht van de verdachte op de besluitvorming in verband met vervolging, terwijl we controleren voor de kenmerken eigen aan verdachte, slachtoffer(s) en dossier, beginnen we met het onderzoeken van het effect van het geslacht van procureur en verdachte op de te nemen beslissing. Vervolgens wordt er ook een interactief model toegevoegd waar de invloed op de vervolgingsbeslissing van deze variabelen in combinatie met elkaar wordt onderzocht.

Om te kunnen oordelen over het gegeven dat mannelijke parketmagistraat strenger dan wel soepeler oordelen dan hun vrouwelijke collega-procureurs, bij controle voor andere variabelen, wordt er gebruikgemaakt van logistische regressies om de vervolgen/niet vervolgen-uitkomst en de seponerings-/gevolgstellingsuitkomst te bepalen. Dit gebeurt aan de hand van een *Ordinary Least Squares (OLS)*-regressie, meer bepaald een *Linear Probability Model (LPM)*. Dit is namelijk de gemakkelijkste regressie om te interpreteren indien er een groot aantal dummy-variabelen is opgenomen. De opgestelde modellen onderzoeken aldus of de rol van het geslacht van de procureur alsook het geslacht van de verdachte invloed hebben op de vervolgings- en seponeringsbeslissingen terwijl wordt gecontroleerd voor verdachtekenmerken, slachtofferkenmerken en dossiergebonden kenmerken.

1 Analyse: impact geslacht van parketmagistraten en verdachten (zonder interactieterm)

In de eerste analyse wordt onderzocht of het geslacht van de parketmagistraat en het geslacht van de verdachte een significante invloed hebben op de te nemen beslissing, met controle voor verdachte-, slachtoffer en dossiergebonden kenmerken. Wanneer de p -waarde van de coëfficiënt kleiner is dan 0.10, kan er worden besloten dat dit kenmerk een significante invloed heeft op de vervolgingsbeslissing en/of de seponeringsbeslissing. De coëfficiënt bij het geslacht van de procureur (resp. de verdachte) geeft dan de daling of stijging weer van de kans op vervolging (eerste model) dan wel op seponering (tweede model).

1.1 Vervolgingsbeslissing

De samenhang tussen de kenmerken eigen aan geslacht (zonder interactie) en de vervolgingsbeslissing wordt weergegeven in tabel 6. Uit deze tabel valt af te leiden dat zowel de onafhankelijke variabele *Mannelijke procureur* alsook de onafhankelijke variabele *Mannelijke verdachte* geen significante invloed hebben op de vervolgingsbeslissing op een 10 procent significantieniveau, met controle voor contextgerelateerde karakteristieken. Daarnaast zijn de coëfficiënten ook erg klein in waarde en nemen ze vaak niet de verwachte richting aan. De vooropgestelde eerste (a) en tweede (a) hypothesen kunnen dus verworpen worden op significantieniveau 10 procent. De determinantiecoëfficiënt (R^2) is in deze analyse 31,3%.

Onafhankelijke variabelen op de vervolgingsbeslissing	Coëfficiënt	Robuuste stand. fout.
Mannelijke procureur	-0.0684	0.0418
Mannelijke verdachte	-0.0293	0.0482
Controlevariabelen		
Intercept	0.0340	0.132
N	322	
R ²	0.313	
* significant op 10%		
** significant op 5%		
*** significant op 1%		

Tabel 6: Vervolgingsbeslissing (procureurs en verdachten)

1.2 Seponeringsbeslissing

Tabel 7 presenteert de effecten van de onafhankelijke variabelen *Mannelijke procureur* en *Mannelijke verdachte* op de seponeringsbeslissing, met controle voor contextgerelateerde karakteristieken. Hieruit blijkt dat het geslacht van de procureur niet significant is op een 10 procent significantieniveau. We kunnen daarenboven zelfs voorzichtig stellen dat de kans op een verschillende beslissing tussen mannelijke en vrouwelijke procureurs nagenoeg onbestaande is (gegeven dat andere variabelen constant worden gehouden). We herhalen dat hier echter geen significant resultaat wordt gevonden. De tweede hypothese (b) kunnen we dus volgens dit model verwerpen op significantieniveau 10 procent, wanneer we aldus controleren voor het geslacht van de verdachte en de andere controlevariabelen.

Uit de onderstaande tabel kan daarenboven echter wel worden afgeleid dat de kans op seponering, gegeven dat de verdachte een man is, 10,9% hoger ligt in tegenstelling tot wanneer de verdachte een vrouw zou zijn (gegeven dat de andere variabelen constant worden gehouden). Deze waarde is significant op het 1 procent significantieniveau. Bijgevolg moet de eerste hypothese (b) volgens dit model niet worden verworpen. Het geslacht van de verdachte heeft bijgevolg een impact op de beslissing om te seponeren. De determinantiecoëfficiënt (R²) is in deze analyse 61,5%.

Onafhankelijke variabelen op de seponeringsbeslissing	Coëfficiënt	Robuuste stand. fout.
Mannelijke procureur	0.0121	0.0424
Mannelijke verdachte	0.109*	0.0558
Controlevariabelen		
Intercept	0.675***	0.160
N	322	
R ²	0.615	
* significant op 10%		
** significant op 5%		
*** significant op 1%		

Tabel 7: Seponeringsbeslissing (procureurs en verdachten)

Deze voorgaande analyse is echter mogelijks niet volledig dan wel allesomvattend; er wordt namelijk geen rekening gehouden met de mogelijke afhankelijkheid tussen beide geslachtsvariabelen op de vervolgingsbeslissing of seponeringsbeslissing. Om die reden wordt er in de volgende paragraaf een interactieterm tussen beide afhankelijke variabelen toegevoegd aan de modellen om de impact te kunnen bepalen. De analyse zal op twee verschillende manieren worden uitgevoerd.

2 Analyse: impact geslacht van parketmagistraten en verdachten (met interactietermen)

Volgens verscheidene onderzoekers zijn de voorgaande getoetste modellen zodus niet allesomvattend om te kunnen bepalen of en welke impact het geslacht van de verdachte en/of de procureur op de te nemen beslissing heeft. Er wordt namelijk niet gecontroleerd voor mogelijke interactie tussen beide variabelen zelf. Om die reden wordt er dan ook een nieuwe regressie toegevoegd waarin een interactieterm is opgenomen die het geslacht van de procureur en het geslacht van de verdachte samenbrengen. Daarenboven wordt er ook nog steeds gecontroleerd voor verdachte-, slachtoffer en dossiergebonden kenmerken. Door deze analyse uit te voeren, kan er bepaald worden of er mogelijks sprake is van *in-group bias*. Dit wil zeggen dat men mogelijks leden uit de eigen groep anders zou behandelen, bijvoorbeeld mannelijke procureurs oordelen anders over dossiers die gelijkaardig zijn waarin mannelijke verdachten zijn tegenover wanneer dit om vrouwelijke verdachten zou gaan (zie Depew, Eren, & Mocan, 2017). Deze aanpak houdt aldus rekening met de interactie tussen het geslacht van beide actoren (procureur en verdachte). Dit maakt een meer allesomvattende en genuanceerde analyse.

Het beoordelen van directe effecten in is relatief eenvoudig met behulp van additieve modellen. Om de hypothese van voorwaardelijke effecten te testen, gebruiken we een reeks dummyvariabelen om

de voorwaardelijke effecten tussen het geslacht van de procureur en het geslacht van verdachte te onderzoeken. Deze benadering zou een duidelijke bepaling van celspecifieke effecten mogelijk maken voor het beoordelen van een reeks verschillende resultaten (zie Mustard; 2001 en Curry, Lee, & Rodriguez, 2014).

2.1 Vervolgingsbeslissing

Om het effect van het geslacht te testen op de vervolgingsbeslissing, zal er gebruik worden gemaakt van twee methoden. Een eerste methode omvat de inclusie van alle interactietermen aangaande het geslacht van procureur en verdachte (gelijkaardig aan Curry, Lee, & Rodriguez, 2014). Een tweede methode neemt slechts een interactieterm op alsook een van de twee onafhankelijke variabele waarin we geïnteresseerd zijn om zo de *in-group bias* te kunnen bepalen (gelijkaardig aan Depew, Eren, & Mocan, 2017).

Methode 1

De combinatie geslacht verdachte/procureur werd opgedeeld in vier verschillende dummyvariabelen. De eerste dummyvariabele werd bijvoorbeeld gemaakt door zaken met een mannelijke verdachte en een mannelijk procureur te coderen als 1, terwijl alle andere gevallen werden gecodeerd met 0. Hetzelfde codeerschema werd gebruikt om de resterende drie mogelijke combinaties van geslacht van verdachte en procureur te identificeren (d.i. mannelijke verdachte en vrouwelijk procureur, vrouwelijke verdachte en mannelijke procureur en vrouwelijke verdachte en mannelijke procureur). De mannelijke procureur/mannelijke verdachte interactieterm werd niet opgenomen in de analytische modellen, maar in plaats daarvan diende deze als referentiecategorie voor de andere interactietermen.

Aangezien de afhankelijke variabele in de huidige analyse een binaire variabele is (vervolgen of niet vervolgen of seponeren of niet seponeren), werden opnieuw enkele OLS-regressiemodellen geschat, meer bepaald LPM-regressies, om te bepalen of, en in welke mate, geslacht van verdachte en procureur een significante invloed kunnen uitoefenen op de vervolgingsbeslissing en de seponeringsbeslissing.

Onafhankelijke variabelen op de vervolgingsbeslissing	Coëfficiënt	Robuuste stand. fout.
<i>Interactie</i> Mannelijke Procureur x Vrouwelijke Verdachte	0.0257	0.0529
<i>Interactie</i> Vrouwelijke Procureur x Vrouwelijke Verdachte	0.106	0.115
<i>Interactie</i> Vrouwelijke Procureur x Mannelijke Verdachte	0.0663	0.0450
Controlevariabelen		
Intercept	-0.0628	0.118
N	322	
R ²	0.313	
* significant op 10%		
** significant op 5%		
*** significant op 1%		

Tabel 8: Vervolgingsbeslissing (interactie procureurs en verdachten): Methode 1

De voorgaande tabel rapporteert de resultaten van de interactievariabelen op de veroordelingsbeslissing. Belangrijk is echter dat geen van de drie interactietermen een statistisch significant effect had op de vervolgingsbeslissing. Er kan aldus niet worden gesteld dat vrouwelijke dan wel mannelijke procureurs anders oordelen afhankelijk van het geslacht van de verdachte.

Methode 2

Het effect van hetzelfde geslacht van verdachte en procureur op de kans op vervolging is eveneens gerapporteerd in onderstaande tabellen, ditmaal wordt er echter rekening gehouden met mogelijke *in-group bias*. Dezelfde regressies werden ook uitgevoerd met controle voor vrouwelijke verdachten en vrouwelijke procureurs als interactieterm en afhankelijke variabelen; de resultaten hiervan zijn eveneens in de bijlagen terug te vinden. De resultaten van deze tabellen laten echter eveneens geen significant effect optekenen indien er een match plaatsvindt tussen beide actoren. Dit sluit aan bij de vorige vaststelling. Er kan aldus worden gesteld dat het geslacht van zowel de procureur alsook de verdachte geen significante invloed hebben op de vervolgingsbeslissing.

Onafhankelijke variabelen op de vervolgingsbeslissing	Coëfficiënt	Robuuste stand. fout.
<i>Interactie Mannelijke Procureur x Mannelijke Verdachte</i>	-0.0246	0.0529
<i>Mannelijke procureur</i>	-0.0469	0.0563
Controlevariabelen		
Intercept	0.00745	0.121
N	322	
R ²	0.313	
* significant op 10%		
** significant op 5%		
*** significant op 1%		

Tabel 9: Vervolgingsbeslissing (interactie procureurs en verdachten): Methode 2A

Onafhankelijke variabelen op de vervolgingsbeslissing	Coëfficiënt	Robuuste stand. fout.
<i>Interactie Mannelijke Procureur x Mannelijke Verdachte</i>	-0.0662	0.0448
<i>Mannelijke verdachte</i>	0.01208	0.0550
Controlevariabelen		
Intercept	-0.0235	0.126
N	322	
R ²	0.312	
* significant op 10%		
** significant op 5%		
*** significant op 1%		

Tabel 10: Vervolgingsbeslissing (interactie procureurs en verdachten): Methode 2B

2.2 Seponeringsbeslissing

Om het effect van het geslacht te testen op de seponeringsbeslissing, zal er eveneens gebruik worden gemaakt van twee methoden. Een eerste methode omvat de inclusie van alle interactietermen aangaande het geslacht van procureur en verdachte (gelijkaardig aan Curry, Lee, & Rodriguez, 2014). Een tweede methode neemt slechts een interactieterm op alsook een van de twee onafhankelijke variabele waarin we geïnteresseerd zijn om zo de *in-group bias* te kunnen bepalen (gelijkaardig aan Depew, Eren, & Mocan, 2017).

Method 1

De combinatie geslacht verdachte/procureur werd zoals bij de vorige afhankelijke variabele, vervolgingsbestelling, opgedeeld in vier verschillende dummyvariabelen. De mannelijke procureur/mannelijke verdachte interactieterm werd niet opgenomen in de analytische modellen, maar in plaats daarvan diende deze als referentiecategorie voor de andere interactietermen.

Onafhankelijke variabelen op de seponeringsbeslissing	Coëfficiënt	Robuuste stand. fout.
<i>Interactie</i> Mannelijke Procureur x Vrouwelijke Verdachte	-0.131*	0.0699
<i>Interactie</i> Vrouwelijke Procureur x Vrouwelijke Verdachte	-0.0704	0.0835
<i>Interactie</i> Vrouwelijke Procureur x Mannelijke Verdachte	-0.0248	0.0471
Controlevariabelen		
Intercept	0.802***	0.139
N	322	
R ²	0.616	
* significant op 10%		
** significant op 5%		
*** significant op 1%		

Tabel 11: Seponeringsbeslissing (interactie procureurs en verdachten): Methode 1

Tabel 10 rapporteert de resultaten van de interactievariabelen. Slechts een van de opgenomen interactietermen blijkt significant te zijn op het 10% significantielevel. Hieruit kan aldus worden geconcludeerd dat vrouwelijke verdachten 13,1% minder kans hebben op seponering in vergelijking met mannelijke verdachten wanneer de procureur die de beslissing neemt, mannelijk is, gegeven alle andere variabelen constant.

Methode 2

Het effect van hetzelfde geslacht van verdachte en procureur op de kans op seponering is eveneens gerapporteerd in onderstaande tabellen, ditmaal wordt er echter rekening gehouden met mogelijke *in-group bias*. Dezelfde regressies werden ook uitgevoerd met controle voor vrouwelijke verdachten en vrouwelijke procureurs als interactieterm en afhankelijke variabelen; de resultaten hiervan zijn eveneens in de bijlagen terug te vinden.

Onafhankelijke variabelen op de seponeringsbeslissing	Coëfficiënt	Robuuste stand. fout.
<i>Interactie Mannelijke Procureur x Mannelijke Verdachte</i>	0.130*	0.0699
<i>Mannelijke procureur</i>	-0.0994	0.0726
Controlevariabelen		
Intercept	0.773***	0.147
N	322	
R ²	0.615	

* significant op 1%
** significant op 5%
*** significant op 10%

Tabel 12: *Seponeringsbeslissing (interactie procureurs en verdachten: Methode 2A)*

Onafhankelijke variabelen op de seponeringsbeslissing	Coëfficiënt	Robuuste stand. fout.
<i>Interactie Mannelijke Procureur x Mannelijke Verdachte</i>	0.0249	0.0471
<i>Mannelijke verdachte</i>	0.0915	0.0643
Controlevariabelen		
Intercept	0.681***	0.154
N	322	
R ²	0.615	

* significant op 1%
** significant op 5%
*** significant op 10%

Tabel 13: *Seponeringsbeslissing (interactie procureurs en verdachten: Methode 2B)*

Het effect van hetzelfde geslacht van verdachte en procureur op de kans op seponering is eveneens gerapporteerd in bovenstaande tabel maar aan de hand van een andere methode. Hier wordt namelijk getracht om te controleren of er sprake is van mogelijke *in-group bias*. De resultaten tonen aan dat enkel wanneer er gecontroleerd wordt voor verdachte en procureur van hetzelfde geslacht alsook de variabele *Mannelijke procureur* wordt opgenomen, dat de coëfficiënt van de interactieterm een significant effect heeft op het 10% significantielevel. Dit houdt in dat al, gegeven alle andere variabelen constant, wanneer er een procureur oordeelt over een dossier waarin de verdachte hetzelfde geslacht heeft, de impact van het geslacht van de procureur zich reflecteert in 13 procent meer kans om te seponeren (in plaats van een gevolg te geven aan het strafdossier).

De resultaten van de tweede tabel laat geen significant effect optekenen indien er een match plaatsvindt tussen beide actoren, gecontroleerd voor het geslacht van de verdachte.

3 Conclusie en beperkingen

3.1 Conclusie

Het empirisch onderzoek wil een antwoord bieden op volgende vraag: *"In welke mate oefenen het geslacht van de verdachte alsook het geslacht van de procureur een invloed uit op de vervolgingsbeslissing van het Openbaar Ministerie in zaken met tenlastelegging opzettelijke slagen en verwondingen?"*. Het aantal zaken dat door mannelijke en vrouwelijke procureurs behandeld is, met zowel mannelijke als vrouwelijke verdachten en de opname van belangrijke controlevariabelen, stelt ons in staat om verder te gaan dan eerder gepubliceerd onderzoek naar vervolgingsbeslissingen. Er werd voorheen geen rekening gehouden met de vraag of mannen en vrouwen in hun veroordelingsbeslissingen anders oordelen. Het doel van de voorgaande regressieanalyses was dan ook om na te gaan of de vooropgestelde hypothesen verworpen dan wel niet verworpen dienden te worden. Uit de studie kan worden geconcludeerd dat het geslacht van verdachten in de beslissing om al dan niet tot vervolging over te gaan, slechts een geringe invloed heeft op de vervolgingsbeslissing van procureurs. We kunnen namelijk constateren dat mannelijke en vrouwelijke parketmagistraten vergelijkbare vervolgingsprocedures hanteren, wat suggereert dat procureurs meer geleid worden door hun opleiding en socialisatie dan door hun persoonlijke ervaringen of achtergrond. Het uitoefenen van het beroep, niet zozeer het individu zelf, maakt zichtbaar de "man" of de "vrouw" procureur.

Vooreerst werd er op basis van de gevoerde literatuurstudie gesteld dat vrouwen meer kans hebben dat hun zaak wordt geseponerd in tegenstelling tot mannelijke verdachten. De belangrijkste reden hiervoor zou zijn dat vrouwen als minder gevaarlijk worden aanzien (in vergelijking met mannen) en dit soort geweldpleging ook eerder als zelfverdediging wordt aanschouwd door magistraten. Daarnaast zouden er veel meer mannelijke verdachten vervolgd worden voor gevallen van geweld dan vrouwelijke verdachten. Wanneer men kijkt naar bovenstaande tabellen, kan er geen significant verschil worden waargenomen naar gelang het effect van het geslacht van verdachten op de vervolgingsbeslissing. In de seponeringsbeslissing blijkt dit anders te zijn. Volgens de uitgevoerde regressie zouden mannelijke verdachten meer kans hebben om hun zaak te zien worden geseponerd in vergelijking met vrouwelijke verdachten. Dit leidt aldus tot een effect in tegengestelde richting

van wat werd verwacht. Wanneer daarnaast de hypothesen getoetst werden aangaande de impact van het geslacht van procureurs op de vervolgings- en seponeringsbeslissing, diende er te worden geconcludeerd dat ook hier geen significante verschillen konden worden vastgesteld en dit voor beide beslissingen.

In dit onderzoek wordt er daarom ook bestudeerd of het geslacht van de parketmagistraat en het geslacht van de verdachte die in interactie treden met elkaar, een andere impact hebben op de vervolgingsbeslissing dan wanneer we slechts de partiële invloed van het geslacht van een van beide opnemen in de analyse. Er wordt namelijk verwacht, zoals uit voorgaande hypothesen blijkt, dat parketmagistraten anders oordelen afhankelijk van het geslacht van de verdachte. De derde en vierde hypothese stelden dat wanneer er sprake is van *in-group bias*, de kans op vervolging stijgt in vergelijking met wanneer het geslacht van procureur en verdachte verschillend is. Aangaande de kans op seponering werd voorheen gesteld dat wanneer er sprake zou zijn van *in-group bias*, dat de kans op seponering daalt. Bij het toetsen van deze modellen kunnen we eveneens vaststellen dat geen van de opgenomen interactietermen een significant verschil vertoont, wat dus ook doet aannemen dat het geslacht geen rol speelt in de vervolgingsbeslissing. Wanneer er naar de seponeringsbeslissing wordt gekeken als afhankelijke variabele, kan er echter worden gesteld dat het geslacht van de verdachte mogelijks wel een invloed heeft op de te nemen beslissing. De gevonden resultaten tonen aan dat enkel wanneer er gecontroleerd wordt voor verdachte en procureur van hetzelfde geslacht alsook de variabele *Mannelijke procureur* wordt opgenomen, dat de coëfficiënt van de interactieterm een significant effect heeft op het 10% significantielevel. Mannelijke verdachten zouden een hogere kans hebben op seponering wanneer mannelijke procureurs oordelen over hun zaak, in vergelijking met wanneer vrouwelijke procureurs oordelen. Ook hier werden resultaten gevonden die in de tegengestelde verwachte richting optreden, *in-group bias* zou er namelijk toe leiden dat de kans op seponering stijgt.

Binnen elke regressieanalyse werd er steeds gecontroleerd voor een groot aantal controlevariabelen die een invloed kunnen hebben op de besluitvorming. Het is echter nooit mogelijk om te controleren voor alle factoren die mogelijkerwijze een impact kunnen hebben op de afhankelijke en onafhankelijke variabele(n). Deze vaststellingen zijn mogelijks aldus alsnog afhankelijk van vele andere kenmerken waarvan niets geweten of beschikbaar is en waarvoor dus niet gecontroleerd kan worden. Sluitende conclusies aangaande de invloed van de persoonlijke karakteristieken van procureurs op de vervolgingsbeslissingen kunnen aldus niet worden gesteld.

3.2 Beperkingen en aanbevelingen

De studie was echter niet zonder beperkingen. Toch werd er al een eerste stap gezet in de richting van meer onderzoek naar interactie-effecten die kunnen meespelen in het besluitvormingsproces van het Openbaar Ministerie. De belangrijkste beperking is mogelijks de effectieve steekproefomvang. Een grotere steekproef met meer gevallen verspreid over kruistabellen tussen de interacties van procureurs en verdachten en de uitkomstvariabele zou mogelijks de nauwkeurigheid (of de statistische significantie) van combinaties van coëfficiënten kunnen verbeteren. Toekomstig onderzoek wordt aanbevolen om gevallen te testen over een langere periode, alsook over meerdere juridische gebieden. Een grotere steekproefgrootte zou ook analyses

mogelijk moeten maken die de gegevens desaggregeren naar type delict en niet enkel naar de tenlastelegging "*Opzettelijke slagen en verwondingen*". Het zou namelijk zeer moeilijk zijn om de gevonden resultaten te veralgemenen naar andere misdrijven toe aangezien er mogelijks nog andere kenmerken meespelen in deze beslissingsnemingen. Ook is de data die gebruikt werd, verzameld op slechts een parket in België. Indien het vervolgingsbeleid verschillend is naargelang het parket is veralgemening eveneens niet mogelijk binnen deze tenlastelegging.

Deze studie benadrukt de waarde van het schatten van modellen die interactie-effecten omvatten. Dit is echter eenvoudigweg een poging om te bepalen of het geslacht van verdachte en procureur directe gevolgen kunnen hebben op beslissingen na het vooronderzoek. De bevindingen van de studie suggereren echter wel dat het niet in overweging nemen van de kruising van geslacht van zowel verdachte als procureur, kan resulteren in onnauwkeurige conclusies over de effecten van deze variabelen op de vervolgings- en seponeringsbeslissing.

Uiteraard spelen er naast deze variabelen mogelijks nog een heel aantal andere kenmerken mee in het beslissingsnemen waar in deze studie mogelijks zelfs geen controle voor is uitgevoerd. Zo werd er slechts in zeer beperkte mate gecontroleerd voor de invloed van persoonlijke kenmerken van procureurs zelf. Zo is er slechts een kenmerk opgenomen, namelijk het geslacht van de procureur zelf. In verband met verdachtekenmerken, werd er reeds voor een heel aantal variabelen gecontroleerd. Echter, aangezien er voor een groot aantal observaties de eerdere veroordelingen niet ter beschikking was, diende deze variabele te worden *gedropt*. Mogelijks kan deze variabele echter wel een invloed hebben op het beslissingsvormingsproces. Daarenboven kan worden gesteld dat de *in-group* bias mogelijks ook samenhangt met de *in-group* bias tussen procureur en slachtoffer. Voor deze interactie werd er echter niet gecontroleerd.

Een laatste aanbeveling naar toekomstig onderzoek toe, is de uitbreiding van het onderzoek van persoonlijke kenmerken van procureurs op de vervolgings- en seponeringsbeslissing en de interactie van deze variabelen. In deze studie werd er namelijk slechts op een variabele gefocust, maar er wordt verwacht dat er ook hier toch mogelijks significante waarnemingen mogelijk zijn.

TITEL V: Conclusies

Deze masterproef heeft als doel na te gaan of het geslacht van verdachten alsook van procureurs een invloed heeft op de vervolgingsbeslissing in strafzaken in België, in zaken met tenlastelegging “*Opzettelijke slagen en verwondingen*”. Om op dit centrale onderzoeksprobleem een antwoord te kunnen bieden, werden er drie deelvragen opgesteld. Hier volgend zal er worden getracht om op elk van deze deelvragen een antwoord te formuleren.

Deelvraag 1: Hoe komt een beslissing van het Openbaar Ministerie in België tot stand en in welke mate is het hierbij gebonden aan regels en principes?

Voor er uitspraken kunnen worden gedaan over de impact van kenmerken eigen aan procureurs alsook verdachten inzake vervolgingsbeslissingen, is het belangrijk om te bestuderen hoe een beslissing van het Openbaar Ministerie in een strafdossier in België tot stand komt. Het onderzoek in strafzaken bestaat in België fundamenteel uit twee fases, namelijk het vooronderzoek en het eigenlijke strafproces. Het vooronderzoek kan daarnaast op twee manieren verlopen, namelijk door het voeren van een opsporingsonderzoek door een procureur des Konings en zijn hulpofficieren of door het voeren van een gerechtelijk onderzoek waarbij tussenkomst van een onderzoeksrechter vereist is. Het Openbaar Ministerie zal aldus beslissingen nemen na het einde van een opsporingsonderzoek; de raadkamer doet dit na een gerechtelijk onderzoek. Het opsporingsonderzoek kan op verschillende manieren eindigen. Het OM kan een verdachte dagvaarden voor de strafrechter indien een alternatieve maatregel (seponeren, minnelijke schikking, bemiddeling in strafzaken of pretoriaanse probatie) niet aangewezen is. Daarnaast kan het OM ook beslissen om alsnog een gerechtelijk onderzoek op te zetten indien een diepgaander onderzoek vereist lijkt.

De wetgever is zich bewust van de monopolistische positie van het Openbaar Ministerie inzake het nemen van vervolgingsbeslissingen, vandaar dat zij reeds enkele beperkingen hierover heeft opgenomen in de wet. Het OM is gebonden aan een heel aantal algemene rechtsbeginselen alsook aan een motiveringsverplichting bij de beslissing om te klasseren zonder gevolg. Daarnaast bestaat er ook een informatieplicht van de procureur des Konings en de procureur-generaal ten aanzien van de federale procureur. Toch is reeds duidelijk dat het Openbaar Ministerie heel wat bewegingsvrijheid nodig heeft om haar taak te kunnen uitvoeren en deze ook heeft. Met andere woorden, de mogelijkheid bestaat dat andere dan enkel en alleen de wettelijke factoren meespelen in haar vervolgingsbeslissing, waaronder mogelijks ook persoonlijke kenmerken.

Deelvraag 2: Welke kenmerken kunnen een rol spelen in de vervolgingsbeslissing van het Openbaar Ministerie?

Om de tweede deelvraag te kunnen beantwoorden, werd er aan de hand van een literatuurstudie getracht om aan te tonen welke persoonlijke kenmerken van zowel verdachten, slachtoffers, dossiergebonden kenmerken alsook kenmerken eigen parketmagistraten bepalend kunnen zijn in een strafdossier om te vervolgen of niet te vervolgen. Omdat er over deze laatstgenoemde, namelijk

parketmagistraten, zeer weinig informatie beschikbaar is, werden er eveneens enkele studies toegevoegd waar kenmerken eigen aan rechters die van invloed zijn op de veroordelingsbeslissing van daders werden onderzocht. Er wordt namelijk verondersteld dat het besluitvormingsproces van rechters gelijkaardig verloopt aan het besluitvormingsproces van procureurs inzake de vervolgingsbeslissing.

Studies naar kenmerken eigen aan verdachte-, slachtoffer- en dossiergebonden kenmerken leverden een groot aantal zoekresultaten op. Verschillende onderzoekers hebben geprobeerd om factoren te identificeren die verklarend zijn voor een beoordelingsreactie. Op basis van de voornoemde studies kan er worden geconcludeerd dat de persoonlijke kenmerken van zowel slachtoffers als verdachten weldegelijk een invloed kunnen uitoefenen op de vervolgingsbeslissing maar over de mate van beïnvloeding is vaak geen eenduidig resultaat. De kenmerken die hiervoor onderzocht werden, zijn geslacht, etniciteit, leeftijd, sociale staat, relatie tussen verdachte en slachtoffer, zwaarte van de verwondingen alsook enkele dossiergebonden kenmerken.

Geslacht blijkt volgens verscheidene onderzoekers een van de best verklarende kenmerken van vervolging te zijn, waarbij mannelijke verdachten vaker vervolgd worden in vergelijking met vrouwelijke verdachten. Andere onderzoekers concludeerden daarentegen dat vrouwelijke verdachten net meer kans zouden hebben dat het dossier voor de strafrechter wordt gebracht. Ook het geslacht van het slachtoffer blijkt een invloed te hebben op de vervolgingsbeslissing. Daarnaast geven ook de studies omtrent de etniciteit geen duidelijke resultaten. Sommige studies concluderen dat etniciteit geen invloed heeft op de vervolgingsbeslissing of de seponering van een dossier. Toch zijn er ook een aantal onderzoekers die het tegengestelde bewezen. Wanneer de interactie tussen etniciteit en geslacht nader wordt bekeken, zien we hier eveneens inconsistente besluitvormingen ontstaan. De meeste studies concludeerden dat de etniciteit van de verdachte en de verschillen tussen afkomst in de verdachte-slachtoffer context (vnl. wanneer de verdachte zwart of latino is en het slachtoffer blank) een significante invloed hebben op de vervolgingsbeslissing en de seponeringsbeslissing. Naast de kenmerken geslacht en etniciteit, blijkt de leeftijd van zowel de verdachte alsook het slachtoffer een invloed te hebben op de vervolgingsbeslissing. Voornamelijk wanneer de leeftijd in interactie wordt gezien met andere kenmerken, blijken er interactieve effecten van geslacht, etniciteit en leeftijd op de vervolgingsbeslissing van verdachten waar te nemen. Elke variabele heeft een significant direct effect op de uitkomsten.

De sociale staat van een verdachte blijkt eveneens een rol te spelen in de vervolgingsbeslissing van procureurs. Hier bestaat echter wel eensgezindheid over. Zo zouden verdachten die werkloos zijn, een grotere kans hebben om vervolgd te worden in vergelijking met verdachten die wel een job hebben. Inzake de relatie tussen verdachte en slachtoffer, werd geconstateerd dat hoe dichter de verhouding slachtoffer-dader is op de sociale schaal, des te minder ernstig de uitgesproken straf is. Over de burgerlijke staat is er dan weer geen eensgezindheid.

Over de impact van de zwaarte van de verwondingen van het slachtoffer op de vervolgingsbeslissing bestaat, net zoals bijna voor alle kenmerken, grote onenigheid. Mogelijks kan dit verklaard worden door andere classificering van de zwaarte van de verwondingen. De meerderheid van de reeds

gevoerde onderzoeken naar zaken met de tenlastelegging "*Opzettelijke slagen en verwondingen*" heeft aangetoond dat de aanwezigheid van lichamelijke verwondingen de kans op vervolging vergroot, hoewel er ook een aantal studies geen effect van slachtofferverwonding hebben gevonden. In tegenstelling tot wat de meeste onderzoekers aldus concludeerden, stelden enkele andere onderzoekers dat ernstige verwondingen van het slachtoffer negatief gecorreleerd zouden zijn met de beslissing om te vervolgen. Ook inzake verklaringen van medische hulp lijken onderzoekers niet overeen te komen. Met uitzondering van een aantal onderzoeken hebben eerdere onderzoeken naar de effecten van het verkrijgen van medische hulp geen effect op de vervolgingsbeslissing bewezen.

Daarenboven zijn er nog andere kenmerken eigen aan een dossier die van invloed kunnen zijn op de vervolgingsbeslissing. Deze beslissing lijkt namelijk aanzienlijk te worden beïnvloed door het feit of het een geval van huiselijk geweld betrof of niet. Ook het strafrechtelijk verleden zou volgens verscheidene onderzoeken aanleiding geven tot verhoogde vervolgingspercentages. Ook het uiten van bedreigingen tegen een intieme partner (met of zonder een wapen) en het zwaaien met een wapen blijken significant te zijn. Een laatste belangrijk kenmerk dat onderzocht werd, is het bestaan van bewijslast. Het hebben van een sterke bewijslast, zoals de aanwezigheid van getuigen en de documentatie van verwondingen zouden een van de belangrijkste factoren zijn die van invloed zijn op de vervolgingsbeslissing.

Wanneer er gezocht werd naar studies in België die hierover handelen, dienden echter te worden vastgesteld dat er slechts enkele studies konden worden gevonden. Uit de uitgebreid besproken studie van Fijnaut, Van Daele, & Parmentier (2000) kan worden geconcludeerd dat kenmerken eigen aan verdachte, slachtoffer en dossiergebonden factoren een invloed kunnen hebben op de vervolgingsbeslissing. Mannelijke verdachten zien hun dossier namelijk vaker worden doorverwezen naar de rechtbank dan deze te zien seponeren. Ook blijken enkele kenmerken eigen aan het slachtoffer een invloed te hebben op de vervolgingsbeslissing. Het geslacht van het slachtoffer heeft net zoals het geslacht van de verdachte een significante invloed op de uitkomst van de vervolgingsbeslissing. Ten slotte heeft ook de burgerlijke staat van het slachtoffer een invloed op de afhandeling van zaken betreffende "*Opzettelijke slagen en verwondingen*". Indien slachtoffers ongehuwd zijn, komen verdachten minder snel in aanmerking voor een minnelijke schikking of strafbemiddeling dan voor een dagvaarding en nog minder voor seponering. Wanneer het slachtoffer daarnaast ten gevolge van het misdrijf arbeidsongeschikt was, besluiten procureurs veel eerder om het dossier te verwijzen naar de rechtbank dan wanneer dit niet het geval is. Indien er wel sprake is van een relatie met het slachtoffer, zien verdachten hun dossier vaker eindigen in een sepot. Dit sluit aan bij de bevindingen die werden geconstateerd in buitenlandse studies. Uit deze Belgische studie blijkt dat *Getuigen van de feiten* en *Ontkenning van de feiten* de belangrijkste invloed uitoefenen op de beslissing van de magistraat om zaken op een bepaalde manier af te handelen. Ook het feit dat de verdachte al dan niet onder invloed was toen hij de feiten beging, heeft een impact op de vervolgingsbeslissing. Berteloot en Verwimp (2011) stelden bijkomend dat volgende factoren een rol te spelen bij het al dan niet seponeren van een dossier: het bestaan van voorgaande feiten, de aard van de verwondingen van het slachtoffer, de veiligheid van het slachtoffer en de aanwezigheid van kinderen.

Onderzoek voeren naar de invloed van de kenmerken eigen aan procureurs op de vervolgingsbeslissing kan cruciale elementen opleveren inzake het proces van het nemen de vervolgingsbesluiten. Echter, er is vandaag de dag slechts een beperkte hoeveelheid literatuur voorhanden. De impact van persoonlijke kenmerken zoals geslacht, leeftijd, ervaring of etnische afkomst van een procureur op de vervolgingsbeslissing blijkt zelfs nog onbekend terrein. Wel zijn er enkele studies uitgevoerd die de mate waarin de beslissingen van individuele procureurs verschillen en hoe deze beslissingen de uitkomst van het proces op een verschillende manier beïnvloeden, onderzocht hebben (Engen, 2008; Kim et al., 2015). Vervolgens werden er dan ook studies naar persoonlijke kenmerken van rechters nader bekeken om de mogelijke impact alsnog te bepalen van deze kenmerken op het besluitvormingsproces. Ook omtrent deze kenmerken blijkt er geen eensgezindheid te zijn. Inzake het geslacht van een rechter stelden sommige onderzoekers vast dat vrouwelijke rechters meer vrijheidsgezind waren in vergelijking met hun mannelijke collega's. Anderen stelden daarentegen vast dat dit niet het geval was. Daarenboven concludeerden sommige onderzoekers dat vrouwelijke rechters strenger waren dan hun mannelijke collega's terwijl andere onderzoekers geen significant verschil konden vinden tussen beslissingen genomen door vrouwelijke en die genomen door mannelijke rechters. Ook inzake etniciteit kon er eveneens tot geen eensluidende conclusie worden gekomen. Door verschillende onderzoekers werd gesteld dat wanneer de etniciteit van de verdachte en de rechter verschillend was, men andere resultaten kon terugvinden dan wanneer de etniciteit dezelfde was. Een alleenstaande studie naar het effect van vooroordelen binnen groepen, meer bepaald de voorkeursbehandeling van de in-groep, vonden onderzoekers aanwijzingen voor negatieve raciale vooroordelen bij groepen in de straftoemeting. Daarnaast wordt in verschillende studies ook het effect van de leeftijd en de ervaring van de rechter op de veroordelingsbeslissing in overweging genomen. Daaruit blijkt dat oudere rechters anders oordelen dan jongere rechters. Er kan echter op basis van de gevoerde onderzoeken niet eensluidend worden gesteld dat de ene groep strenger dan wel 'soepeler' oordeelt dan de andere.

Deelvraag 3: In welke mate oefenen het geslacht van de verdachte alsook het geslacht van de procureur een invloed uit op de vervolgingsbeslissing van het Openbaar Ministerie in zaken met tenlastelegging opzettelijke slagen en verwondingen?

Om op de laatste deelvraag van deze masterproef een antwoord te formuleren, werd er aan de hand van een empirisch onderzoek geprobeerd om aan te tonen of het geslacht van zowel verdachten als procureurs van invloed zijn in een strafdossier in België omtrent "*Opzettelijke slagen en verwondingen*" in de beslissing om al dan niet te vervolgen alsook in de beslissing om al dan niet te seponeren. Het doel van de uitgevoerde regressieanalyses was om na te gaan of de vooropgestelde hypothesen verworpen dan wel niet verworpen konden worden. Voor elk van de uitgevoerde regressies werd steeds een groep controlevariabelen toegevoegd. Uit de studie kan worden geconcludeerd dat het geslacht van verdachten in de beslissing om al dan niet tot vervolging over te gaan, slechts een geringe invloed heeft op de vervolgingsbeslissing van procureurs. We kunnen namelijk constateren dat mannelijke en vrouwelijke parketmagistraten vergelijkbare vervolgingsprocedures hanteren, wat suggereert dat procureurs meer geleid worden door hun opleiding en socialisatie dan door hun persoonlijke ervaringen of achtergrond. Het uitoefenen van het beroep, niet zozeer het individu zelf, maakt blijkbaar de "man" of de "vrouw" procureur.

Vooreerst werd er op basis van de gevoerde literatuurstudie een hypothese opgesteld dat vrouwen meer kans hebben dat hun zaak wordt geseponereerd in tegenstelling tot mannelijke verdachten. Daarnaast zouden er veel meer mannelijke verdachten vervolgd worden voor gevallen van geweld dan vrouwelijke verdachten. Wanneer men kijkt naar de resultaten van de uitgevoerde regressies, kan er echter geen significant verschil worden waargenomen naar gelang het effect van het geslacht van verdachten op de vervolgingsbeslissing. In de seponeringsbeslissing blijkt dit anders te zijn. Volgens de uitgevoerde regressie zouden mannelijke verdachten meer kans hebben om hun zaak te zien worden geseponereerd in vergelijking met vrouwelijke verdachten. Dit leidt aldus tot een effect in tegengestelde verwachte richting. Wanneer daarnaast de hypothesen getoetst werden aangaande de impact van het geslacht van procureurs op de vervolgings- en seponeringsbeslissing, diende er te worden geconcludeerd dat ook hier geen significante verschillen konden worden vastgesteld en dit voor beide beslissingen.

Daarenboven werd er in deze studie bestudeerd of het geslacht van de parketmagistraat en het geslacht van de verdachte die in interactie treden met elkaar, een andere impact hebben op de vervolgingsbeslissing dan wanneer we slechts de partiële invloed van het geslacht van een van beide opnemen in de analyse. De derde en vierde hypothese stelden dat wanneer er sprake is van *in-group bias*, de kans op vervolging stijgt in vergelijking met wanneer het geslacht van procureur en verdachte verschillend is. Aangaande de kans op seponering werd voorheen gesteld dat wanneer er sprake zou zijn van *in-group bias*, dat de kans op seponering daalt. Bij het toetsen van deze modellen kunnen we eveneens vaststellen dat geen van de opgenomen interactietermen een significant verschil vertoont, wat dus ook doet aannemen dat het geslacht geen rol speelt in de vervolgingsbeslissing. Wanneer er naar de seponeringsbeslissing wordt gekeken als afhankelijke variabele, kan er echter worden gesteld dat het geslacht van de verdachte mogelijks wel een invloed heeft op de te nemen beslissing. De gevonden resultaten tonen aan dat enkel wanneer er gecontroleerd wordt voor verdachte en procureur van hetzelfde geslacht alsook de variabele *Mannelijke procureur* wordt opgenomen, dat de coëfficiënt van de interactieterm een significant effect heeft op het 10% significantielevel. Hieruit kan worden afgeleid dat wanneer mannelijke verdachten worden toegewezen aan mannelijke procureurs, zij 13% meer kans zouden hebben op seponering dan wanneer zij worden toegewezen aan procureurs met een ander geslacht. Ook hier werden aldus resultaten gevonden die in de tegengestelde verwachte richting optreden, *in-group bias* zou er namelijk toe leiden dat de kans op seponering stijgt.

Ook werden er enkele beperkingen en aanbevelingen toegevoegd op het einde van dit onderdeel. Natuurlijk was deze studie niet zonder beperkingen. Toch werd er al een eerste stap gezet in de richting van meer onderzoek naar interactie-effecten die kunnen meespelen in het besluitvormingsproces van het Openbaar Ministerie.

Lijst van de geraadpleegde werken

- Albonetti, C. A. (1987). Prosecutorial discretion: The effects of uncertainty. *Law and society review*, 291-313.
- Balcaen, A., & Beken, T. V. (2009). Het openbaar ministerie tussen uitvoerende en rechterlijke macht. *Institute for International Research on Criminal Policy*.
- Balcaen, A., & Vander Beken, T. (2009). Strafvorderingsrichtlijnen voor het openbaar ministerie: een (nieuwe) schakel in de veiligheidsketen? *De relatie in de strafrechtsketen tussen politie, parket, onderzoeksrechter en rechtbank*(12), 109.
- Baumer, E. P., Messner, S. F., & Felson, R. B. (2000). The role of victim characteristics in the disposition of murder cases. *Justice Quarterly*, 17(2), 281-307.
- Beichner, D., & Spohn, C. (2005). Prosecutorial charging decisions in sexual assault cases: Examining the impact of a specialized prosecution unit. *Criminal Justice Policy Review*, 16(4), 461-498.
- Belknap, J., Graham, D., Hartman, J., Lippen, V., Allen, G., & Sutherland, J. (2000). *Factors related to domestic violence court dispositions in a large urban area: The role of victim/witness reluctance and other variables*: University of Cincinnati.
- Berteloot, K., & Verwimp, P. (2011). Partnergeweld in het strafrecht en het strafrechtelijk beleid.
- Boonen, J., & Decock, G. (2002). Recht voor welzijnswerkers. Mechelen: Kluwer.
- Buzawa, E. S., & Buzawa, C. G. (1996). *Do arrests and restraining orders work?* : Sage Publications.
- Chiricos, T. G., & Bales, W. D. (1991). Unemployment and punishment: An empirical assessment. *Criminology*, 29(4), 701-724.
- Cleiren, C. (1996). Hoe groot is de strafrechte (r) lijke vrijheid?
- Cochran, J. C., Mears, D. P., Bales, W. D., & Stewart, E. A. (2014). Does inmate behavior affect post-release offending? Investigating the misconduct-recidivism relationship among youth and adults. *Justice Quarterly*, 31(6), 1044-1073.
- Davis, R. C., Smith, B. E., & Taylor, B. (2003). Increasing the proportion of domestic violence arrests that are prosecuted: A natural experiment in Milwaukee. *Criminology & public policy*, 2(2), 263-282.
- Dawson, M. (2004). Rethinking the Boundaries of Intimacy at the End of the Century: The Role of Victim-Defendant Relationship in Criminal Justice Decisionmaking Over Time. *Law & Society Review*, 38(1), 105-138.
- Dawson, M., & Dinovitzer, R. (2001). Victim cooperation and the prosecution of domestic violence in a specialized court. *Justice Quarterly*, 18(3), 593-622.
- Declercq, R. (2014). *Beginselen van strafrechtspleging*: Kluwer.
- Depew, B., Eren, O., & Mocan, N. (2017). Judges, Juveniles and In-Group Bias. *The Journal of Law and Economics*, 60(2), 209-239.
- Dreesen, J., & Werbrouck, Y. (2012). *Praktisch strafprocesrecht*: de Boeck.
- Duker, M. J. A. (2003). *Legitieme straftoemeting. Een onderzoek naar de legitimiteit van de straftoemeting in het licht van het gelijkheidsbeginsel, het democratiebeginsel en het beginsel van een eerlijke procesvoering*. Erasmus School of Law.

- Dutton, D. G. (1988). Profiling of wife assaulters: Preliminary evidence for a trimodal analysis. *Violence and victims, 3*(1), 5.
- Engen, R. L. (2008). Have Sentencing Reforms Displaced Discretion over Sentencing from Judges to Prosecutors? *The changing role of the American prosecutor, 73*.
- Fernando Rodriguez, S., Curry, T. R., & Lee, G. (2006). Gender differences in criminal sentencing: Do effects vary across violent, property, and drug offenses? *Social Science Quarterly, 87*(2), 318-339.
- Fijnaut, C., Van Daele, D., & Parmentier, S. (2000). *Een Openbaar Ministerie voor de 21ste eeuw*: Leuven University Press.
- Forst, B. (1978). What Happens After Arrest? A Court Perspective of Police Operations in the District of Columbia.
- Franklin, T. W. (2010). The intersection of defendants' race, gender, and age in prosecutorial decision making. *Journal of Criminal Justice, 38*(2), 185-192.
- Geelhoed, W. (2015). Ein gegenwärtiges Anliegen der Allgemeinheit. Over het evenredigheidsbeginsel en de vervolgingsbeslissing.
- Geens, K. (2015). Het justitieplan: Een efficiëntere justitie voor meer rechtvaardigheid. .
- Gelsthorpe, L., & Loucks, N. (1997). Magistrates' explanations of sentencing decisions. *Understanding the sentencing of women, 23-53*.
- Geraerts, N. (2015). *De verschillende posities van het slachtoffer in het vooronderzoek*. Universiteit Hasselt, Hasselt.
- Gibson, J. L. (1978). Judges' role orientations, attitudes, and decisions: An interactive model. *American Political Science Review, 72*(3), 911-924.
- Groenhuijsen, M. (2002). De dreigende verdachtmaking van het opportuniteitsbeginsel in het Nederlandse strafprocesrecht. *Delikt en Delinkwent, 32*(5), 437-445.
- Gruhl, J., Spohn, C., & Welch, S. (1981). Women as policymakers: The case of trial judges. *American Journal of Political Science, 308-322*.
- Henning, K., & Feder, L. (2005). Criminal prosecution of domestic violence offenses: An investigation of factors predictive of court outcomes. *Criminal justice and behavior, 32*(6), 612-642.
- Henning, K., & Renauer, B. (2005). Prosecution of women arrested for intimate partner abuse. *Violence and victims, 20*(3), 361.
- Hirschel, D., & Hutchison, I. W. (2001). The relative effects of offense, offender, and victim variables on the decision to prosecute domestic violence cases. *Violence Against Women, 7*(1), 46-59.
- Hof van Justitie, E. U. (2017a). Mijn rechten tijdens het onderzoek. from European e-justice
- Hof van Justitie, E. U. (2017b). Rechten van slachtoffers van strafbare feiten in strafrechtelijke procedures - België. from European e-justice
- Huebner, B. M., & Bynum, T. S. (2008). The role of race and ethnicity in parole decisions. *Criminology, 46*(4), 907-938.
- Jacoby, J., Mellon, L., Ratledge, E., & Turner, S. (1982). Prosecutorial decision making: A national study. *Washington, DC: Department of Justice, National Institute of Justice*.
- Johnson, B. D. (2006). The multilevel context of criminal sentencing: Integrating judge-and county-level influences. *Criminology, 44*(2), 259-298.

- Johnson, B. D., & Betsinger, S. (2009). Punishing the "Model Minority": Asian-American Criminal Sentencing Outcomes in Federal District Courts. *Criminology*, 47(4), 1045-1090.
- Jones, D. A., & Belknap, J. (1999). Police responses to battering in a progressive pro-arrest jurisdiction. *Justice quarterly*, 16(2), 249-273.
- Justitie, F. O. D. (2009). Justitie in België.
- Kim, B., Spohn, C., & Hedberg, E. (2015). Federal sentencing as a complex collaborative process: judges, prosecutors, judge-prosecutor dyads, and disparity in sentencing. *Criminology*, 53(4), 597-623.
- Kingsnorth, R. F., & MacIntosh, R. C. (2007). Intimate partner violence: The role of suspect gender in prosecutorial decision-making. *Justice Quarterly*, 24(3), 460-495.
- Kingsnorth, R. F., MacIntosh, R. C., Berdahl, T., Blades, C., & Rossi, S. (2001). Domestic violence: The role of interracial/ethnic dyads in criminal court processing. *Journal of Contemporary Criminal Justice*, 17(2), 123-141.
- Kingsnorth, R. F., MacIntosh, R. C., & Sutherland, S. (2002). Criminal charge or probation violation? Prosecutorial discretion and implications for research in criminal court processing. *Criminology*, 40(3), 553-578.
- Kulik, C. T., Perry, E. L., & Pepper, M. B. (2003). Here comes the judge: the influence of judge personal characteristics on federal sexual harassment case outcomes. *Law and human behavior*, 27(1), 69.
- Leiber, M. J., & Mack, K. Y. (2003). The individual and joint effects of race, gender, and family status on juvenile justice decision-making. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 40(1), 34-70.
- Lim, C. S., Silveira, B. S., & Snyder, J. M. (2016). Do Judges' Characteristics Matter? Ethnicity, Gender, and Partisanship in Texas State Trial Courts. *American Law and Economics Review*, 18(2), 302-357.
- Lucas, N. (2013). *De rol en positie van het openbaar ministerie*. Universiteit Gent, Gent.
- Manning, K. L., Carroll, B. A., & Carp, R. A. (2004). Does age matter? Judicial decision making in age discrimination cases. *Social Science Quarterly*, 85(1), 1-18.
- Martin, M. E. (1994). Mandatory arrest for domestic violence: The courts' response. *Criminal Justice Review*, 19(2), 212-227.
- Mechelen, P. (z.j.). Wat is het verschil tussen een opsporingsonderzoek en een gerechtelijk onderzoek?
- Meijer, M. E., Simmelink, J. B. H. M., & Van Daele, D. (2014). *Het Openbaar Ministerie verandert*: Wolf Legal Publishers (WLP).
- Meijer, S., de Wilde, B., Stevens, L., Cupido, M., & Fry, E. (2016). De tenlastelegging als grondslag voor de rechterlijke beslissing. Een rechtsvergelijkend onderzoek naar de inrichting van de tenlastelegging en de gebondenheid eraan bij het bewijs, de kwalificatie en de straftoemeting in Nederland, België, Frankrijk, Italië en Duitsland.
- Messing, J. T. (2010). Evidence-based prosecution of intimate partner violence in the post-Crawford era: a single-city study of the factors leading to prosecution. *Crime & Delinquency*, 60(2), 238-260.
- Moens, S. (2012). Strafrechtelijke procedure.
- Myers, M. A., & LaFree, G. D. (1982). Sexual assault and its prosecution: A comparison with other crimes. *J. Crim. L. & Criminology*, 73, 1282.

- Nagel, I. H., & Hagan, J. (1983). Gender and crime: Offense patterns and criminal court sanctions. *Crime and justice*, 4, 91-144.
- Neubauer, D. W. (1974). *Criminal justice in middle America*: General Learning Press Morristown, NJ.
- Neubauer, D. W., & Fradella, H. F. (2018). *America's courts and the criminal justice system*: Cengage Learning.
- O'Neal, E. N., Beckman, L. O., & Spohn, C. (2016). The sexual stratification hypothesis: is the decision to arrest influenced by the victim/suspect racial/ethnic dyad? *Journal of interpersonal violence*, 0886260516651093.
- O'Neal, E. N., Tellis, K., & Spohn, C. (2015). Prosecuting intimate partner sexual assault: Legal and extra-legal factors that influence charging decisions. *Violence against women*, 21(10), 1237-1258.
- Openbaar Ministerie, B. (2015). Openbaar Ministerie.
- Openbaar Ministerie, B. (z.j.-a). Jaarstatistiek van de correctionele parketten. Retrieved from <http://www.om-mp.be/stat/corr/start/n/procedure.html>
- Openbaar Ministerie, B. (z.j.-b). Parket Procureur des Konings.
- Orloff, N. M. (2014). *Domestic violence offenses: The influence of victim-offender relationship on prosecutorial and judicial decision making*. Boston College.
- Peresie, J. L. (2005). Female judges matter: Gender and collegial decisionmaking in the federal appellate courts. *Yale Law Journal*, 1759-1790.
- Rauma, D. (1984). Going for the gold: Prosecutorial decision making in cases of wife assault.
- Romain, D. M., & Freiburger, T. L. (2013). Prosecutorial discretion for domestic violence cases: an examination of the effects of offender race, ethnicity, gender, and age. *Criminal Justice Studies*, 26(3), 289-307. doi:10.1080/1478601X.2012.745399
- Romain, D. M., & Freiburger, T. L. (2016). Chivalry revisited: gender, race/ethnicity, and offense type on domestic violence charge reduction. *Feminist Criminology*, 11(2), 191-222.
- Schmidt, J., & Steury, E. H. (1989). Prosecutorial discretion in filing charges in domestic violence cases. *Criminology*, 27(3), 487-510.
- Schuermans, F., & Vandermeersch, D. (2010). *Justitiereportorium : wegwijzer in de organisatie, procedures en data* (Editie 2011 ed.): Brussel : Politeia.
- Shermer, L. O. N., & Johnson, B. D. (2010). Criminal prosecutions: Examining prosecutorial discretion and charge reductions in US federal district courts. *Justice Quarterly*, 27(3), 394-430.
- Smith, E. L., Durose, M. R., & Langan, P. A. (2008). *State court processing of domestic violence cases*: US Department of Justice, Office of Justice Programs.
- Smith, R. J., & Levinson, J. D. (2011). The impact of implicit racial bias on the exercise of prosecutorial discretion. *Seattle UL Rev.*, 35, 795.
- Songer, D. R., & Crews-Meyer, K. A. (2000). Does judge gender matter? Decision making in state supreme courts. *Social Science Quarterly*, 750-762.
- Spears, J. W., & Spohn, C. C. (1997). The effect of evidence factors and victim characteristics on prosecutors' charging decisions in sexual assault cases. *Justice Quarterly*, 14(3), 501-524.
- Spohn, C. (2009). *How do judges decide?: the search for fairness and justice in punishment*: Sage.

- Spohn, C., Gruhl, J., & Welch, S. (1987). The impact of the ethnicity and gender of defendants on the decision to reject or dismiss felony charges. *Criminology*, 25(1), 175-192.
- Spohn, C., & Holleran, D. (2000). The imprisonment penalty paid by young, unemployed black and Hispanic male offenders. *Criminology*, 38(1), 281-306.
- Spohn, C., & Holleran, D. (2001). Prosecuting sexual assault: A comparison of charging decisions in sexual assault cases involving strangers, acquaintances, and intimate partners. *Justice Quarterly*, 18(3), 651-688.
- Statistische Analisten, O. M. (2015). Parketstatistieken - Jaarstatistieken 2015. In B. Openbaar Ministerie (Ed.). België.
- Steffensmeier, D., & Britt, C. L. (2001). Judges' race and judicial decision making: Do black judges sentence differently? *Social Science Quarterly*, 82(4), 749-764.
- Steffensmeier, D., & Hebert, C. (1999). Women and men policymakers: Does the judge's gender affect the sentencing of criminal defendants? *Social Forces*, 77(3), 1163-1196.
- Steffensmeier, D., Ulmer, J., & Kramer, J. (1998). The interaction of race, gender, and age in criminal sentencing: The punishment cost of being young, black, and male. *Criminology*, 36(4), 763-798.
- Steffensmeier, D. J. (1980). Sex differences in patterns of adult crime, 1965-77: A review and assessment. *Social Forces*, 58(4), 1080-1108.
- Thomaes, S. (2009). Naar een knowledge-en evidence-based strafrechtelijk beleid *Van Pionier Naar Onmisbaar* (Vol. 1, pp. 158).
- Ulmer, J. T. (1997). *Social worlds of sentencing: Court communities under sentencing guidelines*: SUNY Press.
- Ulmer, J. T., Kurlychek, M. C., & Kramer, J. H. (2007). Prosecutorial discretion and the imposition of mandatory minimum sentences. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 44(4), 427-458.
- Van den Wyngaert, C. (2010). *Kennismaking met het strafprocesrecht* (Vol. 2): Maklu.
- van der Valk, P. (2010). Strafrecht en huiselijk geweld. *Justitiele Verkenningen*, 36(8), 62.
- van Kerckvoorde, J. (1978). Afdeling van strafzaken door het Openbaar Ministerie: een onderzoek naar door het Openbaar Ministerie binnen een gerechtelijk arrondissement genomen beslissingen, met bijzondere aandacht voor de afdeling van winkeldiefstal en van rijden onder invloed.
- Van Koppen, P. J., & Kate, J. T. (1984). Individual differences in judicial behavior: Personal characteristics and private law decision-making. *Law and Society Review*, 225-247.
- van Straelen, F., & van Dijk, J. (1981). *Rechtsgelijkheid en sepotpraktijk*. Retrieved from
- Van Velthoven, B., & Van Wijck, P. (2013). Recht en efficiëntie. *Een inleiding in de economische analyse van het recht*. Deventer: Kluwer.
- Verbruggen, F., & Verstraeten, R. (2016). *Strafrecht & strafprocesrecht voor Bachelors, deel 1*: Maklu.
- Vervaele, J. (1991). Het Openbaar Ministerie in de strafrechtspleging: vergt strafrechtsbeleid een nieuwe definitie van de Trias Politica? *Rechtskundig weekblad*, 1014-1023.
- Welch, S., Combs, M., & Gruhl, J. (1988). Do black judges make a difference? *American Journal of Political Science*, 126-136.

Werff, C. (1977). Achtergronden van de vervolgingsbeslissing.

Werff, C., & van der Zee-Nefkens, A. A. (1978). *Strafrechtelijke vervolging en bestraffing van Nederlanders en buitenlanders*. Retrieved from

Worrall, J. L., Ross, J. W., & McCord, E. S. (2006). Modeling Prosecutors' Charging Decisions in Domestic Violence Cases. *Crime & Delinquency*, 52(3), 472-503. doi:10.1177/0011128705282496

Bijlagen

Bijlage 1. Tabellen regressieanalyses

1. Analyses vervolgingsbeslissing

1.1 Vervolgingsbeslissing (enkelvoudig)

VERVOLGINGSBESLISSING	Coëfficiënten (Robuuste standaardfouten)
Onafhankelijke- en controlevariabelen	
Mannelijke procureur	-0.0684
	(0.0418)
Mannelijke verdachte	-0.0293
	(0.0482)
Verdachte werkloos	0.0239
	(0.0396)
Verdachte student	0.0293
	(0.0610)
Verdachte jongvolwassen	-0.0294
	(0.0770)
Verdachte middelbare leeftijd	0.0687
	(0.0448)
Verdachte 65+	-0.160**
	(0.0815)
Verdachte ongehuwd	-0.0132
	(0.0449)
Verdachte gescheiden	-0.0490
	(0.0551)
Verdachte weduwnaar/weduwe	0.293*
	(0.170)
Verdachte buitenlandse nationaliteit	-0.153***
	(0.0484)
Vrouwelijk slachtoffer	-0.0227
	(0.0508)
Minderjarig slachtoffer	-0.0278
	(0.0545)
Slachtoffer buitenlandse nationaliteit	0.0673
	(0.0515)

Verdachte gearresteerd	0.225*
	(0.117)
Verdachte bijstand advocaat	-0.0892
	(0.106)
Gevecht verdachte en slachtoffer	-0.0239
	(0.0370)
Aantal tenlasteleggingen verdachte	0.127***
	(0.0319)
Meerdere verdachten	-0.0365
	(0.0377)
Aantal slachtoffers	0.0184
	(0.0306)
Aanwezigheid getuigen	0.00573
	(0.0383)
Verdachte verhoord	0.0564
	(0.0397)
Slachtoffer verhoord	0.0222
	(0.0490)
Geen verwondingen	-0.0576
	(0.0812)
Zeer lichte verwondingen	-0.0703
	(0.0629)
Lichte verwondingen	0.0271
	(0.0667)
Medische hulp	0.0306
	(0.0549)
Relatie: Vreemden	0.0110
	(0.0881)
Relatie: Kennissen	-0.0778
	(0.0632)
Relatie: Bloedverwant	0.0365
	(0.0712)
Relatie: Familie	-0.0893
	(0.0625)
Relatie: Gezag	-0.237***
	(0.0870)
Bemiddeling voorgesteld	-0.00679
	(0.0548)
Pretoriaanse probatie voorgesteld	-0.206*
	(0.110)

Minnelijke schikking	-0.1000**
	(0.0503)
Lokale zaken	-0.0743
	(0.0522)
Constante	0.0340
	(0.132)
Observaties	322
Determinanticoëfficiënt (R ²)	0.313
F	3.78

Tabel 14: Uitgebreid model: Vervolgingsbeslissing (procureurs en verdachten)

1.2 Vervolgingsbeslissing (interacties): drie interactietermen

VERVOLGINGSBESLISSING	Coëfficiënten (Robuuste standaardfouten)
Onafhankelijke- en controlevariabelen	
Interactie: Mannelijke procureur x Vrouwelijke verdachte	0.0257
	(0.0529)
Interactie: Vrouwelijke procureur x Vrouwelijke verdachte	0.106
	(0.115)
Interactie: Vrouwelijke procureur x Mannelijke verdachte	0.0663
	(0.0450)
Verdachte werkloos	0.0242
	(0.0399)
Verdachte student	0.0295
	(0.0608)
Verdachte jongvolwassen	-0.0310
	(0.0787)
Verdachte middelbare leeftijd	0.0685
	(0.0450)
Verdachte 65+	-0.160**
	(0.0814)
Verdachte ongehuwd	-0.0133
	(0.0450)
Verdachte gescheiden	-0.0490
	(0.0552)

Verdachte weduwnaar/weduwe	0.294*
	(0.171)
Verdachte buitenlandse nationaliteit	-0.153***
	(0.0485)
Vrouwelijk slachtoffer	-0.0234
	(0.0544)
Minderjarig slachtoffer	-0.0278
	(0.0546)
Slachtoffer buitenlandse nationaliteit	0.0681
	(0.0518)
Verdachte gearresteerd	0.225*
	(0.117)
Verdachte bijstand advocaat	-0.0898
	(0.107)
Gevecht verdachte en slachtoffer	-0.0245
	(0.0371)
Aantal tenlasteleggingen verdachte	0.127***
	(0.0319)
Meerdere verdachten	-0.0363
	(0.0378)
Aantal slachtoffers	0.0185
	(0.0308)
Aanwezigheid getuigen	0.00611
	(0.0387)
Verdachte verhoord	0.0560
	(0.0394)
Slachtoffer verhoord	0.0223
	(0.0491)
Geen verwondingen	-0.0568
	(0.0832)
Zeer lichte verwondingen	-0.0702
	(0.0631)
Lichte verwondingen	0.0271
	(0.0669)
Medische hulp	0.0310
	(0.0556)
Relatie: Vreemden	0.0105
	(0.0897)
Relatie: Kennissen	-0.0782
	(0.0651)

Relatie: Bloedverwant	0.0359
	(0.0732)
Relatie: Familie	-0.0883
	(0.0608)
Relatie: Gezag	-0.237***
	(0.0872)
Bemiddeling voorgesteld	-0.00721
	(0.0540)
Pretoriaanse probatie voorgesteld	-0.209*
	(0.115)
Minnelijke schikking	-0.0992*
	(0.0515)
Lokale zaken	-0.0746
	(0.0519)
Constante	-0.0628
	(0.118)
Observaties	322
Determinanticoëfficiënt (R ²)	0.313
F	3.67

Tabel 15: Uitgebreid model: Vervolgingsbeslissing (drie interactietermen procureurs en verdachten): Methode 1

1.3 Vervolgingsbeslissing (interacties): interactieterm + mannelijke procureur

VERVOLGINGSBESLISSING	Coëfficiënten (Robuuste standaardfouten)
Onafhankelijke- en controlevariabelen	
<i>Interactie: Mannelijke procureur x Mannelijke verdachte</i>	-0.0246
	(0.0529)
Mannelijke procureur	-0.0469
	(0.0563)
Verdachte werkloos	0.0246
	(0.0400)
Verdachte student	0.0277
	(0.0612)
Verdachte jongvolwassen	-0.0265
	(0.0772)

Verdachte middelbare leeftijd	0.0696
	(0.0450)
Verdachte 65+	-0.160*
	(0.0817)
Verdachte ongehuwd	-0.0130
	(0.0451)
Verdachte gescheiden	-0.0483
	(0.0550)
Verdachte weduwnaar/weduwe	0.292*
	(0.171)
Verdachte buitenlandse nationaliteit	-0.153***
	(0.0484)
Vrouwelijk slachtoffer	-0.0212
	(0.0515)
Minderjarig slachtoffer	-0.0263
	(0.0548)
Slachtoffer buitenlandse nationaliteit	0.0660
	(0.0519)
Verdachte gearresteerd	0.226*
	(0.116)
Verdachte bijstand advocaat	-0.0879
	(0.106)
Gevecht verdachte en slachtoffer	-0.0212
	(0.0364)
Aantal tenlasteleggingen verdachte	0.127***
	(0.0319)
Meerdere verdachten	-0.0361
	(0.0374)
Aantal slachtoffers	0.0173
	(0.0300)
Aanwezigheid getuigen	0.00552
	(0.0387)
Verdachte verhoord	0.0557
	(0.0390)
Slachtoffer verhoord	0.0228
	(0.0490)
Geen verwondingen	-0.0586
	(0.0821)
Zeer lichte verwondingen	-0.0693
	(0.0632)

Lichte verwondingen	0.0268
	(0.0665)
Medische hulp	0.0294
	(0.0553)
Relatie: Vreemden	0.0106
	(0.0897)
Relatie: Kennissen	-0.0766
	(0.0635)
Relatie: Bloedverwant	0.0370
	(0.0721)
Relatie: Familie	-0.0872
	(0.0599)
Relatie: Gezag	-0.238***
	(0.0873)
Bemiddeling voorgesteld	-0.00617
	(0.0550)
Pretoriaanse probatie voorgesteld	-0.200*
	(0.108)
Minnelijke schikking	-0.101**
	(0.0510)
Lokale zaken	-0.0740
	(0.0524)
Constante	0.00745
	(0.121)
Observaties	322
Determinanticoëfficiënt (R ²)	0.313
F	3.79

Tabel 16: Uitgebreid model: Vervolgingsbeslissing (interactie man. procureur en verdachte + man. procureur): Methode 2

1.4 Vervolgingsbeslissing (interacties): interactieterm + mannelijke verdachte

VERVOLGINGSBESLISSING	Coëfficiënten (Robuuste standaardfouten)
Onafhankelijke- en controlevariabelen	
Interactie: Mannelijke procureur x Mannelijke verdachte	-0.0662
	(0.0448)

Mannelijke verdachte	0.0208
	(0.0550)
Verdachte werkloos	0.0235
	(0.0399)
Verdachte student	0.0277
	(0.0612)
Verdachte jongvolwassen	-0.0201
	(0.0776)
Verdachte middelbare leeftijd	0.0702
	(0.0448)
Verdachte 65+	-0.160*
	(0.0818)
Verdachte ongehuwd	-0.0126
	(0.0452)
Verdachte gescheiden	-0.0493
	(0.0550)
Verdachte weduwnaar/weduwe	0.286*
	(0.172)
Verdachte buitenlandse nationaliteit	-0.154***
	(0.0485)
Vrouwelijk slachtoffer	-0.0189
	(0.0511)
Minderjarig slachtoffer	-0.0287
	(0.0548)
Slachtoffer buitenlandse nationaliteit	0.0663
	(0.0515)
Verdachte gearresteerd	0.223*
	(0.117)
Verdachte bijstand advocaat	-0.0828
	(0.105)
Gevecht verdachte en slachtoffer	-0.0209
	(0.0371)
Aantal tenlasteleggingen verdachte	0.127***
	(0.0318)
Meerdere verdachten	-0.0370
	(0.0376)
Aantal slachtoffers	0.0173
	(0.0305)
Aanwezigheid getuigen	0.00356
	(0.0384)

Verdachte verhoord	0.0606
	(0.0400)
Slachtoffer verhoord	0.0225
	(0.0489)
Geen verwondingen	-0.0626
	(0.0809)
Zeer lichte verwondingen	-0.0714
	(0.0630)
Lichte verwondingen	0.0258
	(0.0665)
Medische hulp	0.0280
	(0.0546)
Relatie: Vreemden	0.0125
	(0.0888)
Relatie: Kennissen	-0.0748
	(0.0630)
Relatie: Bloedverwant	0.0399
	(0.0715)
Relatie: Familie	-0.0925
	(0.0618)
Relatie: Gezag	-0.235***
	(0.0870)
Bemiddeling voorgesteld	-0.00400
	(0.0558)
Pretoriaanse probatie voorgesteld	-0.194*
	(0.0998)
Minnelijke schikking	-0.102**
	(0.0507)
Lokale zaken	-0.0716
	(0.0530)
Constante	-0.0235
	(0.126)
Observaties	322
Determinantiecoëfficiënt (R ²)	0.312
F	3.84

Tabel 17: Uitgebreid model: Vervolgingsbeslissing (interactie man. procureur en verdachte + man. verdachte): Methode 2

1.5 Vervolgingsbeslissing (interacties): interactieterm + vrouwelijke procureur

VERVOLGINGSBESLISSING	Coëfficiënten (Robuuste standaardfouten)
Onafhankelijke- en controlevariabelen	
Interactie: <i>Vrouwelijke procureur</i> x <i>Vrouwelijke verdachte</i>	0.0382
	(0.118)
Vrouwelijke procureur	0.0619
	(0.0426)
Verdachte werkloos	0.0270
	(0.0385)
Verdachte student	0.0278
	(0.0601)
Verdachte jongvolwassen	-0.0333
	(0.0786)
Verdachte middelbare leeftijd	0.0691
	(0.0452)
Verdachte 65+	-0.159*
	(0.0811)
Verdachte ongehuwd	-0.0139
	(0.0448)
Verdachte gescheiden	-0.0474
	(0.0546)
Verdachte weduwnaar/weduwe	0.299*
	(0.167)
Verdachte buitenlandse nationaliteit	-0.152***
	(0.0483)
Vrouwelijk slachtoffer	-0.0244
	(0.0539)
Minderjarig slachtoffer	-0.0251
	(0.0538)
Slachtoffer buitenlandse nationaliteit	0.0691
	(0.0513)
Verdachte gearresteerd	0.227*
	(0.117)
Verdachte bijstand advocaat	-0.0906
	(0.107)

Gevecht verdachte en slachtoffer	-0.0223
	(0.0364)
Aantal tenlasteleggingen verdachte	0.127***
	(0.0319)
Meerdere verdachten	-0.0346
	(0.0373)
Aantal slachtoffers	0.0170
	(0.0308)
Aanwezigheid getuigen	0.00752
	(0.0378)
Verdachte verhoord	0.0529
	(0.0394)
Slachtoffer verhoord	0.0240
	(0.0489)
Geen verwondingen	-0.0547
	(0.0824)
Zeer lichte verwondingen	-0.0679
	(0.0625)
Lichte verwondingen	0.0269
	(0.0667)
Medische hulp	0.0311
	(0.0556)
Relatie: Vreemden	0.00778
	(0.0882)
Relatie: Kennissen	-0.0783
	(0.0651)
Relatie: Bloedverwant	0.0338
	(0.0722)
Relatie: Familie	-0.0803
	(0.0611)
Relatie: Gezag	-0.238***
	(0.0868)
Bemiddeling voorgesteld	-0.00811
	(0.0539)
Pretoriaanse probatie voorgesteld	-0.208*
	(0.117)
Minnelijke schikking	-0.0981*
	(0.0511)
Lokale zaken	-0.0755
	(0.0516)

Constante	-0.0584
	(0.118)
Observaties	322
Determinantiecoëfficiënt (R ²)	0.313
F	3.63

Tabel 18: Uitgebreid model: Vervolgingsbeslissing (interactie vrouw. procureur en verdachte + vrouw. procureur): Methode 2

1.6 Vervolgingsbeslissing (interacties): interactieterm + vrouwelijke verdachte

VERVOLGINGSBESLISSING	Coëfficiënten (Robuuste standaardfouten)
Onafhankelijke- en controlevariabelen	
Interactie: Vrouwelijke procureur x Vrouwelijke verdachte	0.0802
	(0.123)
Vrouwelijke verdachte	0.00435
	(0.0495)
Verdachte werkloos	0.0306
	(0.0397)
Verdachte student	0.0280
	(0.0614)
Verdachte jongvolwassen	-0.0288
	(0.0818)
Verdachte middelbare leeftijd	0.0704
	(0.0449)
Verdachte 65+	-0.154*
	(0.0790)
Verdachte ongehuwd	-0.0156
	(0.0441)
Verdachte gescheiden	-0.0484
	(0.0546)
Verdachte weduwnaar/weduwe	0.296*
	(0.167)
Verdachte buitenlandse nationaliteit	-0.156***
	(0.0489)
Vrouwelijk slachtoffer	-0.0258
	(0.0546)

Minderjarig slachtoffer	-0.0314
	(0.0552)
Slachtoffer buitenlandse nationaliteit	0.0821
	(0.0524)
Verdachte gearresteerd	0.221*
	(0.122)
Verdachte bijstand advocaat	-0.0766
	(0.108)
Gevecht verdachte en slachtoffer	-0.0252
	(0.0375)
Aantal tenlasteleggingen verdachte	0.128***
	(0.0322)
Meerdere verdachten	-0.0338
	(0.0389)
Aantal slachtoffers	0.0160
	(0.0309)
Aanwezigheid getuigen	0.00593
	(0.0386)
Verdachte verhoord	0.0652
	(0.0396)
Slachtoffer verhoord	0.0267
	(0.0493)
Geen verwondingen	-0.0588
	(0.0847)
Zeer lichte verwondingen	-0.0728
	(0.0648)
Lichte verwondingen	0.0225
	(0.0681)
Medische hulp	0.0312
	(0.0558)
Relatie: Vreemden	0.00618
	(0.0901)
Relatie: Kennissen	-0.0764
	(0.0653)
Relatie: Bloedverwant	0.0354
	(0.0743)
Relatie: Familie	-0.0788
	(0.0600)
Relatie: Gezag	-0.227**
	(0.0948)

Bemiddeling voorgesteld	-0.00525
	(0.0541)
Pretoriaanse probatie voorgesteld	-0.213*
	(0.118)
Minnelijke schikking	-0.0879*
	(0.0495)
Lokale zaken	-0.0696
	(0.0519)
Constante	-0.0593
	(0.119)
Observaties	322
Determinantiecoëfficiënt (R ²)	0.307
F	3.76

Tabel 19: Uitgebreid model: Vervolgingsbeslissing (interactie vrouw. procureur en verdachte + vrouw. verdachte): Methode 2

2. Analyses seponeringsbeslissing

2.1 Seponeringsbeslissing (enkelvoudig)

SEPONERINGSBESLISSING	Coëfficiënten (Robuuste standaardfouten)
Onafhankelijke- en controlevariabelen	
Mannelijke procureur	0.0121
	(0.0424)
Mannelijke verdachte	0.109*
	(0.0558)
Verdachte werkloos	0.0298
	(0.0435)
Verdachte student	-0.0456
	(0.0626)
Verdachte jongvolwassen	0.0796
	(0.0869)
Verdachte middelbare leeftijd	-0.0453
	(0.0494)
Verdachte 65+	-0.00268
	(0.106)
Verdachte ongehuwd	0.0128
	(0.0497)

Verdachte gescheiden	0.0989
	(0.0652)
Verdachte weduwnaar/weduwe	0.173
	(0.127)
Verdachte buitenlandse nationaliteit	0.0635
	(0.0600)
Vrouwelijk slachtoffer	0.0305
	(0.0518)
Minderjarig slachtoffer	0.0815
	(0.0663)
Slachtoffer buitenlandse nationaliteit	-0.0377
	(0.0555)
Verdachte gearresteerd	-0.0968
	(0.124)
Verdachte bijstand advocaat	-0.0251
	(0.123)
Gevecht verdachte en slachtoffer	0.0258
	(0.0431)
Aantal tenlasteleggingen verdachte	-0.0369
	(0.0255)
Meerdere verdachten	0.0699
	(0.0431)
Aantal slachtoffers	-0.0785***
	(0.0284)
Aanwezigheid getuigen	-0.0712*
	(0.0396)
Verdachte verhoord	-0.232***
	(0.0591)
Slachtoffer verhoord	-0.172***
	(0.0563)
Geen verwondingen	0.110
	(0.0978)
Zeer lichte verwondingen	0.124*
	(0.0716)
Lichte verwondingen	0.0172
	(0.0672)
Medische hulp	0.0448
	(0.0569)
Relatie: Vreemden	0.0489
	(0.0929)

Relatie: Kennissen	0.148**
	(0.0709)
Relatie: Bloedverwant	-0.0220
	(0.0707)
Relatie: Familie	-0.0393
	(0.0926)
Relatie: Gezag	0.172
	(0.124)
Bemiddeling voorgesteld	-0.413***
	(0.0567)
Pretoriaanse probatie voorgesteld	-0.472***
	(0.136)
Minnelijke schikking	-0.509***
	(0.0642)
Lokale zaken	0.343***
	(0.0610)
Constante	0.675***
	(0.160)
Observaties	322
Determinanticoëfficiënt (R ²)	0.615
F	33.05

Tabel 20: Uitgebreid model: Seponeringsbeslissing (procureurs en verdachten)

2.2 Seponeringsbeslissing (interacties): drie interactietermen

SEPONERINGSBESLISSING	Coëfficiënten (Robuuste standaardfouten)
Onafhankelijke- en controlevariabelen	
Interactie: Mannelijke procureur x Vrouwelijke verdachte	-0.131*
	(0.0699)
Interactie: Vrouwelijke procureur x Vrouwelijke verdachte	-0.0704
	(0.0835)
Interactie: Vrouwelijke procureur x Mannelijke verdachte	-0.0248
	(0.0471)
Verdachte werkloos	0.0317
	(0.0438)

Verdachte student	-0.0443
	(0.0626)
Verdachte jongvolwassen	0.0702
	(0.0893)
Verdachte middelbare leeftijd	-0.0465
	(0.0495)
Verdachte 65+	-0.00168
	(0.107)
Verdachte ongehuwd	0.0117
	(0.0499)
Verdachte gescheiden	0.0993
	(0.0653)
Verdachte weduwnaar/weduwe	0.182
	(0.131)
Verdachte buitenlandse nationaliteit	0.0642
	(0.0598)
Vrouwelijk slachtoffer	0.0259
	(0.0524)
Minderjarig slachtoffer	0.0817
	(0.0668)
Slachtoffer buitenlandse nationaliteit	-0.0334
	(0.0557)
Verdachte gearresteerd	-0.0959
	(0.124)
Verdachte bijstand advocaat	-0.0289
	(0.123)
Gevecht verdachte en slachtoffer	0.0224
	(0.0433)
Aantal tenlasteleggingen verdachte	-0.0370
	(0.0255)
Meerdere verdachten	0.0710
	(0.0432)
Aantal slachtoffers	-0.0779***
	(0.0286)
Aanwezigheid getuigen	-0.0689*
	(0.0403)
Verdachte verhoord	-0.235***
	(0.0589)
Slachtoffer verhoord	-0.171***
	(0.0564)

Geen verwondingen	0.115
	(0.0982)
Zeer lichte verwondingen	0.124*
	(0.0713)
Lichte verwondingen	0.0175
	(0.0669)
Medische hulp	0.0476
	(0.0570)
Relatie: Vreemden	0.0462
	(0.0931)
Relatie: Kennissen	0.145**
	(0.0714)
Relatie: Bloedverwant	-0.0258
	(0.0709)
Relatie: Familie	-0.0337
	(0.0931)
Relatie: Gezag	0.172
	(0.124)
Bemiddeling voorgesteld	-0.415***
	(0.0572)
Pretoriaanse probatie voorgesteld	-0.487***
	(0.126)
Minnelijke schikking	-0.505***
	(0.0647)
Lokale zaken	0.341***
	(0.0614)
Constante	0.802***
	(0.139)
Observaties	322
Determinantiecoëfficiënt (R ²)	0.616
F	33.22

Tabel 21: Uitgebreid model: Seponeringsbeslissing (drie interactietermen procureurs en verdachten): Methode 1

2.3 Seponeringsbeslissing (interacties): interactieterm + mannelijke procureur

SEPONERINGSBESLISSING	Coëfficiënten (Robuuste standaardfouten)
Onafhankelijke- en controlevariabelen	
<i>Interactie: Mannelijke procureur x Mannelijke verdachte</i>	0.130*
	(0.0699)
Mannelijke procureur	-0.0994
	(0.0726)
Verdachte werkloos	0.0312
	(0.0439)
Verdachte student	-0.0422
	(0.0626)
Verdachte jongvolwassen	0.0651
	(0.0876)
Verdachte middelbare leeftijd	-0.0477
	(0.0493)
Verdachte 65+	-0.00157
	(0.107)
Verdachte ongehuwd	0.0113
	(0.0499)
Verdachte gescheiden	0.0986
	(0.0651)
Verdachte weduwnaar/weduwe	0.184
	(0.131)
Verdachte buitenlandse nationaliteit	0.0643
	(0.0597)
Vrouwelijk slachtoffer	0.0234
	(0.0519)
Minderjarig slachtoffer	0.0800
	(0.0669)
Slachtoffer buitenlandse nationaliteit	-0.0311
	(0.0553)
Verdachte gearresteerd	-0.0965
	(0.123)
Verdachte bijstand advocaat	-0.0311
	(0.123)

Gevecht verdachte en slachtoffer	0.0187
	(0.0423)
Aantal tenlasteleggingen verdachte	-0.0371
	(0.0255)
Meerdere verdachten	0.0707
	(0.0433)
Aantal slachtoffers	-0.0766***
	(0.0284)
Aanwezigheid getuigen	-0.0682*
	(0.0402)
Verdachte verhoord	-0.235***
	(0.0587)
Slachtoffer verhoord	-0.171***
	(0.0563)
Geen verwondingen	0.117
	(0.0980)
Zeer lichte verwondingen	0.123*
	(0.0711)
Lichte verwondingen	0.0180
	(0.0666)
Medische hulp	0.0495
	(0.0571)
Relatie: Vreemden	0.0461
	(0.0929)
Relatie: Kennissen	0.143**
	(0.0710)
Relatie: Bloedverwant	-0.0270
	(0.0710)
Relatie: Familie	-0.0350
	(0.0929)
Relatie: Gezag	0.173
	(0.124)
Bemiddeling voorgesteld	-0.416***
	(0.0571)
Pretoriaanse probatie voorgesteld	-0.497***
	(0.118)
Minnelijke schikking	-0.502***
	(0.0651)
Lokale zaken	0.340***
	(0.0614)

Constante	0.773***
	(0.147)
Observaties	322
Determinantiecoëfficiënt (R ²)	0.615
F	34.33

Tabel 22: Uitgebreid model: Seponeringsbeslissing (interactie man. procureur en verdachte + man. procureur): Methode 2

2.4 Seponeringsbeslissing (interacties): interactieterm + mannelijke verdachte

SEPONERINGSBESLISSING	Coëfficiënten (Robuuste standaardfouten)
Onafhankelijke- en controlevariabelen	
<i>Interactie: Mannelijke procureur x Mannelijke verdachte</i>	0.0249
	(0.0471)
Mannelijke verdachte	0.0915
	(0.0643)
Verdachte werkloos	0.0311
	(0.0438)
Verdachte student	-0.0456
	(0.0624)
Verdachte jongvolwassen	0.0784
	(0.0864)
Verdachte middelbare leeftijd	-0.0452
	(0.0495)
Verdachte 65+	-0.00152
	(0.107)
Verdachte ongehuwd	0.0122
	(0.0498)
Verdachte gescheiden	0.0990
	(0.0652)
Verdachte weduwnaar/weduwe	0.175
	(0.129)
Verdachte buitenlandse nationaliteit	0.0630
	(0.0600)
Vrouwelijk slachtoffer	0.0294
	(0.0520)

Minderjarig slachtoffer	0.0810
	(0.0664)
Slachtoffer buitenlandse nationaliteit	-0.0347
	(0.0556)
Verdachte gearresteerd	-0.0973
	(0.123)
Verdachte bijstand advocaat	-0.0236
	(0.123)
Gevecht verdachte en slachtoffer	0.0251
	(0.0431)
Aantal tenlasteleggingen verdachte	-0.0368
	(0.0254)
Meerdere verdachten	0.0705
	(0.0431)
Aantal slachtoffers	-0.0788***
	(0.0285)
Aanwezigheid getuigen	-0.0708*
	(0.0395)
Verdachte verhoord	-0.231***
	(0.0589)
Slachtoffer verhoord	-0.171***
	(0.0564)
Geen verwondingen	0.111
	(0.0977)
Zeer lichte verwondingen	0.123*
	(0.0714)
Lichte verwondingen	0.0165
	(0.0670)
Medische hulp	0.0453
	(0.0569)
Relatie: Vreemden	0.0477
	(0.0929)
Relatie: Kennissen	0.148**
	(0.0706)
Relatie: Bloedverwant	-0.0227
	(0.0706)
Relatie: Familie	-0.0368
	(0.0930)
Relatie: Gezag	0.173
	(0.124)

Bemiddeling voorgesteld	-0.413***
	(0.0564)
Pretoriaanse probatie voorgesteld	-0.475***
	(0.134)
Minnelijke schikking	-0.507***
	(0.0645)
Lokale zaken	0.343***
	(0.0609)
Constante	0.681***
	(0.154)
Observaties	322
Determinanticoëfficiënt (R ²)	0.615
F	33.11

Tabel 23: Uitgebreid model: Seponeringsbeslissing (interactie man. procureur en verdachte + man. verdachte): Methode 2

2.5 Seponeringsbeslissing (interacties): interactieterm + vrouwelijke procureur

SEPONERINGSBESLISSING	Coëfficiënten (Robuuste standaardfouten)
Onafhankelijke- en controlevariabelen	
Interactie: Vrouwelijke procureur x Vrouwelijke verdachte	-0.0362
	(0.0902)
Vrouwelijke procureur	-0.00207
	(0.0461)
Verdachte werkloos	0.0173
	(0.0431)
Verdachte student	-0.0355
	(0.0639)
Verdachte jongvolwassen	0.0820
	(0.0906)
Verdachte middelbare leeftijd	-0.0494
	(0.0499)
Verdachte 65+	-0.00633
	(0.103)
Verdachte ongehuwd	0.0146
	(0.0504)

Verdachte gescheiden	0.0915
	(0.0646)
Verdachte weduwnaar/weduwe	0.157
	(0.120)
Verdachte buitenlandse nationaliteit	0.0605
	(0.0621)
Vrouwelijk slachtoffer	0.0307
	(0.0539)
Minderjarig slachtoffer	0.0681
	(0.0658)
Slachtoffer buitenlandse nationaliteit	-0.0387
	(0.0567)
Verdachte gearresteerd	-0.105
	(0.122)
Verdachte bijstand advocaat	-0.0252
	(0.120)
Gevecht verdachte en slachtoffer	0.0111
	(0.0432)
Aantal tenlasteleggingen verdachte	-0.0371
	(0.0254)
Meerdere verdachten	0.0623
	(0.0432)
Aantal slachtoffers	-0.0705**
	(0.0284)
Aanwezigheid getuigen	-0.0761*
	(0.0399)
Verdachte verhoord	-0.219***
	(0.0601)
Slachtoffer verhoord	-0.180***
	(0.0553)
Geen verwondingen	0.105
	(0.0996)
Zeer lichte verwondingen	0.113
	(0.0718)
Lichte verwondingen	0.0190
	(0.0678)
Medische hulp	0.0471
	(0.0585)
Relatie: Vreemden	0.0603
	(0.0939)

Relatie: Kennissen	0.146**
	(0.0731)
Relatie: Bloedverwant	-0.0150
	(0.0715)
Relatie: Familie	-0.0750
	(0.0928)
Relatie: Gezag	0.179
	(0.125)
Bemiddeling voorgesteld	-0.411***
	(0.0567)
Pretoriaanse probatie voorgesteld	-0.487***
	(0.138)
Minnelijke schikking	-0.510***
	(0.0641)
Lokale zaken	0.345***
	(0.0616)
Constante	0.780***
	(0.140)
Observaties	322
Determinanticoëfficiënt (R ²)	0.610
F	34.73

Tabel 24: Uitgebreid model: Seponeringsbeslissing (interactie vrouw. procureur en verdachte + vrouw. procureur): Methode 2

2.6 Seponeringsbeslissing (interacties): interactieterm + vrouwelijke verdachte

SEPONERINGSBESLISSING	Coëfficiënten (Robuuste standaardfouten)
Onafhankelijke- en controlevariabelen	
Interactie: Vrouwelijke procureur x Vrouwelijke verdachte	0.0612
	(0.104)
Vrouwelijke verdachte	-0.123*
	(0.0676)
Verdachte werkloos	0.0293
	(0.0435)
Verdachte student	-0.0437
	(0.0627)

Verdachte jongvolwassen	0.0694
	(0.0902)
Verdachte middelbare leeftijd	-0.0472
	(0.0493)
Verdachte 65+	-0.00398
	(0.104)
Verdachte ongehuwd	0.0125
	(0.0495)
Verdachte gescheiden	0.0991
	(0.0651)
Verdachte weduwnaar/weduwe	0.181
	(0.129)
Verdachte buitenlandse nationaliteit	0.0655
	(0.0595)
Vrouwelijk slachtoffer	0.0268
	(0.0522)
Minderjarig slachtoffer	0.0830
	(0.0664)
Slachtoffer buitenlandse nationaliteit	-0.0387
	(0.0550)
Verdachte gearresteerd	-0.0943
	(0.124)
Verdachte bijstand advocaat	-0.0339
	(0.123)
Gevecht verdachte en slachtoffer	0.0227
	(0.0432)
Aantal tenlasteleggingen verdachte	-0.0374
	(0.0255)
Meerdere verdachten	0.0701
	(0.0433)
Aantal slachtoffers	-0.0770***
	(0.0286)
Aanwezigheid getuigen	-0.0688*
	(0.0401)
Verdachte verhoord	-0.238***
	(0.0583)
Slachtoffer verhoord	-0.172***
	(0.0561)
Geen verwondingen	0.116
	(0.0986)

Zeer lichte verwondingen	0.125*
	(0.0717)
Lichte verwondingen	0.0193
	(0.0672)
Medische hulp	0.0475
	(0.0570)
Relatie: Vreemden	0.0478
	(0.0931)
Relatie: Kennissen	0.145**
	(0.0713)
Relatie: Bloedverwant	-0.0255
	(0.0713)
Relatie: Familie	-0.0373
	(0.0923)
Relatie: Gezag	0.168
	(0.124)
Bemiddeling voorgesteld	-0.416***
	(0.0568)
Pretoriaanse probatie voorgesteld	-0.485***
	(0.126)
Minnelijke schikking	-0.509***
	(0.0640)
Lokale zaken	0.339***
	(0.0615)
Constante	0.801***
	(0.139)
Observaties	322
Determinantiecoëfficiënt (R ²)	0.615
F	34.49

Tabel 25: Uitgebreid model: Seponeringsbeslissing (interactie vrouw. procureur en verdachte + vrouw. verdachte): Methode 2

Bijlage 2. Beschrijvende statistieken

	Variabelen	Definitie	Obs.	Gem.	Stand. dev.	Min.	Max.
	AFHANKELIJKE VARIABELEN: Vervolgingsbeslissing						
	Vervolging	Binaire variabele gelijk aan één verdachte vervolgd wordt door de parketmagistraat, gelijk aan nul in geval van geen vervolging.	322	0,1273292	0,3338602	0	1
	Zonder gevolg	Binaire variabele gelijk aan één indien het dossier zonder gevolg wordt gesteld door de parketmagistraat, gelijk aan nul in geval van gevolgstelling.	322	0,5093168	0,5006913	0	1
	ONAFHANKELIJKE VARIABELEN: Geslacht						
	Mannelijke procureur	Binaire variabele gelijk aan één indien de procureur mannelijk is, gelijk aan nul indien vrouwelijk.	322	0,7142857	0,4524571	0	1
	Mannelijke verdachte	Binaire variabele gelijk aan één indien de verdachte mannelijk is, gelijk aan nul indien vrouwelijk.	322	0,8354037	0,3713929	0	1
	CONTROLEVARIABELEN						
KENMERKEN VERDACHTE	Verdachte werkloos	Binaire variabele gelijk aan één indien de verdachte werkloos is, gelijk aan nul indien de verdachte een job heeft.	322	0,4037267	0,4914076	0	1
	Verdachte student	Binaire variabele gelijk aan één indien de verdachte student is, gelijk aan nul anders.	322	0,1304348	0,3373053	0	1
	Leeftijd						
	Verdachte jongvolwassen	Binaire variabele gelijk aan één indien de verdachte jonger is dan 21, gelijk aan nul anders.	322	0,0621118	0,2417342	0	1
	Verdachte volwassen	Binaire variabele gelijk aan één indien de verdachte tussen de 21 jaar en de 40 jaar is, gelijk aan nul anders.	322	0,4968944	0,5007686	0	1
	Verdachte middelbare leeftijd	Binaire variabele gelijk aan één indien de verdachte tussen de 40 jaar en de 64 jaar is, gelijk aan nul anders.	322	0,4068323	0,4920077	0	1
	Verdachte 65+	Binaire variabele gelijk aan één indien de verdachte 65 jaar of ouder is, gelijk aan nul anders.	322	0,0341615	0,1819266	0	1
	Burgerlijke staat						
	Verdachte ongehuwd	Binaire variabele gelijk aan één indien de verdachte ongehuwd is, gelijk aan nul anders.	322	0,5248447	0,5001596	0	1
	Verdachte gehuwd	Binaire variabele gelijk aan één indien de verdachte gehuwd is, gelijk aan nul anders.	322	0,3167702	0,4659411	0	1

	Verdachte gescheiden	Binaire variabele gelijk aan één indien de verdachte gescheiden is, gelijk aan nul anders.	322	0,1397516	0,3472687	0	1
	Verdachte weduwnaar/weduwe	Binaire variabele gelijk aan één indien de verdachte weduwschap heeft, gelijk aan nul anders.	322	0,0186335	0,1354374	0	1
	Verdachte buitenlandse nationaliteit	Binaire variabele gelijk aan één indien de verdachte niet de Belgische nationaliteit heeft, gelijk aan nul indien Belgische nationaliteit.	322	0,1521739	0,3597484	0	1
KENMERKEN SLACHTOFFER							
	Vrouwelijk slachtoffer	Binaire variabele gelijk aan één indien ten minste één van de slachtoffers vrouwelijk is, gelijk aan nul anders.	322	0,6024845	0,4901459	0	1
	Minderjarig slachtoffer	Binaire variabele gelijk aan één indien ten minste één van de slachtoffers minderjarig is, gelijk aan nul anders.	322	0,0900621	0,2867163	0	1
	Slachtoffer buitenlandse nationaliteit	Binaire variabele gelijk aan één indien ten minste één van de slachtoffers niet de Belgische nationaliteit heeft, gelijk aan nul anders.	322	0,2111801	0,4087812	0	1
KENMERKEN DOSSIERGEBONDEN	Verdachte gearresteerd	Binaire variabele gelijk aan één indien de verdachte gearresteerd werd, gelijk aan nul anders.	322	0,0652174	0,2472934	0	1
	Verdachte bijstand advocaat	Binaire variabele gelijk aan één indien de verdachte werd bijgestaan door een advocaat, gelijk aan nul anders.	322	0,052795	0,2239721	0	1
	Gevecht verdachte en slachtoffer	Binaire variabele gelijk aan één indien er een gevecht heeft plaatsgevonden tussen verdachte en slachtoffer, gelijk aan nul anders.	322	0,3540373	0,4789648	0	1
	Aantal tenlasteleggingen verdachte	Continue variabele die het aantal tenlasteleggingen in hoofde van de verdachte weergeeft.	322	1,304348	0,7975311	1	7
	Meerdere verdachten	Binaire variabele gelijk aan één indien er meerdere verdachten zijn in de zaak, gelijk aan nul anders.	322	0,2639752	0,441472	0	1
	Aantal slachtoffers	Continue variabele die het aantal slachtoffers in de zaak weergeeft.	322	1,263975	0,702825	1	5
	Aanwezigheid getuigen	Binaire variabele gelijk aan één indien er getuigen zijn in de zaak, gelijk aan nul anders.	322	0,4440994	0,4976386	0	1
	Verdachte verhoord	Binaire variabele gelijk aan één indien de verdachte minstens één keer verhoord is, gelijk aan nul anders.	322	0,9099379	0,2867163	0	1
	Slachtoffers verhoord	Binaire variabele gelijk aan één indien alle slachtoffers minstens één keer verhoord werden, gelijk aan nul anders.	322	0,8819876	0,323125	0	1
	Zwaarte verwondingen						

Geen verwondingen	Binaire variabele gelijk aan één indien geen van de slachtoffers verwondingen had ten gevolge van de feiten, gelijk aan nul indien minstens één slachtoffer verwondingen heeft.	322	0,1832298	0,3874569	0	1
Zeer lichte verwondingen	Binaire variabele gelijk aan één indien ten minste één van de slachtoffers zeer lichte verwondingen heeft ten gevolge van de feiten, gelijk aan nul anders.	322	0,3571429	0,4799032	0	1
Lichte verwondingen	Binaire variabele gelijk aan één indien ten minste één van de slachtoffers lichte verwondingen heeft ten gevolge van de feiten, gelijk aan nul anders.	322	0,3602484	0,4808196	0	1
Zware verwondingen	Binaire variabele gelijk aan één indien ten minste één van de slachtoffers zware verwondingen heeft ten gevolge van de feiten, gelijk aan nul anders.	322	0,0993789	0,2996357	0	1
Beroep op medische hulp	Binaire variabele gelijk aan één indien ten minste één van de slachtoffers medische hulp heeft gezocht, gelijk aan nul anders.	322	0,6801242	0,4671542	0	1
Relatie verdachte en slachtoffer						
Relatie: Vreemden	Binaire variabele gelijk aan één indien alle slachtoffers vreemden zijn voor de verdachte, gelijk aan nul anders.	322	0,1428571	0,3504717	0	1
Relatie: Kennissen	Binaire variabele gelijk aan één indien ten minste één van de slachtoffers een kennis is van de verdachte, gelijk aan nul anders.	322	0,2981366	0,4581518	0	1
Relatie: Partners	Binaire variabele gelijk aan één indien één van de slachtoffers de partner is of was van de verdachte, gelijk aan nul anders.	322	0,4037267	0,4914076	0	1
Relatie: Bloedverwant	Binaire variabele gelijk aan één indien één van de slachtoffers bloedverwant is van de verdachte, gelijk aan nul anders.	322	0,0931677	0,2911197	0	1
Relatie: Familie	Binaire variabele gelijk aan één indien ten minste één van de slachtoffers familie is van de verdachte uitgezonderd slachtoffer is bloedverwant, gelijk aan nul anders.	322	0,0496894	0,2176408	0	1
Relatie: Gezag	Binaire variabele gelijk aan één indien ten minste één van de slachtoffers een gezagsrelatie heeft met de verdachte, gelijk aan nul anders.	322	0,0124224	0,1109336	0	1
Voorstel tot andere afsluiting						
Bemiddeling voorgesteld	Binaire variabele gelijk aan één indien bemiddeling in strafzaken (BIS) werd voorgesteld, gelijk aan nul anders.	322	0,189441	0,3924684	0	1
Pretoriaanse probatie voorgesteld	Binaire variabele gelijk aan één indien pretoriaanse probatie werd voorgesteld, gelijk aan nul anders.	322	0,0124224	0,1109336	0	1
Minnelijke schikking voorgesteld	Binaire variabele gelijk aan één indien een minnelijke schikking (MS) werd voorgesteld, gelijk aan nul anders.	322	0,1024845	0,3037564	0	1

Afdeling						
Jeugd en gezin	Binaire variabele gelijk aan één indien de zaak geclassificeerd wordt onder "jeugd en gezin", gelijk aan nul anders.	322	0,4192547	0,4942051	0	1
Lokale zaken	Binaire variabele gelijk aan één indien de zaak geclassificeerd wordt onder "algemene/lokale zaken", gelijk aan nul anders.	322	0,5807453	0,4942051	0	1

Tabel 26: Beschrijvende statistieken

Auteursrechtelijke overeenkomst

Ik/wij verlenen het wereldwijde auteursrecht voor de ingediende eindverhandeling:
De invloed van het geslacht van verdachten en procureurs op de vervolgingsbeslissing in strafzaken in België

Richting: **master in de toegepaste economische wetenschappen-beleidsmanagement**
Jaar: **2018**

in alle mogelijke mediaformaten, - bestaande en in de toekomst te ontwikkelen - , aan de Universiteit Hasselt.

Niet tegenstaand deze toekenning van het auteursrecht aan de Universiteit Hasselt behoud ik als auteur het recht om de eindverhandeling, - in zijn geheel of gedeeltelijk -, vrij te reproduceren, (her)publiceren of distribueren zonder de toelating te moeten verkrijgen van de Universiteit Hasselt.

Ik bevestig dat de eindverhandeling mijn origineel werk is, en dat ik het recht heb om de rechten te verlenen die in deze overeenkomst worden beschreven. Ik verklaar tevens dat de eindverhandeling, naar mijn weten, het auteursrecht van anderen niet overtreedt.

Ik verklaar tevens dat ik voor het materiaal in de eindverhandeling dat beschermd wordt door het auteursrecht, de nodige toelatingen heb verkregen zodat ik deze ook aan de Universiteit Hasselt kan overdragen en dat dit duidelijk in de tekst en inhoud van de eindverhandeling werd genotificeerd.

Universiteit Hasselt zal mij als auteur(s) van de eindverhandeling identificeren en zal geen wijzigingen aanbrengen aan de eindverhandeling, uitgezonderd deze toegelaten door deze overeenkomst.

Voor akkoord,

Fontaine, Naomi

Datum: **30/05/2018**